

A kommunikációról általánosságban beszélve fontos, hogy a B személy megértse, amit az A személy mond. Ahhoz, hogy valamin ugyan azt értsék, szükség van egy közös alapra, egy "szótárra", mely leírja a dolgok jelentését. Ez a következő okfejtéshez vezet. A repozitóriumokkal megvalósított tudományos kommunikációhoz a repozitóriumoknak ugyan azt a nyelvet kell beszélniük, ezért nélkülözhetetlen egy közös alap létrehozása.

Technikai értelemben ezt a közös alapot az együttműködés feltételeinek megteremtésével hozzuk létre. Az együttműködés [különböző szinteken](#) kezelhető. A DRIVER Irányelvekben alapvetően két szinten törekszünk az együttműködés megvalósítására: szintaktikai (az OAI-PMH és a OAI_DC használatával) és szemantikai (szótárak használatával) szinten.

DRIVER Irányelvek 2.0	2
Irányelvek tartalomszolgáltatók számára - Szöveges források közzététele OAI-PMH használatával	2
Bevezetés	8
Köszönetnyilvánítás és közreműködők (1.0-ás verzió)	8
Köszönetnyilvánítás és közreműködők (2.0-ás verzió)	8
Szerkesztők.....	8
Szakértők és lektorok	8
A DRIVER-ről	10
Mi a DRIVER?.....	10
A DRIVER adat-infrastruktúra.....	10
A jelenlegi DRIVER kapacitás	10
A DRIVER projekt kihívásai	11
A kutatók elvárásai.....	11
A teljes szöveg problémaköre	11
Mi a következő lépés?	11
A DRIVER Irányelvekről	12
Miért jó, ha használjuk a DRIVER Irányelveket?.....	12
Mi történik azokkal, akik nem tesznek eleget az irányelveknek?.....	12
Milyen segítséget kaphatok?	13
A DRIVER Irányelvek alkalmazási területe.....	13
További források	15
Áttekintés – DRIVER Irányelvek összefoglalása	17
"A" szakasz – Szöveges források.....	17
"B" szakasz – Metaadatok	18
"C" szakasz – Az OAI-PMH használata.....	19
Újdonságok	20
1. fejezet: Az OAI-PMH használata	20
DRIVER halmaz elnevezés	20
Gyűjtőtétel nagysága	21
Az újraindító jel élettartalma	21
A törölt rekordok stratégiája.....	21
2. fejezet: Az OAI_DC metaadat használata	21
Azonosító	21
Dátum.....	22
Jogok	23
Nyelv	23
Szerző	23
Forrás	24
Típus	24
Formátum.....	25
3. fejezet: Az OAI_DC bevált gyakorlatainak használata	25
DRIVER-TYPE Mappings.....	25
DRIVER-verzió megfeleltetések.....	25
Az OAI_DC használata dolgozatok esetében.....	25
DC:SOURCE és DC:RELATION.....	25
4. fejezet: Összetett objektumok (Compound Object Wrapping) használata	26

5. fejezet: a szótárak és a szemantika használata	29
6. fejezet: Függelék: A minőség címkék használata	30
7. fejezet: Függelék: Állandó azonosítók használata	30
8. fejezet: Függelék: Használati statisztikák megosztása	31
9. fejezet: Függelék: A szellemi tulajdonjogok (IPR) használata	31
Az OAI-PMH használata	32
Bevezetés	32
Megjegyzés:.....	32
Köszönetnyilvánítás.....	32
Forrásanyagok.....	32
Definíciók és fogalmak: tétel (item), rekord és egyedi azonosító	33
Tétel és rekord	33
Azonosító	33
MetadataPrefix elnevezés.....	34
DIDL dokumentum	35
Dátumbélyeg	35
A dátumbélyeg szintaxisa.....	36
Törölt rekordok.....	36
Újrarendítő jel.....	37
Gyűjtőtétel nagysága	38
DRIVER halmaz elnevezés	39
DRIVER halmaztartalom meghatározása	39
A halmazok helye.....	41
Adminisztrátori email-cím (adminEmail) naplózott hibák jelzésére.....	41
Származási információk megadása	42
Prefix & névtér megadása	43
XML validálás	46
Értesítés a repozitórium módosításáról	47
Az OAI_DC metaadat használata.....	48
Köszönetnyilvánítás	48
Definíciók.....	48
Megjegyzések a Bevezetéshez.....	49
Alkalmazási terület.....	49
Minimális követelmények	49
Ajánlások	50
Elemek: rövid leírás.....	52
Unqualified DC: oai_dc.....	52
Elemek: teljes leírás	53
Cím	54

Szerző	54
Tárgy.....	56
Leírás	58
Kontribútor.....	60
Dátum.....	61
Típus.....	63
Formátum.....	65
Azonosító	68
Forrás	69
Nyelv	70
Kapcsolódás.....	71
Lefedettség.....	72
Jogok	73
Közönség	75
Hasznos tanácsok az OAI_DC használatához	77
DRIVER-típus megfeleltetések.....	77
DRIVER v1.1 típusok megfeleltetése DRIVER v2.0 típusoknak	77
Az e-print és a DRIVER v2.0 típusok megfeleltetése	78
DRIVER-verzió megfeleltetések	80
Eprints Verzió típusok megfeleltetése DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusoknak	80
Általánosan használt tudományos megnevezések és a DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusok.....	81
A Tudományos Cikk Verziók (JAV) Technikai Munkacsoport (Technical Working Group) verziói és a DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusok megfeleltetése.....	81
Az OAI_DC használata dolgozatok esetében	82
Példa.....	82
A DC:SOURCE és az idézetek.....	83
A DC:RELATION és a kapcsolódó objektumok	84
Az MPEG-21 DIDL (XML konténer) használata - Összetett objektumok	85
Bevezetés és célok	85
Háttérinformációk	85
Az OAI válaszüzenetben található DIDL dokumentum	86
A DIDL mint konténer.....	87
A gyökér elem: a DIDL dokumentumot azonosító attribútum	88
Az Item Descriptor elemei (opcionális)	88
Descriptor Statement: az Item 'Identifier' elem.....	89
Descriptor Statement: az Item 'modified' elem	90
Descriptor Statement: az Item 'ObjectType'elem.....	91
Összetett Objektumok: a komplex munka bemutatása	92
ObjectType: metaadat elem.....	94
ObjectType: az Item elem által hivatkozott objektum	95
ObjectType: az ugróoldal (Jump-off-page) Item elem	97
Példa OAI-PMH-ba beágyazott DIDL-re.....	98
A szótárak és a szemantika használata	102
A szerző azonosítása	102
A DAI lehetséges formátumai	103
A DAI-k hosszú távú elérhetősége.....	103

Téma szerinti osztályozás	103
Publikációtípusok szótára	105
Verziószótár	110
Függelékek: A jövőben érdeklődésre számot tartó témák	112
Függelék: Minőségcímkék használata	113
Függelék: Állandó azonosítók használata	114
Megvalósítási terv az URN:NBN állandó azonosítók használatához	117
Függelék: Használati statisztikák megosztása	119
PIRUS: Publikáló és Intézeti Repozitórium Használati Statisztikák	119
OA-Statistik	119
Az OA-Statistik projekt legfőbb eredményei	120
Az OA-Statistics céljai	120
A COUNTER, LogEc és IFABC létrehozásához szükséges információk	121
Az OpenURL Context Objects-nek megfelelő további információk	121
További javaslatok	122
A webes látogató számlálási szabványok táblázata	123
A Szellemi Tulajdonjogok (Intellectual Property Rights, IPR) alkalmazása	124

Bevezetés

Köszönetnyilvánítás és közreműködők (1.0-ás verzió)

Martin Feijen, Maurice Vanderfeesten, Wolfram Horstmann, Friedrich Summann, Muriel Foulonneau, Karen Van Godtsenhoven, Patrick Hochstenbach, Paolo Manghi, Bill Hubbard

Köszönetnyilvánítás és közreműködők (2.0-ás verzió)

A DRIVER Irányelvek 2.0 létrejötte sok ember szakértelmén alapul. Ezek az emberek szakértők és repozitórium vezetők. Ez a csoport egy gyakorlatban megvalósítható együttműködési koncepciót dolgozott ki. Az alábbi személyek ezért támogatják és kiállnak a DRIVER Irányelvek 2.0 népszerűsítése mellett.

Szerkesztők

- Maurice Vanderfeesten , (SURFfoundation, the Netherlands)
- Friedrich Summann, (University Bielefeld, Germany)
- Martin Slabbertje , (Utrecht University, the Netherlands)

Szakértők és lektorok

- Stefania Biagioni , (CNR, Italy)
- Paolo Manghi, (CNR, Italy)
- Maria Bruna Baldacci, (CNR, Italy)
- Friedrich Summann, (University Bielefeld, Germany)
- Martin Slabbertje , (Utrecht University, the Netherlands)
- Thomas Place , (Tilburg University, the Netherlands)
- Benoit Pauwels , (Universite Libre de Bruxelles, Belgium)
- Patrick Hochstenbach , (Ghent University, Belgium)
- Karen van Godtsenhoven, (Ghent University, Belgium)
- Niamh Brennan, (Trinity College Dublin, Ireland)
- Phil Cross , (Intute and the Intute Repository Search project, United Kingdom)

- Mikael Karstensen Elbak , (Danish Technical University (DTU), Denmark)
- Maurice Vanderfeesten , (SURFfoundation, the Netherlands)
- Susanne Dobratz , (Humbolt University, Berlin, Germany)
- Frank Scholze, (Stuttgart University Library, Germany)
- Wolfram Horstmann , (University Bielefeld, Germany)
- Barbara Levergood , (University Goettingen, CACAO project)
- Eloy Rodrigues , (Universidade do Minho, Portugal)
- Arjan Hoogenaar, (KNAW, the Netherlands)
- Armand Guicherit, (KNAW, the Netherlands)
- Ruud Bronmans, (KNAW, the Netherlands)
- Jos Odekerken, (University of Maastricht, the Netherlands)
- Alenka Kavcic-Colic, (Library Research Centre at National and University Library, Slovenia)
- Myriam Bastin, (University of Luik, Belgium)
- Birgit Schmidt, (University of Goettingen, Germany)

A DRIVER-ről

Mi a DRIVER?

A DRIVER (Digital Repository Infrastructure Vision for European Research) az Európai Kutatás Digitális Repozitórium Infrastruktúra Víziója az Európai Közösség (EK) szponzorálásával működő konzorcium által vezetett projekt, melynek feladata a tartalomforrások széleskörű felhasználásának elősegítése a kutatásban és a felsőoktatásban egy összeurópai adathalmaz szervezeti és technológiai keretrendszerének kialakításával. A DRIVER szolgáltatás- és adat-infrastruktúrát egyaránt biztosít. Mindkettőt a már meglévő repozitóriumok anyagainak és szolgáltatásainak összehangolására tervezték.

A DRIVER adat-infrastruktúra

Az adat-infrastruktúra alapját helyi források képezik, például a tudományos publikációk, amelyeket intézmények és kutatószervezetek digitális repozitóriumokban gyűjtenek. A DRIVER ezeket a tartalmakat gyűjti és rendszerezi európai szinten. Az összegyűjtött információk megfelelő minőségét biztosítandó a DRIVER minden lehetséges eszközt támogat az információk összevetéséhez és ellenőrzéséhez. A DRIVER által összegyűjtött tartalmak az információ eredeti forrásának hivatkozását is tartalmazzák.

A DRIVER az anyagok tartalmát nem maga szolgáltatja, hanem ehelyett a felhasználót az anyag eredeti forrásához irányítja. A DRIVER az adatait OAI-PMH használatával teszi elérhetővé a DRIVER hálózat minden tartalomszolgáltató partnere számára.

A jelenlegi DRIVER kapacitás

A DRIVER első fázisa egy igen gazdag és nagyra törő összeurópai adattár infrastruktúrájának az alapjait fektette le. A digitális repozitóriumok világa igen sokszínű figyelembe véve a különböző országokat, az anyagok változatosságát, mint például szöveg, adatok, illetve multimédiás tartalmak, a különféle technológiai platformokat, a különböző metaadatokra vonatkozó irányelveket stb. Viszont van egy közös pont, amely összeköti a digitális repozitóriumok nagy részét: a legjellemzőbb tartalomtípus a szöveg és ezeket a szöveges tartalmakat leggyakrabban OAI-PMH (Open-Archives-Initiative Protocol for Metadata-Harvesting) használatával teszik elérhetővé (Nyílt Archívum Hozzáférési Protokoll Metaadatok Gyűjtéséhez). Éppen ezért a DRIVER projekt jelenlegi szakaszában az OAI-PMH használatával összegyűjthető szöveges forrásokra összpontosít.

A DRIVER projekt kihívásai

A kutatók elvárásai

A kutatóknak és a digitális információs rendszerek felhasználóinak magas elvárásai vannak a digitális tartalomszolgáltatással szemben. A tartalom előhívása legyen gyors, közvetlen (néhány kattintással elérhető) és sokoldalú. A digitális repozitóriumok jelenleg nem támogatják teljes mértékben ezeket az elvárásokat. Bár sok, jól használható szolgáltatás létezik már a bibliográfiai adatok (metaadatok) keresésére és előhívására, a tartalom maga sokszor több, külön hozzáférési jogosultságokat igénylő, közbenső oldal mögött bújjik meg, így ezek a teljes tartalmat gyakran mégsem teszik elérhetővé. A tudományos kommunikáció viszont azt igényelné, hogy a teljes tartalom egy kattintással elérhető legyen. Sőt, a teljes szöveg és metaadatok könnyű elérhetősége megkönnyíti a tartalmak gépi feldolgozhatóságát is.

Önmagában sem az összegyűjtött bibliográfiai adatok, sem a teljes szöveganyag nem elegendő egy olyan integrált, fejlett szolgáltatás kialakításához, mint a kategorizált böngészéssel egybekötött tárgyszavas keresés, citációkutatás és hasonlók, csak a metaadatok és a teljes szöveg együtt teszik lehetővé ezt.

A teljes szöveg problémaköre

A szöveges források közvetlen elérése jelenti a legnagyobb kihívást a DRIVER tesztek során. Míg a DRIVER konzorcium maga is lépéseket tesz annak érdekében, hogy technológiai megoldást adjon erre a kérdésre az összegyűjtött adatok feldolgozásával, addig a helyi digitális tartalomszolgáltatók is segíthetik a DRIVER projektet a forrásanyagaik meghatározott módon történő kijárlásával. A DRIVER Irányelvek útmutatóul szolgál a helyi tartalomszolgáltatóknak ahhoz, hogy hogyan publikálják a szolgáltatásaikat.

Mi a következő lépés?

A teljes szövegű dokumentumok bibliográfiai adatokkal együtt történő előhívása egy alapvető, de szükséges lépés a digitális archiváláson alapuló információs szolgáltatás megvalósításhoz vezető úton. A DRIVER Irányelvek jövőbeli verziói a DRIVER II tevékenységeivel kapcsolatban további lépéseket dolgoz ki az ettől eltérő információ típusokra, mint például elsődleges adatok, multimédia dokumentumok és összetett információs egységek, amelyek többféle forrásból állnak össze.

A DRIVER Irányelvekről

Miért jó, ha használjuk a DRIVER Irányelveket?

A „DRIVER Kézikönyv tartalomszolgáltatóknak: szöveges források kiajánlása OAI-MPH protokoll segítségével” útmutatást nyújt új repozitóriumok vezetőinek a helyi adatkezelési irányelvek kialakításában, már meglévő repozitóriumok vezetőinek, hogy fejleszthessék szolgáltatásaikat, valamint tartalomszolgáltatás-platform fejlesztőknek, hogy kiegészítő funkciókkal láthassák el a jövőbeli verziókat.

Hogyan felelhetünk meg a DRIVER Irányelvekben foglaltaknak? (jóváhagyás)

A DRIVER a közeljövőben megvalósítja azt a webes felületen¹ elérhető szolgáltatását, amelynek segítségével a helyi tartalomszolgáltatók ellenőrizhetik, hogy az irányelveknek milyen mértékben felelnek meg. (lásd alább “Hogyan kaphatok segítséget?”). Amennyiben a DRIVER Irányelvek kötelező elemei teljesülnek, akkor a tartalomszolgáltató megkapja a jóváhagyott DRIVER szolgáltató státuszt. Ha csak a DRIVER Irányelvek javasolt elemei valósulnak meg, akkor a tartalomszolgáltató a lehetséges DRIVER szolgáltató státuszt kapja meg. A jóváhagyott DRIVER szolgáltatók újrahasznosíthatják a DRIVER adatokat a helyi szolgáltatásaik fejlesztéséhez. A tartalomszolgáltatók DRIVER hálózatának tagjaivá váltak.

Mi történik azokkal, akik nem teszek eleget az irányelveknek?

A kötelező és a javasolt irányelvek be nem tartása nem feltétlenül jelenti azt, hogy a repozitóriumból nem használ fel adatokat a DRIVER projekt. Azonban a DRIVER infrastruktúra által biztosított speciális szolgáltatásoktól függően ezeknek a repozitóriumoknak az anyagai lehet, hogy nem lesznek hozzáférhetőek. Például egy olyan kereső szolgáltatás, melynek a találati listájában csak a teljes szövegű dokumentumok szerepelnek, nem tudja használni egy olyan tartalomszolgáltató minden anyagát, amely csak bibliográfiai adatokat ad közre, illetve csak külön hozzáférési jogosultságok megléte esetén biztosít teljes szövegű dokumentumokat. A DRIVER Irányelvek segítenek az ilyen forrásanyagok megkülönböztetésében. Ugyanakkor a DRIVER Irányelvek természetesen nem írják elő, hogy milyen adatokat tároljanak a helyi repozitóriumban.

¹ Az 1.0-ás Irányelvek validálásához lásd: <http://validator.driver.research-infrastructures.eu/>

Milyen segítséget kaphatok?

A DRIVER segítséget nyújt a helyi tartalomszolgáltatóknak a DRIVER Irányelvek testre szabott bevezetésében. Segítséget lehet kérni interneten² vagy személyesen³ is.

A DRIVER minden megoldást lehetségesnek tart, amely központi adatfeldolgozással megvalósítható. De a fejlettebb szolgáltatások megvalósításának fenntartható, átlátható és skálázható útja a helyi repozitóriumokon keresztül vezet.

A DRIVER Irányelvek alkalmazási területe

A DRIVER Irányelvek szabványosak?

Nem. Habár az olyan szabványok használata, mint az OAI-PMH megbízható alapot szolgáltat egy a DRIVER-hez hasonló hálózat kiépítéséhez, további DRIVER Irányelvek kidolgozása is szükséges. Ennek a fő oka az, hogy a szabványok lehetőséget biztosítanak a helyi viszonyoknak megfelelő értelmezésre és megvalósításra. Enélkül szabványok nem léteznének. Ez a fajta rugalmasság azonban akadályt jelent egy magas minőségű szolgáltatás létrehozásánál, amikor eltérő megvalósításokat kell összeegyeztetni.

A DRIVER Irányelvek megegyeznek a katalogizálási szabályokkal?

Nem. Az irányelvek eszközként szolgálnak ahhoz, hogy a repozitórium metaadatait átalakítsa Dublin Core metaadatokká, amit a DRIVER be tud gyűjteni. Nem adnak útmutatást az adatbevitelhez a helyi repozitóriumokba.

A DRIVER Irányelvek tartalmazzak útmutatást a tudományos szintről?

Nem. Az irányelvek nem határozzák meg, hogy mely források rendelkeznek a tudományos tartalom által megkövetelt tudományos minőségi szinttel, és mely források nem. Abból indulunk ki, hogy az ezzel kapcsolatos döntéseket már meghozták intézményi szinten. Más szóval feltételezzük, hogy az összegyűjtött források tudományos minősége az elvárásoknak megfelel.

Mik a legfontosabb elemei a DRIVER Irányelveknek?

A DRIVER Irányelvek öt problémakört emelnek ki: gyűjtemények, metaadatok, az OAI-PMH megvalósítása, bevált gyakorlatok és szóhasználat/értelmezés.

² A DRIVER támogatás weboldala: <http://www.driver-support.eu>

³ Lásd a "Tanácsok a DRIVER Irányelvek megvalósításához" című dokumentumot, www.driver-support.eu/documents/Advice_for_implementation_of_the_DRIVER_guidelines.pdf

- A gyűjteményekkel kapcsolatban: egy repozitórium nyílt, teljes szövegű dokumentumok gyűjteményeire kötelező a halmaz megnevezést használni. Amennyiben a repozitórium csak szöveges anyagokat tartalmaz, melyek nem csak metaadatokat, hanem a teljes szövegű anyagokat tartalmazzák, valamint minden anyag korlátozás nélkül hozzáférhető, akkor a halmaz megnevezés használata nem kötelező.
- Az OAI-PMH protokoll tekintetében meghatároztak néhány kötelező és néhány ajánlott elemet annak érdekében, hogy kiküszöböljék a helyi tartalomszolgáltatók eltérő protokoll megvalósításaiból eredő problémákat.
- A metaadatokkal kapcsolatban meghatároztak néhány kötelező és néhány ajánlott elemet a Dublin Core lehetséges eltérő értelmezése miatt fellépő szemantikai hibák elkerülése érdekében.

Ki írta a DRIVER Irányelveket?

A DRIVER Irányelveket olyan emberek szerkesztették, akik mögött több éves tapasztalat áll hasonló összekapcsolt repozitórium hálózatok kialakításában és fenntartásában, mint például a francia HAL, a holland DARE, a német DINI, a SHERPA az Egyesült Királyságban, továbbá olyan tapasztalt szolgáltatók szaktudását is felhasználták, mint a BASE, illetve közösségi szervezetekét, mint az OAI Best-Practice csoport.

Mit értünk szöveges forrás alatt?

A DRIVER jelenlegi fázisában a szöveges forrásokra összpontosítunk. Az általunk használt definíciók a következők:

- Szöveges forrás: tudományos cikkek, disszertációk, tanulmányok, elektronikus könyvek és hasonló jellegű tudományos kutatási eredmények.
- Nyílt hozzáférés: korlátozások (bármilyen licenclési vagy technikai jellegű (IP cím alapú, jelszavas hozzáférés stb.) és díjfizetés nélküli hozzáférés.

Sok repozitóriumot arra használnak, hogy különböző típusú forrásokat töltsenek fel, mint például cikkek, elektronikus könyvek, fotók, videók, adathalmazok, és oktatási anyagok. Ezek a források rendelkeznek metaadatokkal, amelyek leírást adnak róluk. Általában a források digitális formában vannak (de nem mindig), és ezeket a digitális adatállományokat adatbázisok tárolják a repozitórium rendszerén belül (de nem minden esetben). Ezek a források általában nyílt hozzáférésűek (de nem mindig). A DRIVER projekt az európai repozitóriumokban megtalálható források széles tárházának egy részhalmazával foglalkozik: a nyílt hozzáférésű, digitális formában

rendelkezésre álló szöveges forrásokkal.

Kutatások azt mutatják, hogy ez az elérhető összes forrás 80%-t fedi le. Ebből az okból kifolyólag, az "A" Szakasz első kötelező irányelve: „a repozitórium digitális szöveges forrásokat tartalmaz.” Ez nem jelenti azt, hogy a repozitórium nem tartalmazhat más típusú anyagokat és nem digitális adatokat is. Ez a kijelentés annak a kifejezése, hogy a DRIVER a szöveges forrásokra összpontosít. A szöveges források teljes listája a metaadatok irányelveiben a dc:type elemnél található a „Szemantika és szóhasználat” című fejezetben, a „Publikációs típusok” bekezdésben. A dc:type elem használatának részleteihez lásd a "Az OAI_DC metaadat használata" fejezet "Type" bekezdését. A már meglévő típus leképezésekhez lásd a "DRIVER-típus megfeleltetések" bekezdést a "Az OAI_DC bevált gyakorlatainak használata" fejezetben.

Mi értünk „halmazok” alatt?

A halmaz az OAI-PMH protokoll szabványos eleme, melynek feladata, hogy megsűrje a repozitóriumot, lehetővé téve, hogy annak egy meghatározott részére koncentráljunk. Amennyiben egy repozitóriumban található nem szöveges, nem digitális, csak metaadatokat tartalmazó vagy korlátozott hozzáférésű források is, a halmaz mechanizmus segítségével ezek az elemek kiszűrhetők a tartalomszolgáltató DRIVER számára kijánlott forrásai közül.

További források

Mit kell még figyelembe venni?

A DRIVER Irányelvek létrehozásakor meglévő források információit használták fel, és nagy gondot fordítottak arra, hogy elkerüljék a sajátos megoldásokat. Így azt is mondhatjuk, hogy a DRIVER Irányelvek gyakorlati tapasztalaton és már világszinten működő irányelveken alapulnak.

- A DRIVER kifejlesztése már megvalósított, működő elosztott tartalomszolgáltatási hálózatok alapján történt, elsősorban a holland DARE volt a minta. A DARE irányelvei szolgálták a DRIVER modelljéül. A világban szétszórta irányelvekre tett utalások helyett a DRIVER induláskor átvette a DARE Irányelveket és kibővítette ezeket az európai repozitórium vezetői és szakemberei által tanácsolt gyakorlati útmutatásokkal. A következő dokumentumok lényeges kiindulási alapot jelentenek a DRIVER Irányelvek kidolgozásában:
 - Andy Powell, Michael Day és Peter Cliff: Az egyszerű Dublin Core használata eprint formájú dokumentumok leírásánál (Bath Egyetem). Ezt a DARE program egyedi követelményeknek megfelelően alkalmazta és

- létrehozta a Dublin Core a DRIVER használatában című anyagot (version 2, Nov. 2006), amit repozitórium vezetők segítségével kibővítettek a DRIVER 2.0 kézikönyvben – lásd a „Metaadatok OAI_DC használata” című fejezetet.
- Az OAI-PMH protokoll 2.0, amit a DARE szintén átdolgozott egyedi követelményeknek megfelelően, és az "OAI-PMH irányelvek DRIVER felhasználása"-ként elérhető (Version 2, Dec 2006), továbbá a repozitórium vezetők segítségével kibővített változata megtalálható a DRIVER 2.0 Irányelvekben – lásd a "OAI-PMH használata" fejezetet.
 - A DINI-tanúsítvány „Dokumentum és kiadvány szolgáltatás, 2007” (Version 2, Szept 2006)⁴ szilárd alapot biztosít ahhoz, hogy mit kell figyelembe venni egy repozitórium működtetésénél. Mivel a DRIVER a repozitóriumokat az aggregáló szemszögéből vizsgálja, a DRIVER Irányelvek dokumentum nem tartalmazza azokat a kérdéseket, amelyeket a DINI tanúsítvány a helyi repozitórium működtetésével kapcsolatban leír. Ehelyett, a DRIVER Irányelvek azon a feltevésen alapulnak, hogy a DINI tanúsítvány kitételeit figyelembe veszik a repozitóriumok működtetésekor.
 - A „MODS használata intézményi repozitóriumok esetében⁵” című dokumentumot egy metaadatokkal foglalkozó szaktestület hozta létre a SURFshare program keretében és a holland repozitóriumok használják. Ez az útmutató tartalmaz egy hasznos listát publikáció típusokról, amely nagyobb fokú együttműködést biztosít. A publikációs típusok alapja a dc:type publikációs lista „DC használata a DARE által” című dokumentumban, valamint az elektronikus nyomtatvány típusok és a METIS-ben használt publikáció típusok a széles körben elterjedt holland CRIS Kutatói Információs Rendszerben.
 - A verzió azonosító keretrendszer⁶ kidolgozott egy egyszerű és praktikus osztályozási rendszert⁷ a folyóirat cikkeknek. Ez kiegészítette a publikáció típus leírását a tudományos munkafolyamatban.

Van olyan megoldás, amely minden problémát egyszerre orvosol?

Igen, lásd a "Az MPEG-21 DIDL (XML konténer) használata - Összetett objektumok" fejezetet. A

4 <http://www.dini.de/documents/dini-zertifikat2007-en.pdf>

5

<https://www.surfgroepen.nl/sites/oai/metadata/Shared%20Documents/Use%20of%20MODS%20for%20institutional%20repositories-version%201.doc>

6 <http://www.lse.ac.uk/library/vif/Framework/Essential/taxonomies.html>

7 <http://www.lse.ac.uk/library/versions/>

SURF DARE programban hasznosnak bizonyult az a gyakorlat, hogy minden forrás számára egy "XML konténer" hoztak létre, mely lehetővé teszi az OAI-PMH-ban történő tartalomgyűjtést, egyértelmű forrásanyag hivatkozást eredményez (nem használ ugróoldalt), lehetővé teszi a teljes szöveg indexelését és a több PDF fájlból álló, összetett dokumentumok reprezentálását. Az XML-konténer a digitális tétel deklarációs nyelven alapul (Digital Item Declaration Language, MPEG21-DIDL)⁸. Más, DIDL alapú megoldások is léteznek (pl. aDORe⁹, METS profiles¹⁰) és továbbiak megjelenésére lehet számítani a jövőben (pl. OAI-ORE¹¹).

Áttekintés – DRIVER Irányelvek összefoglalása

A következő áttekintés összefoglalja a DRIVER alapelveit a következő témakörökben: szöveges források, metaadatok használata és az OAI-PMH protokoll használata. Részletes leírások és magyarázatok a következő fejezetekben találhatóak.

"A" szakasz – Szöveges források

Kötelező elvek

- A repozitórium digitális szöveges forrásokat tartalmaz (lásd a „Mit értünk szöveges források alatt?” magyarázatot a 14. oldalon)
- A szöveges források különböző népszerű és széles körben használatos formátummal rendelkeznek (PDF, TXT, RTF, DOC, TeX etc.)
- A szöveges források nyílt hozzáférésűek, közvetlenül a repozitóriumból világszerte elérhetőek minden felhasználó számára korlátozások (pl. hozzáférési jogosultság szükségessége vagy díjfizetés) nélkül.
- A szöveges forrásokat metaadat rekordok írják le.
- A metaadat és a szöveges forrás összekapcsolódik olyan módon, hogy a felhasználó elérhesse a szöveges forrást a metaadatokban megadott azonosítón (általában egy URL cím) keresztül.
- Amint a forrás URL címe belekerül a metaadat rekordba, onnantól kezdve az URL-nek mindig elérhetőnek kell lennie, nem változhat meg és a forrás nem kaphat új URL-t.

8 <http://xml.coverpages.org/mpeg21-didl.html>

9 <http://african.lanl.gov/aDORe/projects/adoreArchive/>

10 <http://www.loc.gov/standards/mets/mets-profiles.html>

11 <http://www.openarchives.org/ore/>

- A metaadat rekord és a szöveges forrás egyedi azonosító jellel rendelkezik (nem vezethet külső rendszerekhez, mint pl. nemzeti könyvtári rendszer, vagy kiadó)

Ajánlott elvek

- A szöveges forrás integritás ellenőrzése transzparens módon.
- A szöveges forrásokra vonatkozó minőségi elvek (tudományos tartalmak esetén) közzététele: a forrásokra vonatkozó korlátozások publikálása az éves tudományos kimutatásban.
- A szöveges források URL címét egy adott digitális azonosító rendszer (pl. DOI, URN, ARK) alapján ültessék be a metaadatokba.
- A DIDL XML tároló használata a szöveges források közzétételéhez (lásd az "Az MPEG-21 DIDL (XML konténer) használata - Összetett objektumok" fejezetet.)

"B" szakasz – Metaadatok

Kötelező elvek

- A metaadatok szerkezete az Unqualified Dublin Core (ISO 15836:2003) szabványt követi.
- A DC egyes elemeit az „Az OAI-DC metaadatok használata” című fejezet (47. oldal) alapján kell használni.

Ajánlott elvek

- Lehetőség szerint olyan, fejlettebb metaadat szerkezet használata javasolt, mint pl. Qualified Dublin Core vagy MODS. (További útmutatás ezekhez a fejlettebb metaadat sémákhoz a DRIVER Irányelvek következő kiadásában¹² lesz megtalálható).
- Az ajánlott használati nyelv az angol.
- Az ajánlott nyelv a cikk összefoglalójához (az összefoglaló megléte nem kötelező) az angol.

12 A MODS irányelvekről előzetes információk itt találhatóak:
<https://www.surfgroepen.nl/sites/oai/metadata/Shared%20Documents/Use%20of%20MODS%20for%20institutional%20repositories-version%201.doc>

"C" szakasz – Az OAI-PMH használata**Kötelező elvek**

- A repozitórium OAI-2.0 kompatibilis legyen és feleljen meg „Az OAI-PMH használata” című fejezetben (31. oldal) leírt kitételeknek
- Repozitóriumi azonosító megléte és az OAI azonosító rendszer használata.
- Akkor (és csak akkor), ha a repozitórium tartalmaz olyan forrásokat, amelyek különböznek az "A" szakaszban kötelezőként feltüntetett forrásoktól, a repozitórium egy OAI-halmazt határoz meg, amely már kizárólag nyílt hozzáférésű, digitális szöveges forrásokat tartalmaz (a részletekhez lásd „A DRIVER halmaz elnevezés”, „DRIVER halmaztartalom meghatározása”, és a „Halmazok helye” című részeket a 39.-41. oldalon).

Ajánlott elvek

- Az alap URL cím megváltoztatásának biztosítása.
- Az Azonosítási Válaszúzenet teljessége, beleértve az opcionális Leírás rész használatát.
- A tranziens törlési stratégia következetes használata.
- A gyűjtőtétel nagyságának megfelelő újraindítójel lejáratási idő használata.

Újdonságok

1. fejezet: Az OAI-PMH használata

DRIVER halmaz elnevezés

A DRIVER halmaz elnevezése – további információt ad „A nyílt hozzáférés és késleltetett hozzáférésre javasolt halmaznevek” című résszel kapcsolatos kérdésekre

Lásd a "DRIVER halmaz elnevezés" bekezdést a 39. oldalon.

Magyarázat: olyan hibrid repozitóriumok esetén, amelyek egyaránt tartalmaznak csak metaadat rekordokat és metaadat rekordok mellett a kapcsolódó teljes szöveges forrásokat, ajánlott egy olyan DRIVER halmazt létrehozni, amely csak azokat a rekordokat tartalmazza, melyekhez rendelkezésre áll a nyílt hozzáférésű, teljes szöveges forrás. A DRIVER halmaz ne tartalmazzon késleltetett hozzáférésű rekordokat, mivel ez összezavarhatja a felhasználót, aki úgy gondolja nyílt hozzáférésű anyagot talált.

Nincs szükség külön DRIVER ajánlásra elektronikus szakdolgozatokat tartalmazó halmazok esetén.

Magyarázat: a DRIVER Irányelvek egy szélesebb körű közösségnek szólnak. Az összegyűjtött elektronikus szakdolgozatokat a Publikációs típusok szótárában használt terminusok alapján kell megkülönböztetni.

Gyűjtőtétel nagysága

A gyűjtőtétel nagyságát növelje az ajánlott 100-200 rekordról 100-500 rekordra. Lásd: Gyűjtőtétel nagysága – 38. oldal.

Magyarázat: az a tapasztalat, hogy ritkán fordulnak elő gyűjtőtételekkel kapcsolatos problémák az OAI listák kommunikációjában. A műveletenkénti legnagyobb rekordszám 6500 volt. A nagy tételszám pozitív következménye az, hogy a gyűjtési folyamat gyorsabb, és így az érintett repozitóriumok áteresztőképessége igen magas.

Az újraindító jel élettartalma

Miért szükséges az újraindítójel? Lásd: Újraindító jel 37. oldalon.

Magyarázat: kapcsolat van az élettartam, a gyűjtőtétel nagysága és az áteresztés között. Ha az áteresztés lassú és a tétel kicsi, akkor az újraindító jel élettartalma megnövekszik. Máskülönben a tartalomgyűjtő az első tételt kapja újra és újra.

A törölt rekordok stratégiája

A DRIVER Irányelvek világosan elmagyarázzák, hogy egy átlátható stratégia miért hasznos mind a repozitóriumnak és a szolgáltatónak.

Magyarázat: a repozitóriumnak érdeke a törölt adatok nyilvántartása, mivel a szolgáltató nem jeleníti meg azokat a rekordokat, amelyek nem elérhetőek a repozitóriumban. Emellett ez a stratégia meggátolja az egész repozitóriumi anyag újratöltését minden alkalommal, és így a tartalomgyűjtési folyamat is hatékonyabbá válik.

Lásd a "Törölt rekordok" bekezdést a 36. oldalon

2. fejezet: Az OAI_DC metaadat használata

Azonosító

Hogyan kezeljük a repozitóriumban előforduló egyéb azonosítókat. Az OAI azonosítók megengedettek? Hova vezessen az azonosító? Hogyan tüntessük fel?

Magyarázat: a forrás azonosítása tágabban értelmezett. A repozitórium bármilyen azonosítót választhat a források azonosítására. Legalább egy aktív azonosító legyen, ami a teljes szövegű dokumentum indító oldalához vezet, vagy közvetlenül a teljes szövegű dokumentumhoz. Amennyiben több aktív azonosító is működik, akkor a szolgáltató a listán szereplő első azonosítót választja a felhasználó eligazítására. Lásd: Azonosító 68. oldal.

Dátum

Mi a teendő, ha a DRIVER Irányelvek által ajánlott dátum (a létrehozás időpontja) nincs feltüntetve a repozitóriumban?

A DRIVER Irányelvek szerint: "Használjuk a DC 'date' elemét a dátum megadásához": > a kiadás dátuma. A kiadás időpontja előnyt élvez, mivel a végfelhasználó szempontjából ez a leghasznosabb időpont. Ha a kiadás időpontja nem ismert, akkor bármilyen más időpont is felhasználható. Bármilyen időpont megadása jobb, mintha nem adnánk meg semmilyen időpontot. Lásd: "Dátum" rész, 61. oldal.

Magyarázat: két változtatás lehetséges:

1. A létrehozás időpontját megváltoztatjuk a publikálás időpontjára, mivel a felhasználónak ez a leghasznosabb időpont.
2. Ha nincs ilyen időpont megadva, válasszunk valamilyen használható időpontot, hiszen az időpont kihagyásától bármilyen időpont megadása jobb.

Mit tegyünk a sokszoros dátum mezőkkel?

OAI-DC esetében használjunk csak egy dátum mezőt, lehetőleg a kiadás időpontját.

Magyarázat: egynél több dátum mező félreértésekhez vezethet, mivel az egyszerű DC nem képes minősítéssel megkülönböztetni azokat. Alapértelmezés szerint a szolgáltató a listában szereplő első időpontot használja a feldolgozásnál, indexálásnál és megjelenítésnél.

Lásd: Dátum 61. oldal.

Jogok

Magyarázat arra vonatkozóan hogyan használjuk a dc:rights mezőt. Lásd: "Jogok" 73. oldal.

Nyelv

Az ajánlott kódolási mód ISO 639-3-ra változott. Az ISO 639-1 és -2 továbbra is használatban van, mivel megvalósítható a megfelelő leképzésük az új kódolásra.

Magyarázat: az ISO 639-3 kódolás több nyelvet tartalmaz, mint ISO 639-1, még történelmi nyelveket és dialektusokat is. Ezzel könnyebben le lehet írni bizonyos publikációkat. Az ISO 639-2 két kódolási típussal rendelkezik (b és t), ami félrevezető lehet, ha OAI-DC-ben használják. Az OAI-DC nem képes jelezni, hogy melyik kódolás típus van használatban.

Lásd: Nyelv 70. oldal.

Szerző

A DRIVER Irányelvek szerint: „Használati útmutató: Amennyiben mindkettő, a vezeték és a keresztnév is hozzáférhető a következő formátum ajánlott: <dc:creator> Janssen, J (John) <dc:creator>”

MEGJEGYZÉS: A használati javaslatban mit jelent az, hogy „mindkettő hozzáférhető”?

A teljes név és vezetéknev első névre változott.

Magyarázat: Ajánlatos a szabványos stílust használni a nevek estében, elsősorban a kiadó által használt stílust használjuk. Ha ez nem alkalmazható, akkor az APA bibliográfia stílust vegyük alapul. Ha rendelkezésre áll a személy keresztnéve és a keresztnév kezdőbetűje, használjuk azt a formátumot, ahol a keresztnévet zárójelbe tesszük az APA formátumú név után. A szórend a következő: {vezetéknév}, {kezdőbetűk} ({keresztnév})

Például:

- John Kennedy esetén: Kennedy, J. (John)
- John F. Kennedy esetén: Kennedy, J.F. (John)
- John Fitzgerald Kennedy esetén: Kennedy, J.F. (John, Fitzgerald)
- és J.F. Kennedy esetén: Kennedy, J.F. mivel a teljes keresztnév nem elérhető.

Lásd: Szerző 54. oldal

Forrás

Már nem élő hivatkozás található a Guidelines for Encoding Bibliographic Citation Information in Dublin Core Metadata dokumentációban. A korábban <http://epub.mimas.ac.uk/DC/dc-citation-guidelines/> címen elérhető anyag itt található: <http://dublincore.org/documents/dc-citation-guidelines/>

Típus

Szemantikai változás

A nemzetközi repozitóriumi közösségen belül sincs megegyezés a publikációs típusokra használt terminológiákkal kapcsolatban, éppen ezért a DRIVER Irányelvek szakértői két különböző szótárt hoztak létre erre a problémára. Az egyik pusztán a publikációs típusokat írja le, a másik a tudományos kommunikációban használatos verziókat mutatja be. A verzió típust hozzá lehet csatolni a publikáció típushoz, így részletesebb a publikáció leírása.

A publikáció típus nem a dokumentum típusára vonatkozik, hanem a kiadvány típusra. Ezeket a publikációkat gyakran használják tudományos munkafolyamatokban. A kifejezések kiválasztásánál az volt a fő szempont, hogy ne legyenek sem túl specifikusak (azaz ne csak egy kutatói közösség használja), sem túl általánosak.

A másik hiányzó dolog a névtér volt, mely bizonyos szinten hiteles és szabályozott szójegyzéket teremt meg. Az info:eu-repo URI névteret kifejezetten erre a célra szánták a hivatalos szervek.

A DRIVER publikáció típusainak szótára ezen követelmények mentén jött létre.

Lásd a "Publikációtípusok szótára" bekezdést a 105. oldalon.

A verzió típusokhoz lásd a "Verziószótár" bekezdést a 110. oldalon.

Kifejezések magyarázata

Mi a különbség a konferencia jelentés (Conference report) és a konferencia előadás (Conference lecture) között?

Magyarázat: A különbség megszűnt az általánosabb "Conference Object" fogalom használatával.

A publikus projekt anyagok az External Research Report, a technikai jelentések a Research paper, a szerkesztői anyagok (editorials) pedig az Article kategóriába tartoznak?

Magyarázat: A leképezési szabályok már elkészültek. Lásd a "DRIVER-típus megfeleltetések" bekezdést a 77. oldalon.

A kifejezések részletes leírása szintén meg van adva.

Formátum

Magyarázat a formátum lista csekély elemszámával kapcsolatban. Ez a lista csak egy része azoknak a gyakori formátumoknak, amelyeket ebben a mezőben használni lehet. Hozzáadásra került az Open Document Text formátum: vnd.oasis.opendocument.text. Részletesebb lista itt található: <http://www.iana.org/assignments/media-types/>

Lásd a "Formátum" bekezdést a 65. oldalon.

3. fejezet: Az OAI_DC bevált gyakorlatainak használata

DRIVER-TYPE Mappings

Magyarázat: az [x] helyi kategóriák megfeleltetése az [y] DRIVER kategóriáknak.

Lásd a "DRIVER-típus megfeleltetések" bekezdést a 77. oldalon.

DRIVER-verzió megfeleltetések

Magyarázat: a publikáció különböző állapotainak/verzióinak használati módja, valamint az [x] helyi kategóriák [y] DRIVER (verzió) kategóriáknak való megfeleltetésének mikéntje.

Lásd: DRIVER-verzió megfeleltetések a 80. oldalon.

Az OAI_DC használata dolgozatok esetében

Magyarázat: az OAI_DC használatának módja az elektronikus dolgozatok (e-Thesis-ek) és disszertációk esetében, az átjárhatóság elvesztése nélkül. Lásd az OAI_DC használata dolgozatok esetében részt a 82. oldalon.

DC:SOURCE és DC:RELATION

Magyarázat: a dc:source és a dc:relation mezők használata a tudományos kommunikációra és a repozitóriumokra való tekintettel.

Lásd a DC:SOURCE és az idézetek részt a 83. oldalon és a DC:RELATION és a kapcsolatok objektumai részt a 84. oldalon.

4. fejezet: Összetett objektumok (Compound Object Wrapping) használata

Számos nagyobb és fontosabb változás történt:

- Rossz DIDL séma cím, a validálás nem lehetséges
- Az info:eu-repo névtér referenciájának módosítása
- A módosítások a példákba is bekerültek
- A szerzőazonosítók (Author Identifiers) jövőbeli átvitelét lehetővé tevő változások

Névtér hozzáadása és a helyes cím megadása

```
<didl:DIDL
xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS "
xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
xmlns:diext="http://library.lanl.gov/2004-04/STB-RL/DIEXT"
xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
xsi:schemaLocation="
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS          http://purl.lanl.gov/STB-
RL/schemas/2004-08/DIDL.xsd          urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS
http://purl.lanl.gov/STB-RL/schemas/2003-09/DII.xsd
http://library.lanl.gov/2004-04/STB-RL/DIEXT    http://purl.lanl.gov/STB-
RL/schemas/2004-04/DIEXT.xsd" >
```

Az új változat:

```
<didl:DIDL
xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS "
xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
xmlns:dip="urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS "
xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
```



```
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"  
xsi:schemaLocation="  
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS  
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-  
21_schema_files/did/didl.xsd  
urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS  
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-  
21_schema_files/dii/dii.xsd  
urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS  
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-  
21_schema_files/dip/dip.xsd">
```

A Container elem változása a jobb szemantikai értelmezés érdekében

```
<didl:DIDL>  
<didl:Container>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
</didl:Container>  
</didl:DIDL>
```

Az új változat:

```
<didl:DIDL>  
<didl:Item>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
    <didl:Item>...</didl:Item>  
</didl:Item>  
</didl:DIDL>
```

Az objektumtípus (Object type) deklarálásának változása az aggregált adatok esetében

```
<didl:Descriptor>  
    <didl:Statement mimeType="text/plain">metadata</didl:Statement>  
</didl:Descriptor>
```


Az új változat:

```
<didl:Descriptor> <!-- ObjectType of Item -->
  <didl:Statement mimeType="application/xml">
    <dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/descriptiveMetadata</dip:ObjectType>
  </didl:Statement>
</didl:Descriptor>
```

- az 'object'-ből 'objectFile' lesz
- a 'Jump-off-Page'(ugróoldal) pedig 'humanStartPage'-re változik

A szöveg formája hagyományosan camelCase, ami kiskapitális betűkkel kezdődik.

Állandó azonosító használata a DIDL-ben

[Ez a rész magyarázattal szolgál az állandó azonosító pozíciójának és feloldási mechanizmusok számára történő elhelyezésének tekintetében.](#)

A felső szinten meg kell adni az Item vagy a Component/Resource elemet, mely ezen DIDL dokumentum OAI-PMH-mentes URL-jére mutat. Amennyiben ez jelenleg nem alkalmazható, használjuk a humán kezdőoldal (Human Start Page) URL-jét.

```
<didl:DIDL>
<didl:Item>
<didl:Descriptor>
  <didl:Statement mimeType="application/xml">
    <dii:Identifier>urn:NBN:nl:ui:10-
1705/6748398729821</dii:Identifier>
  </didl:Statement>
</didl:Descriptor>
...
<didl:Component>
  <!-- Actual resource of Item -->
```



```
<didl:Resource mimeType="application/xml"
                ref="http://localhost/xmlContainer-
v2.3.xml"/>
    </didl:Component>

    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>

</didl:Item>

</didl:DIDL>
```

Általános metadataPrefix az OAI-PMH-ban

Ez azt mutatja, hogy a valódi DIDL van használatban, és nem egy származtatott séma.

```
<request metadataPrefix="dare_didl"
```

Az új változat:

```
<request metadataPrefix="didl"
```

5. fejezet: a szótárak és a szemantika használata

Két szótár jött létre, hogy az európai tudományos kommunikációban használatos fogalmakat és kifejezéseket egyértelművé tegyék.

Ezzel további problémák is megoldódtak:

- Dokumentum típusa: nyomtatás előtti és utáni verziókövetés
- Document type: Mi a különbség a "külső kutatási jelentés" és a "belső jelentés" között?
- A dokumentumtípusok szótárának továbbfejlesztése

- Kérdés, hogy az info:eu-repo szótárban található bookChapter-nek általánosabbnak kellene-e lennie a szolgáltató általi fejlettebb értelmezés érdekében, pl. chapter és partOf? Válasz: NEM.
- Folyóiratok verziókövetése - továbbfejlesztett modell

Hozzáadásra került egy fejezet az osztályozási információk használatáról.

Javasolt a repozitóriumban az osztályozási információknak az azonosítási válaszban (Identify Response) történő visszaadása, és az osztályozásnak a Subject elemében, URI formában történő megadása valamely mérvadó névtér használatával. Amennyiben nem alkalmazunk külön osztályozási sémát, a DRIVER a Dewey Decimal Classification-t javasolja.

Lásd: Szótárak és szemantika használata a 102. oldalon.

6. fejezet: Függelék: A minőség címkék használata

Lásd a Függelék: A minőség címkék használata részt a 113. oldalon.

A DRIVER Irányelvek 2.0-ás verziója alapvető információkat nyújt a minőség és az átjárhatóság fontosságával kapcsolatban. A minőség címkéket a stabil és megbízható repozitóriumok beazonosítására használhatjuk, melyek túlélnek a "kezdeti hírverést", és az anyagok hosszú távú megőrzésére archív funkciókkal is rendelkeznek.

Lehetséges példák a minőség címkékre: a Data Seal of Approval és a DINI tanúsítvány.

7. fejezet: Függelék: Állandó azonosítók használata

Lásd a Függelék: Állandó azonosítók használata részt a 114. oldalon.

Webes források esetén az állandó azonosítókra a stabil és megbízható infrastruktúra kialakítása miatt van szükség. Ez nem a technikai, hanem a szervezési jellegű megegyezéseket jelenti.

A DRIVER Irányelvek az implementációra vonatkozó ajánlásokat biztosíthatnak repozitóriumok kezelői és/vagy tulajdonosai számára. Az alapvetést a [PILIN projekt Állandó Azonosítók Riportja](#)

adja.

A projekt megvalósítási tervvel is rendelkezik.

8. fejezet: Függelék: Használati statisztikák megosztása

Kiindulási dokumentumnak lásd a Függelék: Használati statisztikák megosztása részt a 119. oldalon.

A nyílt hozzáférés (Open Access) értékének felismerése és a szerzők számára történő extra szolgáltatások nyújtása érdekében a repozitóriumoknak gondolkodniuk kellene a használati statisztikák gyűjtéséről.

A [PIRUS](#) és az [OA-Statistik](#) projektek foglalkoznak részletesen a használati statisztikákkal, és irányelveket fogalmaznak meg azok megosztására vonatkozóan.

9. fejezet: Függelék: A szellemi tulajdonjogok (IPR) használata

Lásd a Szellemi tulajdonjogok (Intellectual Property Rights, IPR) alkalmazása részt a 124. oldalon.

Ez a rész a használati és tárolási jogokkal kapcsolatos fontos problémákkal foglalkozik. Ez gyakorlatilag még megvalósításra vár. A DRIVER Irányelveknek rendelkezniük kellene arra vonatkozóan, hogy a használati jogosultságok és a hozzáférési jogoknak milyen tartalmi és formai megkötésekkel kellene a metaadatok közé bekerülniük.

Az OAI-PMH használata

Bevezetés

Ennek a fejezetnek az a célja, hogy bemutassa, hogy hogyan lehet az OAI-PMH-t oly módon használni, hogy az a protokoll-szinten kialakított együttműködés által lehetővé tegye a repozitóriumok és a szolgáltatók közös munkáját.

Megjegyzés:

A példák a DIDL-re vonatkoznak; NE használjuk ezeket változtatás nélkül! A DIDL precíz használatának érdekében ellenőrizzük a az aktuális DIDL dokumentum-specifikációt, Az ott található tartalom érvénytelenítheti az itt látható példákat.

Köszönetnyilvánítás

Ez a dokumentum javarészt a repozitóriumok kezelői és a SURF közötti tárgyalásokra épül. Az említett szereplők tapasztalatukkal és javaslataikkal járultak hozzá a DRIVER Irányelvek jelen dokumentumban prezentált változatához.

Források

A DRIVER Irányelvek építenek vagy hivatkoznak a Nyílt Archívumok Kezdeményezés Protokoll a Metaadatok Gyűjtésére (Open Archives Initiative Protocol for Metadata Harvesting) protokoll 2.0-ás verziójára.

Lásd: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html>

A DRIVER Irányelvek bemutatásának sorrendje megegyezik a protokoll szövegével. Amikor hasznosnak látjuk, a protokoll szövegéből közvetlenül idézünk. Ahol a szöveg megváltozott, pl. félkövér kiemelést alkalmazunk a szöveg bizonyos részeinek kiemelésére, ezt a tényt szögletes zárójelek között jelöljük.

Definíciók és fogalmak: tétel (item), rekord és egyedi azonosító

Tétel és rekord

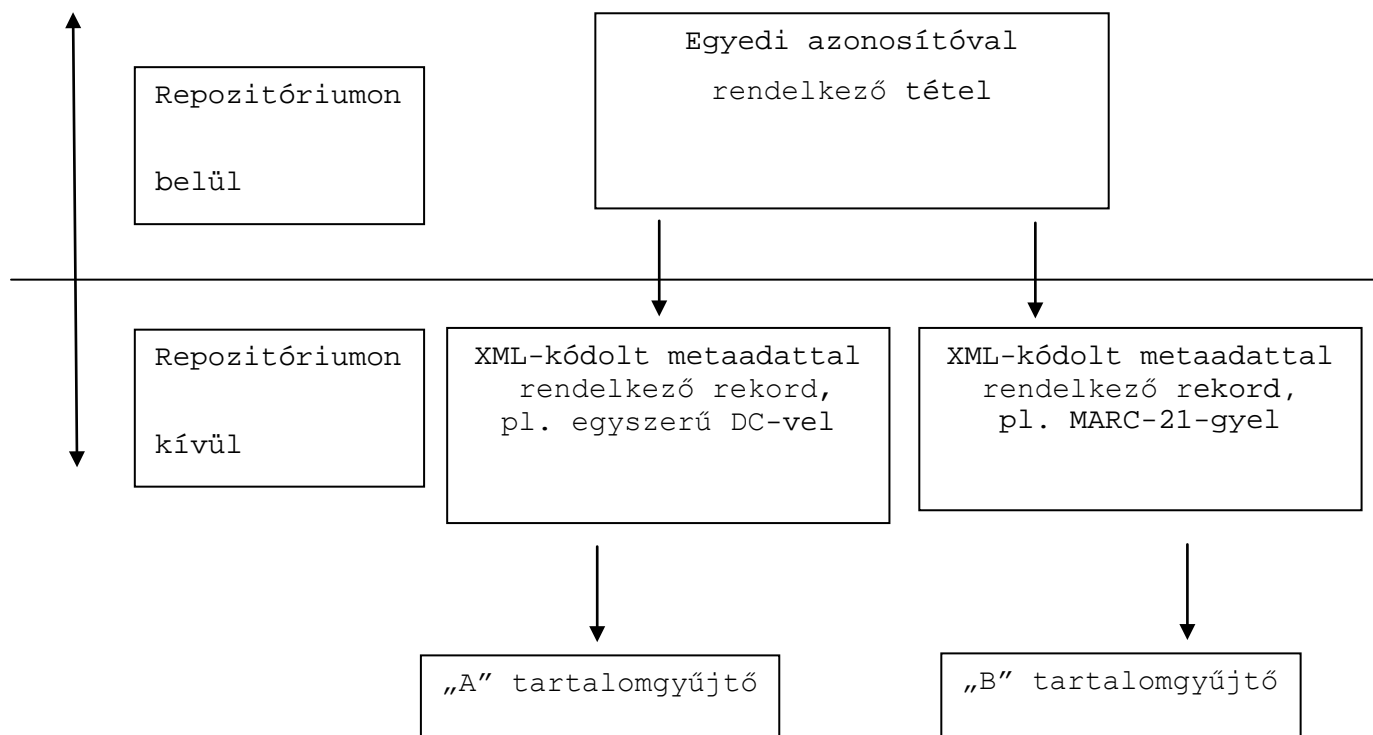
Fontos, hogy a tétel és a rekord között különbséget tegyünk. A protokoll szövege a következőt mondja:

"...Egy tétel fogalmilag egy olyan konténer, mely egyetlen forrásra vonatkozó metaadatokat tárol és állít elő dinamikusan, és ezek mindegyike az OAI-PMH segítségével rekordként gyűjthető le. A rekord egy egyetlen formátumban kifejezett metaadat. A rekord egy tétel valamely metaadatára OAI-PMH segítségével megfogalmazott kérdésre XML-kódolt bájtfolyamként visszaadott válasz..."
[félkövér kiemelést hozzáadta: MF]

A DRIVER-en belül javasolt az XML-kódolt folyam XML-konténer specifikációknak megfelelő módon történő megkonstruálása. Ezeket a specifikációkat lentebb adjuk meg.

Azonosító

Az egyedi azonosító egy tétel repozitóriumon belüli azonosítását szolgálja. Ne keverjük össze ezt az azonosítót a Dublin Core-ban található dc:identifier elemmel. Az OAI azonosítónak eltérő funkciója van: szerepe a metaadat kinyerése, míg a DC azonosítót a forrás kinyerésére használjuk. Sematikusan:

MetadataPrefix elnevezés

Lásd:

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#MetadataNamespaces>

Az OAI-PMH a rekordok repozitóriumokból való kinyerését többféle formátumban is támogatja. A ListMetadataFormats kérés az összes használt metaadat formátumról ad vissza egy listát. A ListRecords, ListIdentifiers, és GetRecord kérések metadataPrefix argumentuma azon rekordok vagy rekordfejlécek visszaadását eredményezi, melyek az argumentumban megadott formátumúak. Az átjárhatóság biztosítása érdekében a repozitóriumokban kötelező bármilyen változtatás nélkül a Dublin Core által előírt formátumban is rendelkezésre bocsátani a metaadatokat.

Ebből kifolyólag a protokoll fenntartja az 'oai_dc' metadataPrefix-et és a http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc.xsd URL-en elérhető Unqualified Dublin Core sémát. Az ehhez kapcsolódó XML névtér URL-je: http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/.

DIDL dokumentum

A DRIVER közösség támogatja az 'oai_dc' és a 'didl' metadataPrefix-ek implementációját. Minden olyan DRIVER repozitóriumnak, mely igénybe veszi az XML konténeret, támogatnia kell ezt a 'didl' metaadat sémát. A 'didl' XML konténer speciációja az MPEG-21 DIDL (XML konténer) használata - Összetett objektumok részben található a 83. oldalon.

```
<OAI-PMH ...>
  <...>
    <record>
      <metadata>
        <didl:DIDL>
          <didl:Item>...</didl:Item>
```

Dátumbélyeg

A protokoll szerint minden rekord rendelkezik egy dátumbélyegzővel, mely "a létrehozás, módosítás vagy törlés dátumát tartalmazza a szelektív tartalomgyűjtés lehetőségének érdekében".

A protokoll a szelektív tartalomgyűjtést a következőképpen magyarázza:

- "...módosítás - a válasznak azon metadataPrefix-nek megfelelő rekordokat kell tartalmaznia, melyek a kérés from és until argumentumai által megadott dátumtartományban módosultak
- létrehozás - a válasznak azon rekordokat kell tartalmaznia, melyek megfelelnek a metadataPrefix argumentumnak, és a from és until argumentumok által meghatározott dátumtartományban váltak elérhetővé
- törlés - attól függően, hogy az adott repozitórium milyen szintig tartja számon a törölt rekordokat, a válasz olyan rekordfejléceket tartalmazhat, melyek megfelelnek a metadataPrefix argumentumnak, és a repozitóriumból a from és until argumentumok által megadott dátumtartományban kerültek eltávolításra. A törölt státuszt a rekord fejléc (header) eleme mutatja, metaadat ilyenkor már nem elérhető..."

Kiemelten fontos, hogy a dátumbélyeg mechanizmus kialakításakor a fent idézett protokoll leírásnak megfelelően járjunk el. A tapasztalatok azt mutatják, hogy az inkrementális tartalomgyűjtés során felmerülő hibák jelentős része a dátumbélyeg nem megfelelő értelmezésére vezethető vissza.

A dátumbélyeg szintaxisa

Lásd: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Datestamp>

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Dates>

és <http://www.w3.org/TR/NOTE-datetime>

A dátumbélyegek értékének a kérdésben és a válaszban egyaránt meg kell felelnie a fenti dokumentum UTCdatetime-ra vonatkozó specifikációjának. A DRIVER megegyezés támogatja a pontosság másodperc szintre történő javításának opcionális lehetőségét is: YYYY-MM-DDThh:mm:ssZ.

Ez az érték megfelel az OAI-PMH dokumentum 3.3.1-es szakaszában megadott UTCdatetime specifikációnak. A dátumbélyegek kódolása az ISO8601 szabványnak megfelelően történik, és értékük UTC-ben kerül kifejezésre.

```
<OAI-PMH ...>
  <...>
    <GetRecord>
      <record>
        <header>
          <datestamp>2001-12-14T12:01:45Z</datestamp>
```

Annak repozitóriumnak, mely támogatja a YYYY-MM-DDThh:mm:ssZ formátumot, ezt a tényt az Azonosítási válaszban (Identity response) kell jeleznie.

```
<OAI-PMH ...>
  <...>
    <Identify>
      <granularity>YYYY-MM-DDThh:mm:ssZ</granularity>
    <...>
```

Törölt rekordok

Lásd:

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#DeletedRecords>

Egy rekordot töröltnek nevezünk, ha már nem elérhető. A repozitóriumnak a törlés támogatására vonatkozóan az alábbi 3 szint valamelyikét jelezniük kell az azonosítási válasz (identity response)

deletedRecord elemében:

- no (nincs) - a repozitórium nem tartja meg az információkat a törlésekkel kapcsolatban. Annak a repozitóriumnak, mely ezt a támogatási szintet jelzi, nem szabad semelyik válaszában törölt státuszú adatot visszaadnia.
- állandó (persistent) - a repozitórium a törlésekről információt tart fenn, ezek az információk időben nem korlátosak. Annak a repozitóriumnak, mely ezt a támogatási szintet jelzi, állandó jelleggel képesnek kell lennie információt szolgáltatni a törlések teljes történetéről, és bármikor megbízható információt kell nyújtania a törölt rekordok státuszáról.
- tranziens (transient) - a repozitórium nem garantálja, hogy a törlések történetéről állandó és konzisztens információt tud szolgáltatni. Az a repozitórium, mely ilyen támogatási szintet jelez, képes lehet a rekordok törölt állapotának jelzésére.

A DRIVER Irányelvek a DRIVER repozitóriumoktól a 'transient' mód támogatását kérik. A 'persistent' mód is használható, ebben az esetben a tartalomgyűjtőnek könnyebb a munkája a törölt rekordok észlelését illetően.

Annak, hogy a repozitórium képes nyilvántartani a törléseket, az az előnye, hogy a szolgáltató nem fog olyan rekordokat megmutatni, melyek már az adott repozitóriumban nem elérhetőek. Emellett a fenti stratégia segít a tartalomgyűjtőknek elkerülni a repozitórium teljes újraolvasását, ezzel hatékonyabbá téve a gyűjtési folyamatot.

A tranziens mód használata: amikor egy rekord törlésre kerül, a repozitóriumnak ezt a tényt legalább egy hónapig képesnek kell lennie jelezni. Ennyi idő alatt a legtöbb tartalomgyűjtő inkrementális módszerrel (teljes újragyűjtés nélkül) tudja frissíteni az adatbázisát.

Amennyiben egy repozitórium képes a törlések nyilvántartására, a törölt rekord dátumbélyegzőjének a törlés dátumát és idejét kell tartalmaznia. Ilyen esetben a GetRecord és ListRecords kérésekre adott válaszoknak a visszaadott fejlécben szerepeltetniük kell a status="deleted" attribútumot is. Ily módon tehát az inkrementális gyűjtés képes lesz a törlések felfedezésére és lekövetésére.

Újraindító jel

Lásd:

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Idempotency>

Azoknak a repozitóriumoknak, melyek megvalósítják a `resumptionTokens` funkciót, ezt oly módon kell tenniük, mely lehetővé teszi a tartalomgyűjtő számára, hogy egy félbehagyott lista kérés sorozatot a legfrissebb `resumptionToken`-nel (újraindító jellel) folytathasson. E funkció célja az, hogy a tartalomgyűjtők hálózati vagy egyéb hiba esetén a hiba bekövetkezte előtti ponton folytathassák munkájukat, és a lista kérés sorozatot ne kelljen újrakezdeni.

A protokoll nem említi az újraindító jelek élettartamát. A jel élettartama az az idő, amíg a jelet a repozitórium az újraindításra vonatkozó információkkal a memóriájában tartja. Ha ez az élettartam túl rövid, a repozitórium nem ad elég időt a tartalomgyűjtőnek, hogy a gyűjtést a félbehagyott pozíciónál folytassa. Amikor ez történik, a repozitórium nem felel meg a protokoll elvárásainak - lásd fent: "...ezt oly módon kell tenniük, mely lehetővé teszi a tartalomgyűjtő számára, hogy egy félbehagyott listázási szekvenciát ... folytathasson".

Bevált gyakorlat: a folytatás lehetőségét biztosító újraindító jel élettartam legalább 24 óra. Ez természetesen függ a repozitórium méretétől és a betöltő folyamat sebességétől, így az újraindító jel élettartamának legalább annyinak kell lennie, hogy az alatt az összegyűjtött információk átvitele megvalósítható legyen.

Ehhez az élettartamhoz természetesen tartozik egy optimális gyűjtőtétel méret - lásd a "Gyűjtőtétel mérete" szakaszt.

Az újraindítási token használatának másik fontos aspektusa az opcionális `completeListSize`. Ennek a válaszban található dokumentumok összméretét kellene megadni, így ez az információ használható a gyűjtés alatt, ellenőrzési céllal összehasonlítható a ténylegesen megkapott adatok méretével (például így eldönthető, hogy a gyűjtés sikeresen befejeződött-e, vagy megszakadt). Emellett az információt arra is használhatjuk, hogy a gyűjtési folyamat megfelelő fenntartása érdekében megbecsüljük a gyűjtéshez szükséges idő mennyiségét.

Egy OAI-beli újraindítási jel az alábbi módon nézhet ki (az `expirationDate`, a `completeListSize` és a `cursor` attribútumok opcionálisak):

```
<resumptionToken expirationDate="2008-07-14T23:00:24Z"
completeListSize="983" cursor="0">514284267</resumptionToken>
```

Gyűjtőtétel nagysága

A gyűjtőtétel nagysága azon rekordok száma, melyeket a repozitórium újratekésztési jelenként átad a

tartalomgyűjtőnek, és meghatározza, hogy hány lekérési folyamatot kell lefuttatni.

Megegyezés szerint a DRIVER repozitóriumnak a gyűjtőtétel nagyságát 100 és 500 rekord közé kell beállítaniuk.

A gyűjtőtétel nagyságának ezen keretek közé történő beállításával a tartalomgyűjtő optimális teljesítménnyel üzemelhet.

DRIVER halmaz elnevezés

Lásd: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Set>

Az OAI-PMH kimondja, hogy a Repozitóriumok tételeiket halmazokba rendezhetik. A halmazstruktúra lehet egyszerű, pl. lista, vagy hierarchikus.

A DRIVER megállapodás alapján azoknak a hibrid DRIVER repozitóriumnak, melyek csak metaadatokat, ill. a metaadatok mellett a teljes szöveget is tartalmazzák, támogatniuk kell legalább egy DRIVER-halmazt. A DRIVER halmazszerkezete egyszerű, hierarchikus struktúrát nem tartalmaz. A DRIVER halmaz tartalma nyílt hozzáférésű (Open Access), szabadon hozzáférhető forrásokot tartalmaz, késleltetett hozzáférésű, ill. tiltott források nem szerepeltethetők ebben a listában a felhasználó-oldali problémák elkerülése végett.

A táblázat egy DRIVER halmaz létrehozásához ajánlott halmazelnevezést (setName) és specifikációt (setSpec) mutat:

	setName	setSpec *
A DRIVER halmaz	Open Access DRIVERset	driver

*Egy tartalomgyűjtő csak a halmazspecifikációra vonatkozó kéréseket veszi figyelembe a szelektív legyűjtésnél, melyeknél kötelező a kiskapitális betűk használata.

DRIVER halmaztartalom meghatározása

Egy 'driver' halmaz egyedi tartalma a helyi repozitórium szintjén meghatározott. Egy, a fent leírtaknak megfelelő halmazokat tartalmazó DRIVER repozitóriumra a DRIVER halmazba történő új elem beillesztése esetén kötelező az alábbi szabályok betartása:

- A DRIVER halmaz rekordjainak nyílt elérésű digitális, szöveges forrásokot kell tartalmaznia,

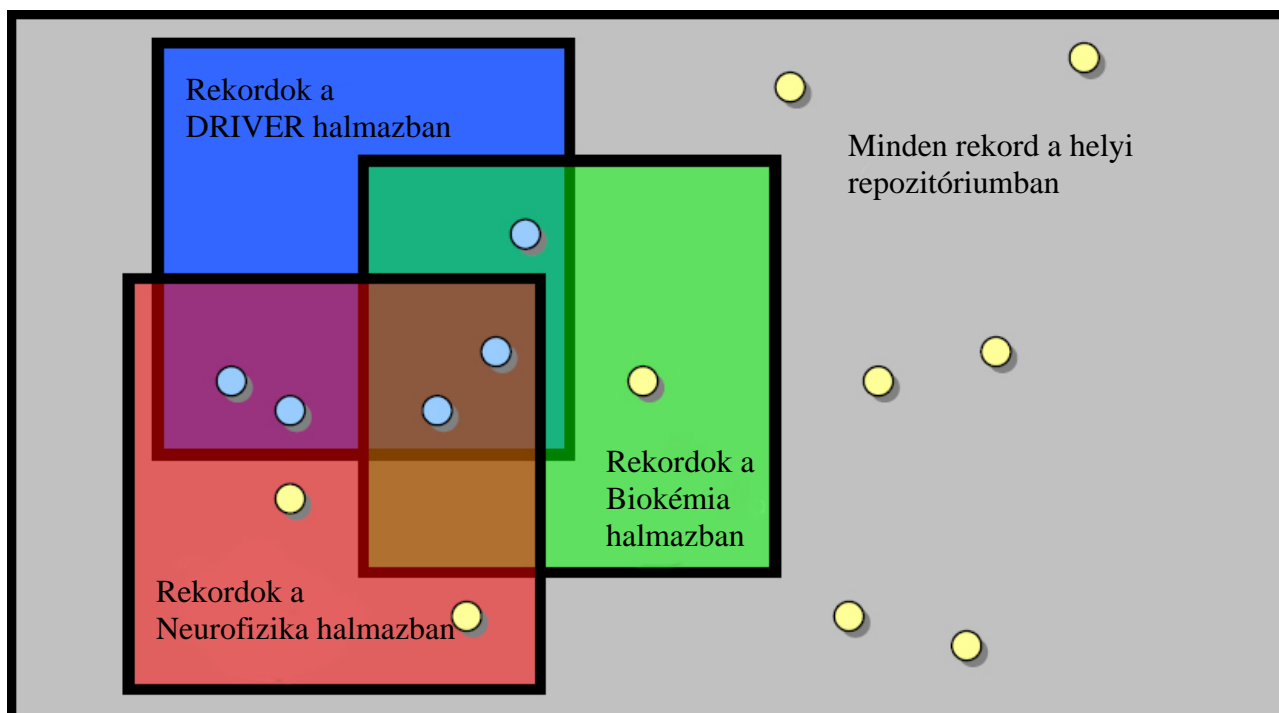
melyben

- o teljes szöveg szerepel, nem csak metaadatok,
- o tartalma nyílt elérésű,
- o nem védi tűzfal,
- o az egyetemi kampuszon kívülről is elérhető,
- o nem térítésköteles weboldalról származik.

Az alábbi ábra azt szemlélteti, hogy egy rekord több különböző halmazba is kerülhet. A kék ponttal jelölt rekord a 'driver' halmazban is szerepel, két rekord pedig mindhárom halmaz, azaz, a biokémia, a neurofizika, és a driver halmaz eleme is egyben. Míg az első két halmaz egy-egy témát jelöl, a driver halmaz egy típust: nyílt elérésű (open access). Egy rekord fejléce 0 vagy annál több halmazspecifikációt (setSpec) tartalmazhat. A következő kódrészlet egy OAI rekord lehetséges felépítését demonstrálja:

```
<record>
  <header>
    <identifier>oai:repository:it/0112017</identifier>
    <datestamp>2002-02-28</datestamp>
    <setSpec>biochemistry</setSpec>
    <setSpec>neurophysics</setSpec>
    <setSpec>driver</setSpec>
  </header>
  <metadata>
    <oai_dc:dc xmlns:oai_dc="http ....
</record>
```

Ábra:

A halmazok helye

A DRIVER halmaz, ill. egyéb halmazok elhelyezése különböző helyeken / baseURL-eken is történhet.

Adminisztrátori email-cím (adminEmail) naplózott hibák jelzésére

Lásd: <http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Identify> A repozitórium Azonosítás (Identify) kérésében egy adminisztrátori email-címnek szerepelnie kell.

Közeljövőbeli célunk, hogy a tartalomgyűjtő minden, a DRIVER repozitórium által okozott hibáról azonnal értesítse a Repozitórium Adminisztrátorát. Az alábbi forráskód egy olyan Azonosítási kérésre kapott válaszüzenet részlete, mely tartalmazza az adminisztrátorok email-címét.

```
<OAI-PMH ...>
  <...>
  <Identify>
    <adminEmail>somebody@loc.gov</adminEmail>
    <adminEmail>anybody@loc.gov</adminEmail>
  <...>
```


Az adminisztrátori email-cím (adminEmail) szerepeltetése kötelező az Azonosítási kérdésben, emellett az OAI-PHM protokoll elvárása is:

“Egy repozitóriumról való információk kinyerésére az "Identify" (azonosítás) kulcsszó használandó.”

“A válasznak az alábbi típusú információ legalább egy példányát tartalmaznia kell:

- adminisztrátori email-cím (adminEmail) : a repozitórium adminisztrátorának email-címe.”

Származási információk megadása

Az Azonosítási kérésre (Identify) érkező válaszüzenet leírás mezőjében megadhatók a repozitórium egyéb tulajdonságai, melyek így többletinformációt biztosítanak a szolgáltatók számára is, ezáltal fejlesztve mind adatfeldolgozási folyamataikat, mind pedig a metaadatokon, ill. azok minőségén alapuló szolgáltatásaikat.

Hasznos tanács: érdemes ebben a tárolóban annyi általános információt megadni a repozitóriumról, amennyi csak lehetséges, beleértve az alkalmazott osztályozási sémákat (mely elem mely formátumban jelenik meg), a használt szótárakat (típus, nyelv), az alkalmazott szabályrendszert (policies), ill. háttér információkat.

Míg az Azonosítási kérésre (Identify) érkező válaszüzenet a repozitórium szintjén értelmezett, a rekordok szintje az 'about' elemben tartalmazhat kiegészítő információkat. Ahhoz, hogy a szolgáltatók információhoz jussanak a leggyűjtött anyag származásáról, a 'provenance' aelem használható.

Hasznos tanács: az eredeti dokumentum származási helyének megjelölésére a metaadat 'about' elemének 'provenance' aeleme szolgál.

Példa:

```
<about>
<provenance xmlns="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/provenance"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:schemaLocation="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/provenance
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/provenance.xsd">
```



```
<originDescription harvestDate="2002-02-02T14:10:02Z" altered="true">
  <baseURL>http://the.oa.org</baseURL>
  <identifier>oai:r2.org:klik001</identifier>
  <datestamp>2002-01-01</datestamp>

<metadataNamespace>http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/</metadataN
amespace>
  <originDescription harvestDate="2002-01-01T11:10:01Z"
altered="false">
    <baseURL>http://some.oa.org</baseURL>
    <identifier>oai:r2.org:klik001</identifier>
    <datestamp>2001-01-01</datestamp>

<metadataNamespace>http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/</metadataN
amespace>
  </originDescription>
</originDescription>
</provenance>
</about>
```

Prefix & névtér megadása

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#Record>

névtér megadása -- a metaadatban használt névterek meghatározása, jelölésük xmlns előtaggal történik (prefix). A meta adat részben történő névtér deklaráció az alábbi 3 kategória valamelyikébe tartozhat:

- meta-adat formátumspecifikus névter(e)k - minden metaadatot leíró egységnek tartalmaznia kell egy vagy több xmlns prefix-szel ellátott attribútumot, amely összekapcsolja a meta-adat formátum prefixet (pl. didl) és a hivatkozott saját metaadat névterének URI-jét (az XML névtér-specifikációban meghatározottaknak megfelelően). Bizonyos metaadat formátumok több névtérben is létező jelölőket (tag) alkalmaznak, melyek így több, különböző xmlns prefixattribútumot igényelnek -- az 'XML validáció' című bekezdés alatti példában látható egy forrásrészlet az oai_dc és dc névterekhez.
- xml séma névtere - minden metaadat leíró egységnek tartalmaznia kell az xmlns:xsi attribútumot, melynek értéke kötelezően a példában szereplő URI - az XML séma

névterének URI-ja.

- `xsi:schemaLocation` -- egy "URI, URL" párt tartalmaz; első tagja az ezt a részt követő metaadat névtér URI-je (az XML névtér-specifikációban meghatározottaknak megfelelően), a második pedig ugyanezen metaadat validálására szolgáló XML-séma URL-je.

Az ajánlott használati módja ezen névtereknek és prefixeknek az, hogy ezek az egységek az adott névtér első elemeként kerüljenek deklarálásra. Így elkerülhetőek bizonyos "működési nehézségek" - lásd még: <http://www.w3.org/TR/REC-xml-names/#ns-using>.

"A prefixhasználat működési nehézséget okozhat abban az esetben, ha a névteret leíró attribútum nem közvetlenül az XML dokumentumban, hanem egy külső egység alapértelmezett attribútuma által kerül deklarálásra."

Példa a prefixek és névterek ajánlott használatára:

```
<OAI-PMH
  xmlns="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:schemaLocation="
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/
  http://www.openarchives.org/OAI/2.0/OAI-PMH.xsd"
>
  <...>
  <metadata>
    <didl:DIDL
      xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS"
      xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
      xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
      xsi:schemaLocation="
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS
http://standards.iso.org/.../didl.xsd
urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS
http://standards.iso.org/.../dii.xsd"
    >
      <...>
    </didl:DIDL>
  </metadata>
```



```
</...>  
<OAI-PMH>
```

Mindemellett, egy DIDL dokumentum például tekinthető olyan független egységnek, mely egy OAI rekordon kívül is értelmezhető. Ezen DIDL dokumentum bármely részét kiragadva, annak bármely XML-validáló szerint önmagában is helyesnek kell lennie, így nem szükséges tartalmaznia egyéb, az OAI-PMH xml-ben maradó névtér-deklarációt.

Az előzőekben hivatkozott dokumentumban (<http://www.w3.org/TR/REC-xml-names/#ns-using>) leírtak szerint a DRIVER megállapodás lehetővé teszi majd a prefixek és névterek deklarálását a dokumentum szülődokumentumaiban is.

“A névtér prefixét - amennyiben nem xml vagy xmlns - kötelezően deklarálni kell egy névtér-definiáló attribútumban: vagy annak az egységnek a kezdő tag-jében, ahol a prefix-et használjuk, vagy az elem valamely szülőelemében (vagyis egy olyan elembe, melyben a prefix-szel ellátott jelölő szerepel)”

Példa a prefixek és névterek opcionális használatára:

```
<OAI-PMH  
  xmlns="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/"  
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"  
  xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS"  
  xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"  
  xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"  
  xsi:schemaLocation="  
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/  
  http://www.openarchives.org/OAI/2.0/OAI-PMH.xsd  
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS  
http://standards.iso.org/.../didl.xsd  
urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS http://standards.iso.org/.../dii.xsd  
"  
>  
  <...>  
  <metadata>  
    <didl:DIDL>  
    <...>
```

```
</didl:DIDL>
</metadata>
</...>
<OAI-PMH>
```

XML validálás

A repozitórium XML állományai a DRIVER repozitórium regisztrációs és tartalomgyűjtő folyamatai során automatikus validálásra kerülnek. Egy DRIVER repozitóriumnak az összes alkalmazott sémának megfelelő (OAI-PMH, DIDL, oai-dc, stb.) érvényes XML-lel kell rendelkeznie.

Az érvényesség egy XML-validáló által ellenőrizhető (pl. [altova](http://altova.com), www.altova.com): az ellenőrzéshez a repozitórium kimenetének xml-formátumban történő mentésével előálló dokumentumot meg kell nyitni a validáló segítségével.

Egy XML dokumentum validáltatásához az állománynak tartalmaznia kell az `xsi:schemaLocation(s)` attribútumot.

Az <OAI-PMH> séma esetén:

```
<OAI-PMH
  xmlns="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"

  xsi:schemaLocation="
    http://www.openarchives.org/OAI/2.0/
    http://www.openarchives.org/OAI/2.0/OAI-PMH.xsd"
>
```

Az <oai_dc:dc> séma használatakor:

```
<oai_dc:dc
  xmlns:oai_dc="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/"
  xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/"
  xsi:schemaLocation="
    http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/
    http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc.xsd
    http://purl.org/dc/elements/1.1/
    http://dublincore.org/schemas/xmls/simpledc20021212.xsd"
```


>

A <didl:DIDL> séma esetén:

```
<didl:DIDL
  xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS"
  xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
  xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
  xmlns:dip="urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS"
  xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
  xsi:schemaLocation="
    urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
    21_schema_files/did/didl.xsd

    urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
    21_schema_files/dii/dii.xsd

    urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS
    http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
    21_schema_files/dip/dip.xsd">
```

Hasonló eljárás szükséges egyéb sémák esetén is; a metaadatok maradjanak függetlenek az OAI-PMH protokolltól.

Értesítés a repozitórium módosításáról

A baseURL, setSpec, metadataPrefix attribútumok, vagy metaadat sémák módosítása

Amikor egy DRIVER repozitóriumban módosításra kerül akár a baseURL, setSpec, metadataPrefix, vagy a metaadat séma, és e változások hatással lehetnek a DRIVER tartalomiclusra, az érintett repozitórium adminisztrátorának ezt jeleznie kell a DRIVER közösség irányába, különös tekintettel a DRIVER tartalomgyűjtő adminisztrátorára.

[\(http://helpdesk.driver.research-infrastructures.eu/\)](http://helpdesk.driver.research-infrastructures.eu/)

Az OAI_DC metaadat használata

Ez a fejezet azt mutatja be, hogy a DRIVER program hogyan képzeli el az együttműködést a tudományos kommunikációban. Mindez a sztenderdek használatán alapulva a rekordok minőségileg megfelelő metaadatait jelenti.

Köszönetnyilvánítás

E dokumentum nagyrészt az Unqualified (simple) Dublin Core metaadata használatára vonatkozó ajánlásokra támaszkodik, melyeket az Andy Powell, Michael Day és Peter Cliff: Az egyszerű Dublin Core használata Eprint formájú dokumentumok leírásánál kiadvány ismertet (UKOLN, University of Bath, 1.2 verzió).

Lásd:

<http://www.intute.ac.uk/publications/eprints-uk/simpledc-guidelines.html>

A DRIVER Irányelvek kidolgozóinak segítségével létrejött weboldalon kiegészítő információk, leírások, magyarázatok, megjegyzések, használati utasítások és bevált gyakorlatok találhatóak, amelyek a legtöbb európai repozitórium számára használhatóak lesznek - biztosítva ezáltal a szintaktikus és szemantikus átjárhatóságot.

Definíciók

“Egy intézményi repozitórium egy olyan létesítmény, mely hardvereszközökből, szoftverekből, adatokból, és folyamatokból tevődik össze, melyek különböző típusú tudományos eredményeket tartalmazó digitális forrásokat tárolnak és tesznek elérhetővé...”

“digitális forrás = mindenféle, tartalomtól vagy formátumtól független adatfolyam, melyet egy arra feljogosított személy tudományos szintre sorolt be...”

E dokumentum keretein belül a "forrás" szót a tudományos anyagok, az "objektum" szót pedig a digitális adatfolyam szinonimájaként használjuk.

A “Követelmény” megnevezés alatt az “1. elvárás; egy igény, ill. 2. kötelezően megvalósítandó” fogalmakat értjük.¹³”

Az “Ajánlás” szó használatán a: “1 jóváhagyással előtérbe kerül, mert megfelel egy célnak vagy szerepnek. 2. javaslat egy akció véghezviteléhez 3. megfelelő vagy kívánatos jelentést értjük¹³”

Megjegyzések a Bevezetéshez

Alkalmazási terület

A DRIVER Irányelvek elsődlegesen azért kerültek megfogalmazásra, hogy egyszerűsítsék a metaadatok cseréjét a DRIVER tartalomszerkesztői és a DRIVER szolgáltatásai között, az Unqualified Dublin Core DCMI definícióinak megfelelően, ahogyan ezt az OAI-PMH specifikációk előírják¹⁴. Alapvetően ezek a DRIVER Irányelvek írják le a belső formátumok Unqualified DC szerkezetre való leképezését, elősegítve ezzel a tartalomgyűjtést, **katalogizálásra azonban nem használhatók**.

A fenti DRIVER Irányelvek alkalmazásakor a repozitórium tulajdonosainak el kell fogadniuk azt a tényt, hogy nem minden adat definiálható az Unqualified DC segítségével. Éppen ezért, ezen irányelvek a könyvtáros szaktudással nem rendelkező végfelhasználók szempontjából legfontosabbnak tartott információkra összpontosítanak.

Minimális követelmények

- A metaadatok szerkezete az Unqualified Dublin Core (ISO 15836:2003) szabványt követi.
- a DC egyedi elemei az ebben a függelékben felsorolt irányelvek alapján használandók
- az Unicode használata kötelező
- a lent definiált DC-egységek értékei (úgyis, mint aktuális tartalom) nem tartalmazhatnak

13 Compact Oxford Dictionary of Current English, 3. kiadás

14 OAI-PMH specifikáció: “Az együttműködés céljából a repozitóriumoknak a Dublin Core [ajánlásokat] kell terjeszteni módosítás nélkül.”

<http://www.openarchives.org/OAI/openarchivesprotocol.html#MetadataNamespace>

semmilyen HTML- (vagy XML-) jelölőt. LaTeX parancsokat tartalmazhatnak, de egyelőre nem létezik eljárás, mellyel explicit módon jelezhető a LaTeX-tartalom.

Ajánlások

- Metaadatok ábrázolása olyan nagyobb részletességű struktúrával, mint pl. a Qualified Dublin Core vagy a MODS. (jövőbeli munka, a DRIVER Irányelvek kiegészítése)
- a DRIVER metaadatokra vonatkozó irányelvei a metaadatra csak mint adatcserét megvalósító formátumra hivatkoznak; nem égetik be a DRIVER Irányelvekben megfogalmazott ajánlásokat, és nem használnak leképezést a helyileg alkalmazott nagy részletességű metaadat-struktúrák és a DRIVER ajánlások közt sem.
- A leíró információk ajánlott nyelve az angol, hogy a végfelhasználók elérhessenek olyan számukra is értelmezhető információkat, melyeket alapesetben a nemzeti kontextus "elrejt".

Kiadások & intellektuális tartalmi eltérések

Hacsak az intellektuális tartalom nem változik, általában csak egy metaadat-rekord használandó egy digitális objektum (pl. egy postscript-fájl, vagy pdf-változat) különböző formátumainak leírására. Az általános gyakorlat az, hogy az intellektuális tartalom megváltozásakor új metaadat-rekord kerül létrehozásra, például abban az esetben, ha a tartalom módosulásakor egy új "kiadás" kerül létrehozásra. Ez esetben az ajánlott legjobb eljárás a reláció elem használata a legfrissebb és a régi verzió összekötésére.

Osztályozási sémák & Felülvizsgálati eljárások

Bizonyos esetekben a helyi szintű felülvizsgálati eljárások, ill. a lokális osztályozási sémákban alkalmazott dc:subject és dc:type metaadat-elemek használata, valamint a szabályozott kulcsszó-tár hasznos lehet a tartalomgyűjtésért felelő félnek, és a szolgáltatóknak is. Az ilyen típusú információt a tartalomszerkesztő általában az IR szintjén, az "Azonosítási kérés"-en (Identify request) keresztül biztosítja, nem metaadat-szinten. Bővebb információk, ill. hasznos tanácsok e témával kapcsolatban: 3. Útmutató választható konténerrekhöz: <http://www.openarchives.org/OAI/2.0/guidelines.htm> és bevált gyakorlatok: <http://arXiv.org/oai2?verb=Identify> Mindez egy dc-elem szintjén a kifejezéshez adandó URI segítségével valósítható meg. Az olyan osztályozási sémáknál, melyek még nem rendelkeznek névtérrel, egy, az info-uri névtérhez adott alnévtér segíthet. (bővebben: www.info-uri.info)

Lebutítás & Módosítók

Essen néhány szó a finomításról (módosítókról): az Unqualified DC-struktúrára való leképezéskor

DRIVER Irányelvek 2.0

a tartalomszkesztőnek több alkalommal is választania kell, ha a belső formátum "gazdagabb", mint az Unqualified DC, vagyis a leképezési folyamat során minden finomítás elvész (a DCMI egyszerűsítési alapelvek alapján). Az egyszerűsítési műveletek hatása, hogy az elem finomítások nélküli, egyszerű formája lesz az alapértelmezett. Ha egy belső formátum megkülönbözteti a főcímet (main title) és az alcímet (sub-title), az DC-re képezve az alábbi módon jelenik meg:

Internal format 245 \$aMain title\$sSub-title
Qualified DC <dc:title>Main title</dc:title> <dcterms:alternative>Sub- title</dcterms:alternative>
Unqualified DC <dc:title>Main title:Sub-title </dc:title>

A dc-elem alapértelmezett interpretációi

Mindemellett, a DRIVER-en belül az oai_dc alapértelmezett értékei a következők:

dc:description -> default "abstract"

dc:date -> default "published"

dc:audience -> default "education level"

Mindez tehát azt jelenti, hogy a DRIVER-en belül a dátum (date) -elem mindig köthető lesz a kiadási dátumhoz, stb. Ajánlott lenne tehát minden tartalomszerkesztő számára ezen információk szerepeltetése - a repozitóriumra vonatkozó információként (az OAI-PMH Azonosítási kérésre érkező válaszüzenetben meghatározva) - a külső tartalomgyűjtők számára.

1. ábra: példa a szolgáltatói tájékoztatásra a dc-elem mezők elsődleges értelmezéséről

```
<OAI-PMH>
  <Identify>
    <description>
      <eprints>
        <metadataPolicy>
          oai_dc:dc:description(default "abstract");
          oai_dc:dc:date(default "published");
          oai_dc:dc:audience(default "education level");
        </metadataPolicy>
      </eprints>
```



```
</description>  
</Identify>  
</OAI-PMH>
```

Elemek: rövid leírás

A DRIVER-ben az elemek használata lehet:

- **kötelező (M)** = az elemnek mindig szerepelnie kell a metaadat rekordjában, az üres elem nem megengedett.
- **kötelező, ha alkalmazható (MA)** = ha az elem hozzáférhető (tartalma kereshető, kinyerhető), szerepelnie kell a metaadat rekordjában.
- **ajánlott (R)** = az elem használata ajánlott.
- **opcionális (O)** = az elem használata nem kötelező.

Az ajánlott státuszt elsődlegesen azért hozták létre, hogy a szolgáltatás minőségének javítása érdekében ösztönözzék a felhasználókat bizonyos, ebből a szempontból fontos elemek használatára.

Unqualified DC: oai_dc

Alap elem	Státusz	Kódolási séma
Title	M	Nincs, szabadon szerkeszthető.
Creator	M	APA bibliográfiai stílus, mint a referencialistában. Szintaxis: vezetéknév, kezdőbetűk (keresztnev) [http://en.wikipedia.org/wiki/Apa_style#Reference_list]
Subject	MA	Az osztályozáshoz használt -, ill. kulcsszavak szabadon szerkeszthetők (lehetőség szerint angolul) és egy URI séma szerint definiáltak (lehetőleg az info:eu-repo/classification alapján).
Description	MA	Nincs, szabadon szerkeszthető. Bevett gyakorlat az angol nyelvű kivonat alkalmazása. Alapértelmezés szerint a dc:description mező a kivonatot ("Abstract") tartalmazza.
Publisher	R	Nincs.
Contributor	O	APA bibliográfiai stílus, mint a referencialistában. Szintaxis: vezetéknév, kezdőbetűk (keresztnev) [http://en.wikipedia.org/wiki/Apa_style#Reference_list]
Date	M	Date ISO 8601 W3C-DTF - a dc:date alapértelmezés

		szerint a Kiadás dátumát ("Published") tartalmazza.
Type	M	A publikáció típusa és a verziótípus szabadon szerkeszthetőek (az angol nyelv használata részéről előnyben), és egy URI séma alapján definiáltak (ajánlott az info:eu-repo/semantics előírás használata).
Format	R	Internetes médiatípusok IANA regisztrált listája (MIME típusok) [http://www.iana.org/assignments/media-types/]
Azonosító	M	URI séma, állandó azonosítóhoz (URN, handle, DOI), teljes szövegű dokumentumhoz, vagy ember által definiált kezdőoldalhoz köthető.
Source	O	A Dublin Core Metadata rendszerben a bibliográfiai idézetekkel kapcsolatos információk megadásának irányelvei a [http://dublincore.org/documents/dc-citation-guidelines/] hivatkozás szerint, a dcterms:bibliographicCitation elem használatához hasonlóan.
Nyelv	R	ISO 639-3
Relation	O	Nincs.
Coverage	O	A dc:coverage alapértelmezés szerint a Periódust ("Period") tartalmazza. Kódolás: DCMI Period [http://dublincore.org/documents/2000/07/28/dcmi-period/] További kódolási sémákat az 5. fejezet: Szótárak és szemantika használata bekezdés tartalmaz.
Rights	R	Nincs.
Audience	O	None. A dc:audience alapértelmezés szerint a Képzési szintet ("Education level") tartalmazza.

Ha a fenti táblázatban alapértelmezett jelentéssel nem rendelkező oai_dc elem szerepel, kérjük, annak speciális alkalmazását az IR Identify szakaszában részletezze. Bővebb információk, ill. hasznos tanácsok e témával kapcsolatban: 3. Guidelines for Optional Containers at: <http://www.openarchives.org/OAI/2.0/guidelines.htm> and: <http://arXiv.org/oai2?verb=Identify>

Elemek: teljes leírás

A következő táblázat a az elemek teljes leírását tartalmazza.

A DCMI definíciók a DCMI irányelveket ismertető, "Using Dublin Core - The Elements" leírásból származnak, lásd még: <http://dublincore.org/documents/usageguide/elements.shtml>.

Cím

Elem megnevezése	Cím/Title
DCMI definíció	A forrás megnevezése - általában a Cím ("Title") a forrás hivatalos megnevezése.
Használata	kötelező
Használati útmutató	<p>Őrizze meg az eredeti szöveget, sorrendet, és a forrás eredeti helyesírású címét.</p> <p>Csak a tulajdonneveket írja nagybetűvel. A központozás használatának nem feltétlenül kell visszatükröznie az eredeti használati módot. Az alcímeket a címtől kettőspontnak kell elválasztania, ami ezáltal a Title:Subtitle (vagyis szóköz nélküli) szerkezetet eredményezi. Amennyiben szükséges, többszörös címek esetén ismétlje ezt a karaktert.</p>
Nem összetévesztendő	(n.a.)
Példák	<pre><dc:title>Main title:Sub-title </dc:title> <dc:title>Dewey Classificatie in Archief systemen:Dewey Classification in Archival systems</dc:title> <dc:title>Preliminary studies for the "Philosophical Investigations", generally known as the blue and brown books </dc:title></pre>

Szerző

Elem megnevezése	Szerző/Creator
DCMI definíció	<p>A forrás tartalmának szerkesztéséért/összeállításáért elsődlegesen az egység felelős.</p> <p>Általában a Szerző neve használatos az egység beazonosítására.</p>
Használata	kötelező
Használati útmutató	<p>A Creator (Szerző) lehet egy személy, egy szervezet, vagy akár egy szolgáltatás, ahogyan a lenti példák mutatják. Amennyiben szükséges, több szerző jelölésére ismétlje többször ezt az elemet.</p> <p>Cserélje fel a tagnevek sorrendjét, amely így a következő szintaxist eredményezi: "vezetéknév", "kezdőbetűk" ("keresztnev") "előtag". Eszerint például Jan Hubert de Smit neve</p>

<dc:creator> Smit, J.H. (John) de</dc:creator>

ként kerül leírásra.

Az Unqualified DC-n belül ajánlott a sztenderdizált névleírás; amennyiben lehetséges, használja a kiadó által alkalmazott írásmódot. Ha ez nem megoldható, használja az APA bibliografikus írásmódot, a referencialistában látható módon. (az Unqualified DC szabvány keretein túl precízebb és részletesebb formázási lehetőségek adottak.)

Amennyiben mind a kezdőbetűk, mind pedig a keresztnév rendelkezésre áll, használja az alábbi formázási módot:

<dc:creator> Janssen, J. (John)</dc:creator>

Korjelző utótagok (Jr., Sr., stb..) a vezetéknev után kell, hogy álljanak. Nem egyértelmű esetben ne invertálja, hanem a leírtanak megfelelően jelölje a nevet, és hagyja el a titulust (mint pl. “dr”, “ir” stb.)

Példa: “Dr. John H. de Smit Jr.”

<dc:creator> Smit Jr., J.H. (John) de </dc:creator>

Szervezeti hierarchiát tartalmazó intézmény esetén a hierarchiában szereplő egységeket a legnagyobbtól a legkisebbig listázza, ponttal elválasztva.

Példa:

<dc:creator> Utrecht University. Department of Computer Sciences </dc:creator>

Ha nem egyértelmű, hogy hierarchiáról van szó, vagy az abban szereplő egységek nagysága nem tisztázott, a forrásban megjelenő hivatkozási sorrendet tartsa meg.

Ebben az elemben csak a szerzői jogot tulajdonló intézményeket, és ne az egyedi szerzőket szerepeltessük.

A helyi és nemzeti teauruszokból származó hivatalos személynevek és intézménynevek szerepeltetése opcionális.

E teauruszokat azonban ajánlott egy URI segítségével megadni, hogy a szolgáltatók beazonosíthassák azok sémáit.

Példa:

<dc:creator> urn:NationalOrgThesaurus:nl/234 </dc:creator>

Értelmi szerzőségénél kisebb felelősségi szint esetén használja a dc:contributor egységet. Ha a felelősségi szint nem egyértelmű, az ajánlott eljárás szervezetek esetén a dc:publisher, egyéni szerzők esetében pedig a dc:creator használata.

Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none"> • Contributor (lásd még "Használati útmutató" címszó alatt fentebb). • Publisher. <p>A DC elem 'creator' jelölője a forrás szerzőjének/szerzőinek nevét/neveit tartalmazza, a forrásban feltüntetett módon, míg a DC elem 'contributor' jelölője azokat a kutatókat/tudósokat sorolja fel, akik munkájukkal hozzájárultak az adott tudományos dolgozat elkészültéhez, de nem mint elsődleges szerző(k), vagy (kereskedelmi) kiadó(k).</p>
Példák	<pre> <dc:creator>Evans, R.J.</dc:creator> <dc:creator>Walker Jnr., John</dc:creator> <dc:creator>International Human Genome Sequencing Consortium</dc:creator> <dc:creator>Loughborough University. Department of Computer Science</dc:creator> </pre>

Tárgy

Elem megnevezése	Tárgy/Subject
DCMI definíció	<p>A forrás témája. Általában a "Tárgy" (Subject) elem olyan kulcsszavakból, kulcsmondatokból, vagy osztályozási kódokból tevődik össze/áll, melyek a forrás intellektuális tartalmát írják le.</p>
Használata	<p>kötelező, ha alkalmazható</p>
Használati útmutató	<p>A DC subject (tárgy) elemében kétféle érték adható meg: osztályozási jelölő, vagy kulcsszó. Amennyiben mindkét típus rendelkezésre áll, az elem különböző példányaiban kódolja azokat.</p> <p>A DC 'subject' első előfordulásában ember által olvasható kulcsszót adjon meg.</p> <p>Általánosságban érdemes a leginkább jellemző és egyedi szavakat kulcsszóként megadni, elkerülve ezzel a túlzottan általános leírásokat. Ha a forrás tárgya egy személy vagy egy szervezet, ugyanaz a névmegadási forma használandó, mint szerzők megadásakor, e neveket azonban ne ismétlje meg a dc:creator elemben.</p> <p>A szótár vagy tezaurusz által nem ellenőrzött kulcsszavak/kulcsmondatok</p>

	<p>esetén ezeket pontosvesszővel elválasztva sorolja fel, vagy pedig minden egyes szót/kulcsmondatot külön elembe adjon meg. A kulcsszavak nagybetűkkel való írása nem elvárás, azonban konzisztensnek kell maradniuk a belső (archív) verzióval.</p> <p>A szabványos osztályozási sémából származó kifejezéseket egyenként, külön elembe adja meg. A teljes tartalmat részletező leírást a vonatkozó séma alapján kódolja. A nagybetűs írásmódot, ill. az írásjeleket az eredeti sémában alkalmazottaknak megfelelően használja.</p> <p>Osztályozási sémák, ill. ellenőrzött szótárak esetén URI használata ajánlott, főként abban az esetben, ha a lekódolt sémák DDC-t vagy UDC-t használtak. A szolgáltatók egyszerűbben azonosítják be az alkalmazott sémát, ha az valamely szervezet névtére alapján URI formában megadott. Ha az osztályozási séma kódolt, használja a dekódolt (ember által olvasható) szöveget - lehetőség szerint angolul - a kódolt elemet követően.</p> <p>Példa:</p> <pre><dc:subject>info:eu-repo/classification/ddc/641</dc:subject> <dc:subject>Anatomy</dc:subject></pre> <p>Amennyiben semmilyen különleges osztályozási séma nem került megadásra, a Dewey Decimal Classification (DDC) használatát javasoljuk. Ennek első 1000 kifejezését Dewey Decimal Classification Summary névvel látták el, és az alábbi linkről tölthetők le: http://www.oclc.org/dewey/resources/summaries/, a következő használati feltételek elfogadása után: http://www.oclc.org/research/researchworks/ddc/terms.htm</p>
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none"> • Type <p>A DC 'subject' eleme a forrás tárgyát írja le, míg a DC 'type' eleme azt a tudományos dokumentum / PublikációTípus -t jelöli, melynek egy megjelenése ez a forrás.</p>
Schema	<p>A "Szótárak és szemantika használata" fejezet 114. oldalán, a Téma szerinti osztályozás címszó alatt bővebb információt talál.</p>

Példák	<pre><dc:subject>polar oceanography; boundary current; mass transport; water masses; halocline; mesoscale eddies</dc:subject> <dc:subject>Germany--History--1933-1945</dc:subject> <dc:subject>info:eu- repo/classification/ddc/641</dc:subject> <dc:subject>Anatomy</dc:subject></pre>
---------------	---

Leírás

Elem megnevezése	Leírás/Description
DCMI definíció	A forrás tartalmának egyfajta összegzése. A leírás (description) az alábbi elemeket - nem feltétlenül csak ezeket - tartalmazhatja:kivonat, tartalomjegyzék, a tartalom grafikus megjelenítésére mutató link, vagy szabadon szerkeszthető tartalomösszefoglaló.
Használata	kötelező, ha alkalmazható
Használati útmutató	Ez az elem a tartalom szöveges leírására szolgál. Ha egy forrás több, fizikailag elkülönülő tárgyállományból tevődik össze, a fájlok URL-jének megadásához ne használja a dc:description jelölőt. Alapértelmezett (Default) = absztrakt
Nem összetévesztendő	(n.a.)
Példák	<pre><dc:description>Foreword [by] Hazel Anderson; Introduction; The scientific heresy: transformation of a society; Consciousness as causal reality [etc]</dc:description> <dc:description>A number of problems in quantum state and system identification are addressed. </dc:description></pre>

Kiadó

Elem megnevezése	Kiadó/Publisher
DCMI definíció	A forrás elérhetővé tételéért felelős egység. A Publisher (Kiadó) lehet egy személy, egy szervezet, vagy egy szolgáltatás. Általában a Publisher neve egyben az egységet is jelöli.
Használata	kötelező, ha alkalmazható
Használati útmutató	<p>A forrás (kereskedelmi vagy nem kereskedelmi) kiadója; nem azt a (tag)intézményt nevesíti, melyhez a szerző tartozik. A Kiadó (Publisher) csak a bibliográfiai / funkcionális értelemben használható, szervezeti értelemben nem. Csak a (kereskedelmi) kiadó teljes nevét használja, ne annak a szervezetnek vagy intézménynek a megnevezését, mely egyébként (tágabb értelemben) a szerzőhöz kötődik.</p> <p>Az egyetemi publikációk esetében a kar és/vagy kutatócsoport vagy kutatóiskola nevét az egyetem neve után tüntesse fel. Az egyértelmű hierarchiával rendelkező szervezetek esetében az egységeket sorban a legnagyobbtól a legkisebbig listázza, ponttal elválasztva. Ha nem egyértelmű a hierarchikus felépítés megléte, vagy az abban szereplő egységek nagysága nem tisztázott, az eprint-ben megjelenő hivatkozási sorrendet tartsa meg.</p> <p>A helyi és nemzeti tezaszauruszokból származó hivatalos személynevek és intézménynevek szerepeltetése opcionális.</p>
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none"> • Contributor (Kontribútor) • Creator (Szerző) <p>A legtöbb esetben a kiadó (publisher) és a létrehozó (creator) nem azonos.</p>
Példák	<pre><dc:publisher>Loughborough University. Department of Computer Science</dc:publisher> <dc:publisher>University of Cambridge. Department of Earth Sciences</dc:publisher> <dc:publisher>University of Oxford. Museum of the History</pre>

	<pre>of Science</dc:publisher> <dc:publisher>University of Reading. Rural History Centre</dc:publisher> <dc:publisher>University of Exeter. Institute of Cornish Studies</dc:publisher> <dc:publisher>European Bioinformatics Institute</dc:publisher> <dc:publisher>John Wiley & Sons, Inc. (US)</dc:publisher></pre>
--	--

Kontribútor

Elem megnevezése	Kontribútor/Contributor
DCMI definíció	A forrás tartalmának létrehozásában való közreműködésért felelős egység. A Kontribútor (Contributor) lehet egy személy, egy szervezet, vagy egy szolgáltatás. Az egység beazonosítására általában a Kontribútor neve használatos.
Használata	Opcionális
Használati útmutató	<p>A kontribútor szerepét betöltheti például a témavezető (supervisor), szerkesztő (editor), technikus (technician), vagy adatgyűjtő (data collector).</p> <p>A személynevek megadása a Szerző / Létrehozó szakaszban megadottak alapján történik. A "promoter", vagyis a doktori fokozat eléréséért dolgozó diák munkáját irányító professzor is kontribútornak tekintendő a disszertáció létrejöttében való közreműködéséért, promoterként / felülvizsgálóként. A kevésbé árnyalt Unqualified DC-ben nehézkes minden szereplő különböző kontextusban történő leírása. A doktori disszertációban, mint dokumentumban a szerző és a témavezető a kulcsszereplő. A PhD fokozat megszerzésének teljes folyamatában más szerepek is megjelennek, mint például a doktori tanács tagjai vagy ceremóniamester (Master of Ceremonies), viszont Unqualified séma használatakor ezek megjelölésétől el kell tekinteni.</p> <p>A szervezetek megadása a Szerző / Létrehozó szakaszban megadottak alapján történik. A helyi és nemzeti tezauruszokból származó hivatalos személynevek és intézménynevek szerepeltetése opcionális.</p>

Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none">• Creator (Szerző/Létrehozó)• Publisher (Kiadó) <p>A DC "contributor" eleme azon tudósok neveit tartalmazza, akik valamilyen szinten hozzájárultak az adott tudományos dolgozat elkészítéséhez, de nem mint annak elsődleges szerzői, ill.(kereskedelmi) kiadója.</p>
Példák	<pre><dc:contributor>Sulston, John E.</dc:contributor> <dc:contributor>Evans, R. J.</dc:contributor> <dc:contributor>International Human Genome Sequencing Consortium</dc:contributor> <dc:contributor>Loughborough University. Department of Computer Science</dc:contributor></pre>

Dátum

Elem megnevezése	Dátum/Date
DCMI definíció	A dátum a forrás valamely életszakaszában bekövetkező eseményhez, általában a forrás létrehozásának, vagy elérhetővé tételének időpontjához köthető. A dátum értékének kódolására ajánlott eljárást az ISO 8601 [W3CDTF] profil tartalmazza, és az YYYY-MM-DD formátumot követi.
Használata	kötelező
Használati útmutató	<p>A dátumot a W3C idő- és dátumformátumra vonatkozó kódolási utasításának megfelelően kell formázni.:</p> <p>teljes dátum:</p> <ul style="list-style-type: none">- YYYY-MM-DD (pl.: 1997-07-16) <p>ahol:</p> <ul style="list-style-type: none">- YYYY [az év négy számjeggyel jelölve] kötelező- MM [a hónap két számjeggyel jelölve, pl. (01=Január, stb.)] opcionális- DD [a nap két számjeggyel jelölve (01-31)] opcionális <p>Egy dátummező – a Publikáció kiadásának Dátuma (Date of Publication): Gyakran előfordul, hogy a repozitóriumi rendszerek több, különböző célra</p>

	<p>szolgáltató dátummezőt tartalmaznak, mint például a létrehozás, a kiadás, a módosítás, a promóció kezdete, stb. időpontjai. Az Unqualified DC nem alkalmas mindezen típusok kifejezésére, a végfelhasználó szempontjából pedig összezavaró a szolgáltatótól érkező, sok különböző dátum-adat. A szolgáltatónak kell eldöntenie, hogy mely dátummezőt használja. A felhasználók szempontjából a leglogikusabb és legtöbb jelentéssel bíró érték a kiadás dátuma (date of publication).</p> <p>A megkülönböztető jelölők nélküli dátummezőkből adódó félreértések csökkentése érdekében javasoljuk a mezők számának csökkentését, és a leglényegesebb biztosítását a szolgáltató irányában. A legtöbb esetben ez a kiadás dátuma. Egyéb esetekben lehet a PhD fokozat kiadásának napja.</p> <p>Ha a kiadás dátuma nincs megadva:</p> <p>amennyiben a kiadás dátuma nem elérhető, használjon bármilyen egyéb dátumot, hiszen a bármiféle időpontra vonatkozó információhiánynál ez a megoldás még mindig jobb.</p> <p>Időpecsétre (Datestamp) vonatkozó kiegészítések:</p> <p>a metaadatok közt TILOS a "Zulu time" szerinti kiegészítések szerepeltetése.</p> <p>Összezavaró dátumok:</p> <p>Kevésbé egyértelmű dátumok esetén használja azt az évet, amely a leginkább jellemző az adott korra, pl.: "1650" a "17.század" helyett.</p> <p>Ezen időszak pontosabb ismertetésére a dc:coverage mező használható. Egy időszak leírható szabványosan, amennyiben pontosan meghatározott (lásd még: Coverage táblázat), illetve ha szabadon szerkeszthető kifejezésekben bizonytalanul definiált.</p> <p>Egy szolgáltató a W3CDTF és ehhez hasonló dátumszabványokon alapuló dátumok keresését tudja megvalósítani. Mivel nincs szabvány az olyan összezavaró dátumkifejezésekre, mint pl.: "Reneszánsz" vagy "17. század", ilyen esetekben a dátum-alapú keresés nem hoz eredményt.</p>
Nem összetévesztendő	-
Séma	ISO 8601 [W3CDTF] http://www.w3.org/QA/Tips/iso-date

Példák	<code><dc:date>2000-12-25</dc:date></code> <code><dc:date>1978-02</dc:date></code> <code><dc:date>1650</dc:date></code>
---------------	---

Típus

Elem megnevezése	Típus/Type
DCMI definíció	A forrás által reprezentált tudományos munka típusa (Olyan tudományos kimeneti típus, melynek a forrás egy megnyilvánulása). A DC 'type' elemben a forrás terjesztésének formája vagy intellektuális- és/vagy tartalomtípusa kerül megadásra. A felhasználó tájékoztatására szolgál, leírván a talált forrás jellegét: könyv, vagy cikk?; belső vagy külső használatra készült? stb.
Használata	A DC 'type' elemet 3 célra használjuk : <ol style="list-style-type: none">1. Kötelező (Mandatory): Publikáció típusa (Publication type) (ellenőrzött): az ellenőrzött DRIVER Publication-type szótár alapján jelzi a publikáció típusát2. Opcionális: Publikáció típusa (szabad): a helyi repozitórium szótárán alapuló publikációtípust jelöli.3. Ajánlott (Recommended): verziószám (version) (ellenőrzött): a publikációs folyamat státuszát jelöli.
Használati útmutató	1. Publikációtípusok (ellenőrzött): <p>A DC elem 'type' jelöljének szerepeltetése kötelező, és a DRIVER-type szótáron alapuló tudományos munka típusának leírásárát kell tartalmaznia. A definiáláshoz az alábbi listában felsorolt karaktersorozatokat valamelyikét használja. A kifejezések részletes magyarázata a szótárakról és szemantikáról szóló fejezetben található. Az Info:eu-repo a DRIVER publikációs típusainak rögzítésére szolgáló névtér.</p> <ul style="list-style-type: none">• info:eu-repo/semantics/article• info:eu-repo/semantics/bachelorThesis• info:eu-repo/semantics/masterThesis• info:eu-repo/semantics/doctoralThesis• info:eu-repo/semantics/book• info:eu-repo/semantics/bookPart

	<ul style="list-style-type: none"> • info:eu-repo/semantics/review • info:eu-repo/semantics/conferenceObject • info:eu-repo/semantics/lecture • info:eu-repo/semantics/workingPaper • info:eu-repo/semantics/preprint • info:eu-repo/semantics/report • info:eu-repo/semantics/annotation • info:eu-repo/semantics/contributionToPeriodical • info:eu-repo/semantics/patent • info:eu-repo/semantics/other <p>2. Publikációtípusok (szabad szöveg):</p> <p>A DC elem 'type' jelölőjének másodszeri szerepeltetése opcionális, a tudományos munka altípusának leírását kell tartalmaznia.</p> <p>3. Verzió (Version) (ellenőrzött):</p> <p>A DC elem 'type' jelölőjének utolsó szerepeltetése ajánlott; a DRIVER-verzió szótárán alapuló tudományos munka verziójának leírását kell tartalmaznia. Definiálásukhoz a listában felsorolt kifejezések valamelyikét használja. Bővebb információ a verziómodellekről: http://www.lse.ac.uk/library/versions/</p> <ul style="list-style-type: none"> • info:eu-repo/semantics/draft • info:eu-repo/semantics/submittedVersion • info:eu-repo/semantics/acceptedVersion • info:eu-repo/semantics/publishedVersion • info:eu-repo/semantics/updatedVersion <p>Leképezés & visszaalakítás - átalakíthatóság:</p> <p>A DRIVER Irányelvek 1.0 verziója alapján létrehozott DRIVER típusok leképezéséről a DRIVER-TYPE Leképezések (mappings) szekcióban talál bővebb információt.</p>
<p>Nem összetévesztendő</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Format <p>A DC 'type' elem a forrás által reprezentált akadémiai munka típusát adja</p>

	<p>meg. A DC 'format' elem e forrás médiatípusát írja le.</p>
Sémák	<p>Publikációtípusok (Publication types): bővebb információ a "Szótárak és Szemantika használata" fejezet 115. oldalán.</p> <p>Verziószótár (Version vocabulary): bővebb információ a "Szótárak és Szemantika használata" fejezet 120. oldalán.</p> <p>Leképezések (Mappings): erről bővebb tájékoztatást a DRIVER-TYPE Mappings szakaszában, a " Az OAI_DC bevált gyakorlatainak használata" fejezet 83. oldala ad.</p>
Példák	<pre><dc:type>info:eu-repo/semantics/article</dc:type> <dc:type>info:eu- repo/semantics/publishedVersion</dc:type> or <dc:type>info:eu-repo/semantics/other</dc:type> <!--1--> <dc:type>image</dc:type><!--2--> <dc:type>info:eu-repo/semantics/updatedVersion</dc:type> <!-- -3--></pre>

Formátum

Elem megnevezése	Formátum/Format
DCMI definíció	<p>A forrás fizikai vagy digitális megjelenési formája. A Format elem általában tartalmazza a forrás médiatípusát vagy egyéb jellemzőit. A Format elem használatával megállapítható, hogy a forrás megjelenítéséhez és az azzal történő munkához milyen szoftver, hardver vagy egyéb eszközök szükségesek. Az egyéb jellemzőkre példa a méret és az időtartam. A javasolt gyakorlat az, ha egy szabványos listából választjuk ki az értékét (például a számítógépes média formátumokat leíró MIME Internet Média Típusok listájából).</p>
Használata	Javasolt
Használati útmutató	<p>A bevált gyakorlat szerint az IANA által jegyzett Internet Media Types (MIME típusok) közül választunk egyet. A teljes lista megtalálható az alább</p>

hivatkozott sémában. A következő lista példákat tartalmaz IANA MIME típusokra:

Típus	Altípus
text	<ul style="list-style-type: none">• plain• richtext• enriched• tab-separated-values• html• sgml• xml
application	<ul style="list-style-type: none">• octet-stream• postscript• rtf• applefile• mac-binhex40• wordperfect5.1• pdf• vnd.oasis.opendocument.text• zip• macwriteii• msword• sgml• ms-excel• ms-powerpoint• ms-project• ms-works• xhtml+xml• xml
image	<ul style="list-style-type: none">• jpeg• gif• tiff• png• jpeg2000• sid

	<table border="1"><tr><td>audio</td><td><ul style="list-style-type: none">• wav• mp3• quicktime</td></tr><tr><td>video</td><td><ul style="list-style-type: none">• mpeg1• mpeg2• mpeg3• avi</td></tr></table>	audio	<ul style="list-style-type: none">• wav• mp3• quicktime	video	<ul style="list-style-type: none">• mpeg1• mpeg2• mpeg3• avi
audio	<ul style="list-style-type: none">• wav• mp3• quicktime				
video	<ul style="list-style-type: none">• mpeg1• mpeg2• mpeg3• avi				
	<p>Ha egy adott forrás (egy tudományos munka) több fizikai fájl formájában is tárolásra kerül (pl. postscript és pdf), akkor a DC 'format' elem az összes használt formátumot megadja, például:</p> <ul style="list-style-type: none">• <code><dc:format>application/pdf</dc:format></code>• <code><dc:format>application/postscript</dc:format></code>• <code><dc:format>application/vnd.oasis.opendocument.text</dc:format></code>				
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none">• Type• Identifier <p>A DC 'format' elem a forrás média típusát írja le. A DC 'type'elem a forrást abból a szempontból jellemzi, hogy az milyen jellegű tudományos munkát tartalmaz. A Dc:identifier pedig a forrás digitális megjelenési formáinak leírására használt.</p>				
Séma	Az IANA által jegyzett Internet Média Típusok (MIME típusok) listája - http://www.iana.org/assignments/media-types/				
Példák	<pre><dc:format>video/quicktime</dc:format> <dc:format>application/pdf</dc:format> <dc:format>application/xml</dc:format> <dc:format>application/xhtml+xml</dc:format> <dc:format>application/html</dc:format> <dc:format>application/vnd.oasis.opendocument.text</dc:format></pre>				

Azonosító

Elem megnevezése	Azonosító/Identifier
DCMI definíció	A forrást az adott kontextusban egyértelműen azonosító hivatkozás.
Használata	kötelező
Használati útmutató	<p>A bevált gyakorlat szerinti javaslat, hogy a forrást egy formalizált azonosító rendszer által kiosztott karakter vagy számsorozat használatával azonosítsuk. Egy példa formalizált azonosító rendszerre az URI (Uniform Resource Identifier, beleértve az URL-t (Uniform Resource Locator)), a Digital Object Identifier (DOI) és az URN:NBN.</p> <p>A legjobb gyakorlat, ha a metaadat rekord dc:identifier elemében a digitális forrásra vagy annak ugróoldalára egy közvetlen vagy egy ugróoldal hivatkozást (állandó URL-t) helyezünk el.</p> <p>Hasznos gyakorlati javaslat: # használjunk tartósan elérhető URL címeket</p> <ul style="list-style-type: none"> • minden olyan azonosítót adjunk meg, melynek használatával a publikáció megtalálható. <ul style="list-style-type: none"> ○ (URL, DOI, URN:NBN, ISBN, ISSN stb.) • az azonosítók listájának tetejére helyezzük el a "legjobb" azonosító URL cím formájában. Az esetek túlnyomó többségében ez lesz az, melyet a tartalom szolgáltatók a végfelhasználók rendelkezésére bocsátanak. Ez lehet egy ugróoldal hivatkozás vagy egy közvetlen hivatkozás a fájlra. Ez szintén lehet egy közvetlen URL hivatkozás vagy egy URL átirányítás pl. PURL, HANDLE vagy egyéb nemzetközi hivatkozás feloldási mechanizmus.
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none"> • dc:relation (A dc:relation elemet a forrás egyik verziójának egy másik verziójára történő hivatkozásához használjuk.) • dc:source (A dc:source elemet az idézett források eredetének bibliográfiai megjelölésére használjuk.)

Példák	<p>Ebben a példában az azonosítók úgy vannak rendezve, hogy az URL címek legyenek elől. A legelső URL a "legjobb" azonosító, és pl. a DRIVER-ben is ezt használjuk a felhasználó forráshoz történő irányításához. Ez esetben a hivatkozás egy ugróoldalra mutat. Az ugróoldalak használata a források hivatkozásának preferált módja, mivel így a felhasználók további információkat és egy kontextust láthatnak a megtalált objektumokról, és további szolgáltatásokat is kaphatnak a helyi repozitóriumtól.</p> <pre> <oai_dc:dc> ... <dc:identifier>http://hdl.handle.net/1234/5628 </dc:identifier> <dc:identifier>http://arno.unimaas.nl/show.cgi?fid=5628 </dc:identifier> <dc:identifier>http://n2t.info/urn:nbn:nl:ui:14- 123456789</dc:identifier> <dc:identifier>urn:nbn:nl:ui:13- 123456789</dc:identifier> <dc:identifier>urn:isbn:123456789</dc:identifier> <dc:identifier>info:doi:10-123456789</dc:identifier> ... </oai_dc:dc> </pre>
---------------	---

Forrás

Elem megnevezése	Forrás/Source
DCMI definíció	Egy forrásban egy olyan másik forrásanyagra történő hivatkozás, melyre a forrás támaszkodik.
Használata	Opcionális
Használati útmutató	Az aktuális forrás részben vagy egészében a Source forrásból jött létre. A bevált gyakorlat szerinti javaslat, hogy a forrást egy formalizált azonosító rendszer által kiosztott karakter vagy számsorozat használatával

DRIVER Irányelvek 2.0

	<p>hivatkozzuk.</p> <p>Javaslat: csak akkor használjuk, ha a létrejött forrásanyag valamely nem digitális eredeti forrás digitalizálásával jött létre. Egyéb esetekben használjuk a Relation elemet. Opcionálisan metaadatként megadható a digitalizált publikáció aktuális helye és nyilvántartási száma (call number).</p> <p>Használat: irányelvek bibliográfiai hivatkozási információk megadásához a Dublin Core Metadata rendszerben (http://dublincore.org/documents/dc-citation-guidelines/).</p>
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none">• dc:relation• dc:identifier
Példák	<pre><dc:source>Ecology Letters (1461023X) vol.4 (2001)</dc:source> <dc:source>ISSN: 0928-0987</dc:source></pre>

Nyelv

Elem megnevezése	Nyelv
DCMI definíció	A forrásban használt nyelv.
Használata	Javasolt
Használati útmutató	<p>Egy tudományos forrásanyag (egy tudományos munka) vagy egyetlen emberi nyelven íródott vagy több különböző nyelven. Az utóbbi esetben minden használt nyelv felsorolásra kerül a DC 'language' elembe. Ha egy forrásanyag (egy tudományos munka) egyetlen nyelv használatával íródott és más nyelvekre is lefordításra került, akkor minden fordításnak saját, külön bejegyzése kell hogy legyen.</p> <p>Javaslat: ISO 639-x, ahol az x 1,2 vagy 3 lehet.</p> <p>Bevált gyakorlat: használjuk az ISO 639-3-at és kövessük az alábbi hivatkozásban leírtakat:</p>

	<p>[http://www.sil.org/ISO639-3/codes.asp]</p> <p>Több nyelv megadásához ismételjük meg ezt az elemet.</p> <p>Az ISO 639-2 és 639-1 is használható, ha ezek valamelyike megfelelő a repozitórium anyagaihoz. Mivel ez egy egyértelmű leképezés, ezért ezt egy aggregációs folyamat során lehet elvégezni.</p>
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none">Az ISO 3166-1 országkódokkal http://www.iso.org/iso/country_codes/iso_3166_code_lists/english_country_names_and_code_elements.htm
Séma	ISO 639-3 http://www.sil.org/ISO639-3/codes.asp
Példák	<pre><dc:language>eng</dc:language> <dc:language>deu</dc:language> <dc:language>nld</dc:language> <dc:language>nld/dut</dc:language> <dc:language>dut</dc:language> <dc:language>nl</dc:language></pre>

Kapcsolódás

Elem megnevezése	Kapcsolódás/Relation
DCMI definíció	Hivatkozás egy kapcsolódó forrásra.
Használata	Opcionális
Használati útmutató	<p>A bevált gyakorlat szerinti javaslat, hogy a forrást egy formalizált azonosító rendszer által kiosztott karakter vagy számsorozat használatával azonosítsuk. A DC 'relation' elem több metaadat rekord közötti különféle kapcsolat leírására használható. Ha a metaadat rekordok közötti kapcsolatokat metaadatok használatával láthatóvá tesszük, a következők érvényesek a verziók megkülönböztetésére (szerzői verzió és kiadói verzió, nyomtatás előtt, nyomtatás után stb.):</p> <ul style="list-style-type: none">A metaadat rekordok önmagukban értelmezhetőkEgy forrás különböző megjelenési formái (egyetlen tudományos

	<p>munka, mely ugyanazon bibliográfiai metaadatokkal írható le kivéve a DC 'format' elemet) mind ugyanarra a metaadat rekordra hivatkoznak a dc:relation elemmel.</p> <p>A metaadatokban minden DC 'format' elemtől eltérő változás ehhez az új tudományos forrásanyaghoz tartozó új metaadat rekord létrejöttéhez vezet, mely megfelel ezen dokumentum követelményeinek és amelynél a DC 'relation' elem ki van töltve.</p>
Nem összetévesztendő	dc:identifier és dc:source.
Példák	<pre><dc:relation>http://hdl.handle.net/10 </dc:relation></pre> <p>A dc:relation elem értéke a másik dokumentum azonosítója.</p> <p>Két dokumentum összekapcsolása:</p> <pre>---Document A:--- <dc:type>info:eu-repo/semantics/submittedVersion</dc:type> <dc:identifier> http://hdl.handle.net/10</dc:identifier> <dc:relation>http://hdl.handle.net/20</dc:relation></pre> <pre>---Document B:--- <dc:type>info:eu-repo/semantics/acceptedVersion</dc:type> <dc:identifier> http://hdl.handle.net/20</dc:identifier> <dc:relation>http://hdl.handle.net/10</dc:relation></pre>

Lefedettség

Elem megnevezése	Lefedettség/Coverage
DCMI definíció	Azt írja le, hogy a forrásanyag milyen témakört és milyen mélységben tárgyal. A Coverage általában tartalmaz egy helymeghatározást (egy helységnevet vagy földrajzi koordinátát), időtartamot (időszak, dátum vagy dátum tartomány) vagy a hatáskör leírását (például egy adminisztrációs egység megnevezése).
Használata	Opcionális
Használati	A javasolt gyakorlat az, hogy ha az értékét valamely ismert szójegyzékből

DRIVER Irányelvek 2.0

útmutató	választjuk ki, például a TGN-ből (Getty Thesaurus of Geographic Names), és nevesített helymeghatározásokat és időintervallumokat használunk ahol csak lehetséges számjegyekből álló azonosítók, például koordináták és dátum tartományok helyett. Több hely és periódus megadásához szükség szerint meg kell ismételni ezt az elemet.
Nem összetévesztendő	•
Séma	<ul style="list-style-type: none">• ISO 3166 [http://www.iso.ch/iso/en/prods-services/iso3166ma/02iso-3166-code-lists/index.html]• Box [http://dublincore.org/documents/dcmi-box/]• TGN [http://www.getty.edu/research/tools/vocabulary/tgn/]• DCMI Period [http://dublincore.org/documents/2000/07/28/dcmi-period/]
Példák	<p>Example Spatial: ISO 3166 <dc:coverage>NL</dc:coverage></p> <p>Example Spatial: BOX <dc:coverage> name=Western Australia; northlimit=-13.5; southlimit=-35.5; westlimit=112.5; eastlimit=129</dc:coverage></p> <p>Megjegyzés a BOX-szal kapcsolatban: Az itt használt szintaxis nem véglegesített, jelenleg felülvizsgálat alatt áll a HTML, XML és RDF dokumentumokban használatos koordináta szintaxis javaslatokat kidolgozó DCMI munka keretében. Ezek a javaslatok, valamint a dokumentumon kisebb szerkesztői módosítások várhatóan bekerülnek a közeljövőben. Point [http://dublincore.org/documents/dcmi-point/]</p>

Jogok

Elem megnevezése	Jogok/Rights
DCMI definíció	Információk a forrással kapcsolatban fenntartott jogokról.
Használata	Javasolt

Használati útmutató	<p>A Rights elem általában az objektumhoz való hozzáféréssel és annak használatával kapcsolatos jogokat leíró részt tartalmazza, vagy egy hivatkozást egy olyan szolgáltatásra, mely leírja ezeket a jogosultsággal kapcsolatos információkat. A jogokkal kapcsolatos információk gyakran tartalmaznak szellemi tulajdonhoz való jogokat (Intellectual Property Rights, IPR), szerzői jogokat (Copyright) és egyéb tulajdon jogokat (Property Rights).</p> <p>Ha a forrásban található információk felhasználásával kapcsolatos jogok tisztázását egy külső szolgáltatás használatával kívánjuk biztosítani, akkor egy URL hivatkozással adhatjuk meg annak elérhetőségét. Például a Creative Commons szervezet különböző URI címeket hozott létre a különböző területeken használható licenceihez. Ez használható automatikus feldolgozás esetén is alkalmazható felhasználói licencekhez.</p>
Nem összetévesztendő	<ul style="list-style-type: none">•
Példák	<pre><dc:rights>(c) University of Bath, 2003</dc:rights> <dc:rights>(c) Andrew Smith, 2003</dc:rights></pre> <p>A Creative Commons jogokat leíró szolgáltatásának használata a felhasználó számára sokkal áttekinthetőbbé teszi a dokumentummal kapcsolatos jogi információkat. További információk itt találhatóak: Use of Intellectual Property Rights (a szellemi tulajdonjogok használata). Ebben a példában Andrew Smith erre hivatkozik:</p> <p>http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/uk/</p> <pre><!-- example 1 --> <dc:rights>http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/uk/</dc:rights></pre> <p>Az URL cím azt a helyet adja meg, ahol a licenc elolvasható. A Creative Commons licencek esetében a licenc típusa magából az URL címből is felismerhető. A licenc URL-lel történő hivatkozásának előnye, hogy a licenc információk automatikus feldolgozás esetén is használhatók.</p> <pre><!-- example 2 --></pre>


```
<dc:rights>cc-by-sa, Andrew Smith</dc:rights>
```

A cc-by-sa karaktersorozat elnagyoltan meghatározza a licenc típusát . A név annak a személynek vagy félnek a neve, akire a jogok vonatkoznak.

```
<!-- example 3 -->
```

```
<dc:rights>cc-by-sa, info:eu-repo/dai/nl/344568
```

```
</dc:rights>
```

or

```
<dc:rights>cc-by-nc-sa, urn:isni:234562-2</dc:rights>
```

Személyek és szervezetek globálisan egyedi azonosítására és azokhoz jogok hozzárendelésére használható még a Digital Author Identifier (DAI) és az International Standard Name Identifier (ISNI) azonosító is.

Közönség

Elem megnevezése	Közönség/Audience
DCMI definíció	Azon entitások körét adja meg, akiket a forrás közönségként megcéloz, és akik a benne lévő információkat hasznosítani tudják.
Használata	Opcionális
Használati útmutató	<p>A megcélzott közönséget meghatározhatja a szerző, a kiadó vagy egy harmadik fél. Az amerikai oktatási minisztérium (US Department of Education) metaadat hivatkozási oldalán (Metadata Reference site) található a következő példa a célközönség meghatározásához:</p> <p>http://www.ed.gov/admin/reference/index.jsp :</p> <ul style="list-style-type: none">• Adminisztrátorok• Közösségi csoportok (Community Groups)• Ügyvédek• Szövetségi alapból részesülők és igénylők (Federal Funds Recipients and Applicants)• Könyvtárosok• Hír média• Egyéb

	<ul style="list-style-type: none">• Szülők és családok• Szabályozó testületek (Policymakers)• Kutatók• Iskolai dolgozók (School Support Staff)• Diákok számára pénzügyi szolgáltatást nyújtók (Student Financial Aid Providers)• Diákok• Tanárok
Nem összetévesztendő	
Példák	<code><dc:audience>Researchers</dc:audience></code> <code><dc:audience>Students</dc:audience></code>

Hasznos tanácsok az OAI_DC használatához

Ez a fejezet olyan problémákat tárgyal, amelyekkel a repozitórium adminisztrátorok gyakran találkoznak a repozitórium beállítása során. Ezek pusztán javaslatok, nem kötelező érvényűek, viszont gyakori problémákra a tapasztalat szerinti legjobb megoldások. A megoldások olyan repozitórium adminisztrátorok gyakorlati tudását tükrözik, akik már találkoztak ezekkel a típusú problémákkal. Itt a legfontosabb szempont az együttműködés és a lehető legegyszerűbb megvalósítás a tudományos kommunikáció életciklusának tekintetében.

DRIVER-típus megfeleltetések

Publikáció típus listák leképezése a 115. oldal "Publikáció típus" bekezdésében a "Szemantika és szóhasználat" fejezetben található listára. A hivatkozott bekezdésben részletes leírás található egyéni leképezések kialakításakor használandó kifejezésekről.

DRIVER v1.1 típusok megfeleltetése DRIVER v2.0 típusoknak

Az alábbiakban a DRIVER Irányelvek 1.1-es verziójának dokumentum típusait vetjük össze a 2.0-ás verzió típusaival.

Típus a DRIVER v1.0-ban	leképezés	Típus a DRIVER v2.0-ban
Article	>>	article
Bachelor thesis	>>	bachelorThesis
Master thesis	>>	masterThesis
Doctoral thesis	>>	doctoralThesis

DRIVER Irányelvek 2.0

Book	>>	book
Part of book or chapter of book	>>	bookPart
nem létezik ilyen DRIVER v1.1 típus!	>>	review
Conference lecture	>>	conferenceObject
Conference report	>>	conferenceObject
Lecture	>>	lecture
Research paper	>>	preprint or workingPaper
External research report	>>	report
Internal report	>>	report
nem létezik ilyen DRIVER v1.1 típus!	>>	annotation
Contribution for newspaper or weekly magazine	>>	contributionToPeriodical
Newsletter	>>	contributionToPeriodical
nem létezik ilyen DRIVER v1.1 típus!	>>	patent
nem létezik ilyen DRIVER v1.1 típus!	>>	other

Az e-print és a DRIVER v2.0 típusok megfeleltetése

Az e-print típusok és a DRIVER 2.0 típusok megfeleltetése az alábbi.

Hogyan lehet megadni egy olyan cikket, melyet két fájl tartalmaz, az első, amit 'elfogadtak', a második pedig a 'leközölt' verzió?

e-print típus megnevezés	megfeleltethető	Típus a DRIVER v2.0-ban	DRIVER verzió
JournalArticle	>>	article	accepted / published / updated
JournalItem	>>	article	accepted / published / updated
SubmittedJournalArticle	>>	preprint or workingPaper	submitted
Thesis (magasabb szintű fogalom)	>>	bachelorThesis	
Thesis (magasabb szintű fogalom)	>>	masterThesis	
Thesis (magasabb szintű fogalom)	>>	doctoralThesis	
Book	>>	book	
BookItem	>>	bookPart	
BookReview	>>	review	
ConferencePaper	>>	conferenceObject	
Conferenceltem	>>	conferenceObject	
ConferencePoster	>>	conferenceObject	
nincs ilyen típus az e-print szótárban	>>	lecture	
WorkingPaper	>>	workingPaper	
ScholarlyText	>>	other ??? (to generic)	
Report (magasabb szintű fogalom)	>>	report	
nincs ilyen típus az e-print szótárban	>>	annotation	
NewsItem	>>	contributionToPeriodical	
patent	>>	patent	
nincs ilyen típus az e-print szótárban	>>	other	

DRIVER-verzió megfeleltetések

A következőkben megadjuk a DRIVER és az egyéb könyvtári és repozitóriumi világban használt verziózási sémák összehasonlítását. A DRIVER verziózásáról további információk a a "Szemantika és szóhasználat" fejezetben, a Verzió részben a 120. oldalon található.

Eprints Verzió típusok megfeleltetése DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusoknak

Az alábbi táblázatban az Eprints Verzió típusok és a DRIVER Irányelvek 2.0 típusok megfeleltetéseit találjuk.

e-print verziók	megfeleltethető	DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓK
non-peer reviewed	>>	draft
non-peer reviewed	>>	submittedVersion
peer reviewed	>>	acceptedVersion
peer reviewed	>>	publishedVersion
peer reviewed	>>	updatedVersion

Általánosan használt tudományos megnevezések és a DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusok

A következő táblázat a tudományos életben elterjedt megnevezések és a DRIVER Irányelvek 2.0-ban használt megnevezések megfeleltetéseit tartalmazza .

hagyományos megnevezés	verzió	megfeleltethető	DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓK
Working paper		>>	draft
Pre print		>>	submittedVersion
Post print		>>	acceptedVersion
Journal article		>>	publishedVersion
Reprint		>>	updatedVersion

A Tudományos Cikk Verziók (JAV) Technikai Munkacsoport (Technical Working Group) verziói és a DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓ típusok megfeleltetése

Az alábbi javaslatok egyszerű, gyakorlati módot szolgáltatnak a tudományos cikkek különböző verzióinak jelöléséhez, mely verziók jellemzően a cikk hivatalos megjelenése előtt, közben és után is megjelennek online. A tudományos cikkek verziói esetében a javasolt terminológia a cikk hét állapotát különbözteti meg.

JAV	megfeleltethető	DRIVER Irányelvek v2.0 VERZIÓK
Author's Original	>>	draft
Submitted Manuscript Under Review	>>	submittedVersion
Accepted Manuscript	>>	acceptedVersion
Proof	>>	acceptedVersion
Version of Record	>>	publishedVersion
Corrected Version of Record	>>	publishedVersion
Enhanced Version of Record	>>	updatedVersion

További információk a JAV-ról: <http://www.niso.org/publications/rp/RP-8-2008.pdf>

Az OAI_DC használata dolgozatok esetében

Ez a javaslat a következő tanulmányon alapul: "Európai elektronikus dolgozatok portálja; Egy kísérleti projekt tanulságai".

Ez a tanulmány az általános tudományos kommunikációt összegyűjtő OAI_DC-t tárgyalja. Kontextust is biztosító elektronikus disszertáció szolgáltatáshoz az OAI_DC mellett más metaadat sémát is javasolt használni, mellyel az elektronikus disszertációk minden jellemzője megadható.

Gyakorlati tapasztalat, hogy az OAI_DC dc:type "**info:eu-repo/semantics/doctoralThesis**" tartalommal történő használatakor az alábbiakra különösen kell ügyelni:

- A dc:date mezőnek mindig a közzététel idejét kell tartalmaznia (nem pedig a védés időpontját. A védés időpontja sokkal inkább elektronikus disszertáció szolgáltatások esetében bír jelentéssel)
- Use only one date field. Kizárólag egy dátum mezőt használjunk. Több dátum mező megadása félreértésre ad okot, mivel a DC nem biztosít lehetőséget más jellegű dátum megadására.
- A dc:contributor mezőnek mindig a témavezető nevét kell tartalmaznia. (A contributor mezőben más személy nevének megadása félreértéshez vezet. A DC nem biztosít lehetőséget a témavezetőn kívül más személy megadására.)
- A többi mező megadásánál a DRIVER Irányelvekben meghatározottakat kell követni. Ügyeljünk a dc:language mező megadására, melyet lehetőség szerint iso639-3 kódolással kell megadni. Arra is fontos odafigyelni, hogy a dc:identifier az egyetlen mező, mely a teljes szöveget tartalmazó disszertáció dokumentumra vagy egy ehhez nyílt hozzáférést biztosító közbelső oldalra mutató URL-t tartalmaz. A dc:date mező megadása ISO8601 (YYYY-MM-DD) szerint történik. A dc:creator és dc:contributor mezők pedig pedig "vezetéknév, keresztnév" formában.

Példa

Ebben a részben egy elektronikus disszertációra adunk példát. Ebben az esetben egy "Habilitációról" lesz szó, mely a professzorrá válást megelőző német disszertáció típus. Az ilyen tudományos munka Németországban a PhD/Doktori disszertációtól is magasabb szintűnek számít. A DRIVER Irányelvek csak a Bolonyai rendszer terminológiájának használatát támogatják, ezért a repozitórium vezetője alkalmazhatja a következő szabályt: "minden a doctoralThesis kategóriába kerül, ami a doktori disszertációval megegyező vagy annál magasabb szintű ". A DRIVER

DRIVER Irányelvek 2.0

Irányelvek lehetővé teszik a "habilitáció" kifejezést kiegészítő információként megadni a helyi jellemzők megőrzése érdekében.

A diplomák különböző szintjeinek kifejezéseire lásd: <http://en.wikipedia.org/wiki/Diplom>

A használt XML az alábbiak megfelelően néz ki (a <!-- és --> karakterek közötti megjegyzéseknek nem szerepelnek a kimenő XML dokumentumban, itt csak a jobb olvashatóság miatt vannak megadva.):

```
<oai_dc:dc >
  <dc:title>Mixing Oil and Water : </dc:title>
  <dc:creator>Stage, Jesper</dc:creator> <!-- The Author -->
  <dc:date>2003-12-02</dc:date> <!-- The Published Date, one data field
-->

  <dc:contributor>Crane, Walter</dc:contributor> <!-- The Supervisor -
->

  <dc:type>info:eu-repo/semantics/doctoralThesis</dc:type> <!--
DRIVER type 2.0 for Doctoral thesis, used for interoperability -->

  <dc:type>habilitation</dc:type> <!-- Local specific term. In Germany
Habilitation is the thesis a Professor has to write -->

  <dc:type>info:eu-repo/semantics/publishedVersion</dc:type> <!--
Optional, the status of the work -->

  <dc:identifier>http://some.url.to/the_jump-off_page.html
</dc:identifier>
  ...
</oai_dc:dc>
```

A DC:SOURCE és az idézetek

Használjuk a DC:SOURCE mezőt a publikációkban az idézetek forrásainak megfelelő jelöléséhez. Hivatkozásoknál a legcélszerűbb az APA stílus használata. Például

```
<dc:source>Ecology Letters (1461023X), vol.4 (2001)</dc:source>
```


A DC:RELATION és a kapcsolódó objektumok

A DC:RELATION mező jellemzően más kifejezésekhez vagy a dokumentum más verzióhoz kötődő kapcsolatainak leírására használt.

Például adott egy cikk leközölt verziója és annak szerzői verziója. Ezek a "legmegfelelőbb", aktív azonosítóval (URL) hivatkozhatnak egymásra. Például

Ez a 1111-es azonosítóval rendelkező rekord egy kollegiális lektorálásra elküldött anyag, mely kapcsolódik a 2222-es azonosítójú, kollegiális lektoráláson már átesett cikkhez.

```
<oai_dc:dc >
  <de:identifier>http://hdl.handle.net/1234/1111</dc:identifier>
  <dc:type>info:eu-repo/semantics/paper</dc:type>
  <dc:type>info:eu-repo/semantics/submittedVersion</dc:type>
  <dc:relation>http://hdl.handle.net/1234/2222</dc:relation>
</oai_dc:dc>
```

Az alábbi metaadat rekord a 2222-es azonosítójú cikk jellemzőit tartalmazza. A cikk kapcsolódik a beküldött anyaghoz.

```
<oai_dc:dc >
  <de:identifier>http://hdl.handle.net/1234/2222</dc:identifier>
  <dc:type>info:eu-repo/semantics/article</dc:type>
  <dc:type>info:eu-repo/semantics/publishedVersion</dc:type>
  <dc:relation>http://hdl.handle.net/1234/1111</dc:relation>
</oai_dc:dc>
```


Az MPEG-21 DIDL (XML konténer) használata - Összetett objektumok

Bevezetés és célok

Ez a dokumentum a már meglévő DIDL specifikációhoz tartalmaz kiegészítő információkat a holland egyetemek, a Koninklijke Bibliotheek, a Holland Nemzeti Könyvtár és a NARCIS által használt repozitóriumok számára. Ezen dokumentum célja, hogy minden szempontból egyértelművé és világossá tegye a DIDL használatát az alábbi témák tisztázásával:

1. a különböző részek, mint "metaadatok", "objektumok" és ugróoldal (jump-off-page) sajátosságait.
2. mit jelent az azonosítás
3. mit jelent a módosítás időpontja

A specifikáció megfelelő használata mellett érvényes XML MPEG-21 DIDL rekordokat hozhatunk létre, amelyek felhasználhatók OAI-PMH válasz üzenetekben. A repozitóriumok DIDL dokumentumainak ezen specifikációja az MPEG-21 DIDL XML formátum kifejlesztésének korai szakaszában meghozott döntéseken alapul. Az első javaslat egy olyan vázlatos terv volt az adatok összefogását végző formátumra, mely lehetővé tette metaadatok, objektumok és ugróoldal (jump-off-page) típusú információk megadását. Ez a specifikáció már sokkal kidolgozottabb.

Háttérinformációk

A DIDL XML konténer kifejlesztésére eredetileg a SURF DARE programjában került sor, ez volt az MPEG-21 DIDL első implementációja. A fejlesztés megvalósítása mögött az alábbi érvek álltak:

- Egy OAI-PMH használatával működő megoldás a források összegyűjtésére, mely

megvalósítja a helyi repozitóriumokból a digitális tartalmak (pl. PDF stb.) átvitelét a Nemzeti Könyvtár E-Depó rendszerébe, hosszú távú elektronikus megőrzés céljából.

- Egy OAI-PMH használatával működő megoldás a források összegyűjtésére, mely megvalósítja a helyi repozitóriumokból a digitális tartalmak (pl. PDF stb.) átvitelét egy szolgáltatóhoz (pl. egy keresőportálhoz, mely a dokumentumok teljes szövegét indexeli).
- Egy (részleges) megoldás összetett dokumentumok reprezentálásához; először a többféle digitális forrásfájlból összeállított dolgozatokra koncentrálva.
- A dc:identifier félrevezető használatának elkerüléséhez, amikor az egy úgynevezett ugróoldalra (jump-off page, JOP) oldalra mutat. Sok repozitórium helyez el a dc:identifier mezőben egy hivatkozást valamilyen ugróoldalra (jump-off-page) ahelyett, hogy a digitális forrásfajlt közvetlenül hivatkozná.

A DIDL XML konténer a DARE keretein belül 2006 nyara óta van használatban. Ennek egyik eredménye, hogy minden holland repozitórium tartalma megtalálható a Koninklijke Bibliotheek, a Holland Nemzeti Könyvtár E-Depójában.

Az OAI válaszüzenetben található DIDL dokumentum

A DIDL dokumentum az OAI-PMH válaszüzenet részét képezi. Ha a metadataPrefix attribútum értékeként didl kerül megadásra, akkor a válaszként kapott OAI rekordba belekerül a DIDL dokumentum. Ez lehetővé teszi a repozitórium számára, hogy létrehozza az alábbiakban részletezett DIDL formátumot. Az OAI XML struktúrában a DIDL metaadat elemként jelenik meg.

Lásd:

```
<OAI-PMH ...>
...
<request ... metadataPrefix="didl_document">
...
<record>
  <header>...</header>
  <metadata>
    <didl:DIDL
      xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS"
      xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
      xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
      xmlns:dip="urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS"
      xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
      xsi:schemaLocation="
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS
```

```

http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
21_schema_files/did/didl.xsd
urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS
http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
21_schema_files/dii/dii.xsd
urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS
http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-
21_schema_files/dip/dip.xsd">
    ...
    </didl:DIDL>
  </metadata>
  <about>...</about>
</record>
...
</OAI-PMH>

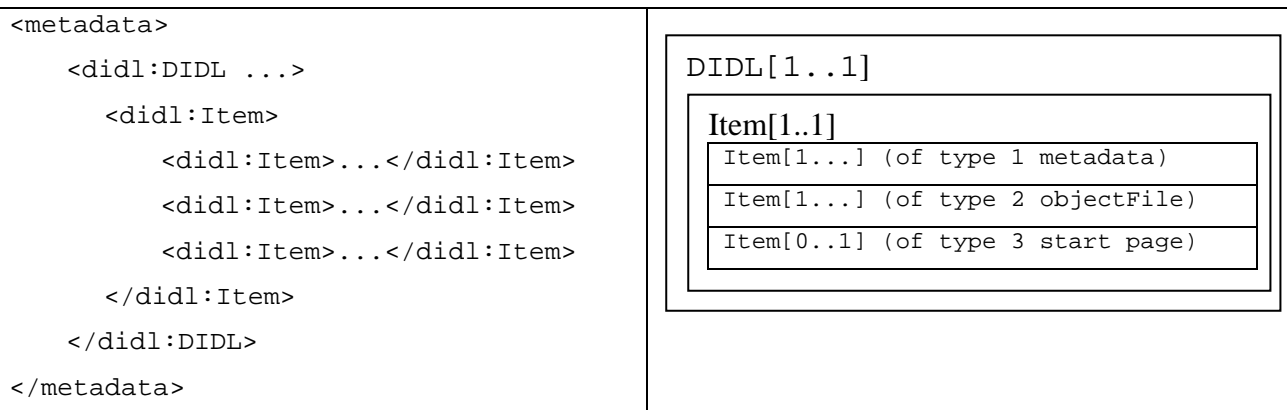
```

Megjegyzések:

1. Ne feledkezzünk meg a DIDL elemről az OAI-PMH válaszüzenetben.
2. Deklaráljuk a DIDL elemben a didl, dii, dip és dcterms névtereket. Ezekre a névterekre a DIDL dokumentumban mindenhol szükségünk lesz. Ügyeljünk arra, hogy ezeket a névtereket ne az <OAI-PMH> elemben adjuk meg, mert a DIDL dokumentum alapvető jellemzője, hogy befoglaló OAI-PMH kontextus nélkül is létezhet önálló egységként.
3. Az about elem megadása az OAI-PMH-ban nem kötelező.

A DIDL mint konténer

A DIDL XML konténer a DRIVER-beli definíciójának megfelelően egyetlen legfelső szintű Item elemmel rendelkező dokumentum. Ez a legfelső szintű Item elem több gyermek Item elemet tartalmaz. Ezek a gyermek Item elemek három különböző típusba sorolhatók. A szögletes zárójelekben az XML elemek számossága van megadva:

A gyökér elem: a DIDL dokumentumot azonosító attribútum

A DIDL gyökéreleme egyetlen attribútumot tartalmaz, melynek neve `DIDLDocumentID`. Ez az attribútum a DIDL konténer, mint önálló egység azonosítójáról tartalmaz információt. Ez az azonosító NEM a szellemi munka beazonosítására való, hanem a szerializált DIDL XML azonosítására.

```
<didl:DIDL
  DIDLDocumentId="urn:nbn:nl:ui:10-15290" <!-- Identification -->
  ...
>
  ...
</didl:DIDL>
```

A `DIDLDocumentId` attribútum tartalmazza a DIDL tároló azonosítóját. Ez megegyezhet a rekord elkéréséhez használt OAI azonosítóval. A DIDL konténer valamely OAI-PMH kontextusán kívül, önálló entitásként is használható, így a DIDL és az OAI rekord nem ugyan azt a fogalmat takarja. Igény mutatkozik arra, hogy a digitális objektumok számára kiosztott azonosítók állandóak legyenek (ez az OAI-ORE projektben kötelező). Könyvtárak számára javasolt a `urn:nbn:{ország kód}:{isil könyvtár kód15}- {objektum azonosító}` használata. Az `{objektum azonosító}`-val megadható az adatbázis száma. Ezt a számot ajánlott egy külön mezőben tárolni és nem az adatbázis azonosító alapján generálni, mert egy jövőbeli adatbázis frissítés esetén ezek a számok megváltozhatnak, mely így elronthatná az ezen alapuló korábbi hivatkozásokat.

Megjegyzések

1. A `DIDLDocumentId` alapvetően ezen rekord OAI azonosítójától eltrérő azonosító. Ennek az oka, hogy a DIDL dokumentum egy önálló entitás, mely az OAI rekordon kívül és attól függetlenül is létezhet. Ennek ellenére a mindennapi használatban megengedett, hogy az OAI rekord azonosítóját használjuk itt is, amennyiben az OAI és a DIDL dokumentum együtt használatos.

Az Item Descriptor elemei (opcionális)

Az `Item` elemek tartalmazhatnak *két vagy három* `Descriptor` elemet. Egy `Descriptor` elem az `Item` elem módosítási idejét írja le. Hasonló, összegyűjtött `Item` elemek módosítási idejének

15 ISO/NP 15511: International Standard Identifier for Libraries and Related Organizations (ISIL)
http://www.iso.org/iso/iso_catalogue/catalogue_tc/catalogue_detail.htm?csnumber=52666

összehasonlításához egy azonosító megadása szükséges.

Egy példa a külső szintre:

```
<didl:DIDL ...>
  <didl:Item>
    <didl:Descriptor>...</didl:Descriptor> <!-- Identification -->
    <didl:Descriptor>...</didl:Descriptor> <!-- Modification date -->
    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    ...
  </didl:Item>
</didl:DIDL>
```

Egy példa az első beágyazási szintre, objektum típus megadásával:

```
  <didl:Item> <!-- Level 1 Root Item -->
    <didl:Item> <!-- Level 2 Child Item -->
      <didl:Descriptor>...</didl:Descriptor> <!--
Identification -->
      <didl:Descriptor>...</didl:Descriptor> <!-- Modification
date -->
      <didl:Descriptor>...</didl:Descriptor> <!-- Object type -
->
      ...
    </didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item>
    ...
  </didl:Item>
</didl:DIDL>
```

Descriptor Statement: az Item 'Identifier' elem

Az első Descriptor az Item elemek azonosítóját tartalmazza. Ezt elsősorban a digitális objektum egyértelmű azonosítására használják (pl. DOI használatával). Ez az azonosító egy DII Identifier elemben, egy Statement elemen belül van megadva. Például:

```
<didl:Item>
```



```
<didl:Item>
  <didl:Descriptor>
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dii:Identifier>urn:nbn:nl:ui:10-6748398729821</dii:Identifier>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  ...
</didl:Item>
...
</didl:Item>
```

Megjegyzések:

1. A gyökér Item elem gyermek Item elemeire vonatkozóan fel kell arra hívni a figyelmet, hogy az ezen a szinten megjelenő Identifier elem NEM azonos az OAI identifier vagy a DIDL identifier elemmel.
2. A gyökérelem Identifier mezőjének értéke MEGEGYZHET a DIDL vagy az OAI Identifier mezőjének értékével, de ez a gyakorlat nem ajánlott.
3. A dii névteret a DIDL elemben kell deklarálni.
4. Az Identifier elem értékét URI-ként KELL megadni, ha lehetséges.

Descriptor Statement: az Item 'modified' elem

A második Descriptor mező a módosítás idejét tartalmazza. Ha valamely Item elemen belül módosítás történik, akkor a módosítás dátumát is frissíteni kell. A módosítás időpontját a dcterms névtér modified elemének használatával adjuk meg:

```
<didl:Item>
  <didl:Item>
  ...
  <didl:Descriptor>
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dcterms:modified>2006-12-20T10:29:12Z</dcterms:modified>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  ...
</didl:Item>
...
</didl:Item>
```

Megjegyzések:

1. Deklarálja a `dcterms` névteret a DIDL elemben.
2. A dátumformátum Zulu-time (UTC), vagyis szöveggként kezelhető.
3. Egy `Descriptor`-szakaszban csak egyetlen `Statement`-elem szerepelhet, ami így azt jelenti, hogy a `dii:identifier` és `dcterms:modified` egységek különböző `Descriptor` mezőkben jelennek meg.

Descriptor Statement: az Item 'ObjectType'elem

A harmadik `Descriptor` mező az objektum típusát (`Object Type`) tartalmazza, amely az `Item` elemek második szintjén jelenik meg. Másképpen fogalmazva: mindez csak a szülő `Item`-elem gyermek `Item`-elemeire vonatkozik.

Ezt az objektumtípust az MPEG-21 Digital Item Processing (DIP) névtér határozza meg. Ez az a névtér, amely egy, a Digital Item Documents (DIDs) elterjesésével megjelenő felépítést definiál.

```
<didl:Item>
  <didl:Item>
    ...
    <didl:Descriptor>
      <didl:Statement mimeType="application/xml">
        <dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/descriptiveMetadata
      </dip:ObjectType>
      </didl:Statement>
    </didl:Descriptor>
    ...
  </didl:Item>
  ...
</didl:Item>
```

Az *Összetett Objektumok*: a komplex munka bemutatása címet viselő fejezet tovább részletezi az `ObjectType` definíciót.

Megjegyzések:

1. Deklarálja a `dip` névteret a DIDL elemben.
2. A `Descriptor` mező `Statement` szakaszának `ObjectType` elemét URI-vel KELL definiálni.
3. A terjesztéshez alkalmazott feldolgozó architektúra a General European repozitóriumok számára lesz használható. A használt URI az `info` névtérbe kerül, az `info:eu-repo` előtag

után. (<http://info-uri.info/>) Mindemellett, a driver-közösség ezt a felépítést nemhivatalos sztenderdként használja.

Összetett Objektumok: a komplex munka bemutatása

A top-Item szakasz legalább 2 Item elembe definiálható objektumtípust (ObjectTypes) tartalmaz. Ezek az Item-ObjectTypes jelölők a szülőelemre (root Item) vonatkozó kifejezések: egy a metaadatokra vonatkozik, egy pedig a metaadatokban definiált digitális adatállományra, pl. egy PDF-fájltra. Megadható egy harmadik Item ObjectType elem az ugróoldalra (jump-off-page) történő hivatkozáshoz. Az ugróoldal (jump-off-page) egy közvetítő szerepű html lap, mely emberek számára is olvasható anyagokat tartalmaz. Akkor használjuk, ha egy Item-ben egynél több digitális adatállomány található. Ez általában tudományos dolgozatok esetén fordul elő, melyek különböző adatállományokat tartalmaznak (például több, különböző korábban megjelent publikációt). Hasonló a helyzet akkor is, amikor a tartalomszerkesztő ugyanazon cikk PDF, MS Word DOC és HTML-verzióját is tárolja.

```
<didl:DIDL ...>
  <didl:Item>
    <didl:Item>...</didl:Item> <!-- metadata -->
    <didl:Item>...</didl:Item> <!-- objects -->
    <didl:Item>...</didl:Item> <!-- jump-off-page -->
  </didl:Item>
</didl:DIDL>
```

Az első Item az Unqualified Dublin Core (DC) szabványhoz hasonlóan a metaadatot írja le, alapesetben OAI_DC formátumban, a DRIVER metaadatokra vonatkozó irányelveinek megfelelően, melyek egyben a Digital Item Processing architektúrához is tartoznak. A második Item (vagy Item-ek) a digitális objektumra mutató, a harmadik Item pedig az ugróoldalra (jump-off-page) irányító linket tartalmaz.

```
<didl:Item>
  <didl:Item> <!--one or many occurrences-->
    <didl:Descriptor>
      <didl:Statement mimeType="application/xml">
        <dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/descriptiveMetadata</dip:ObjectType>
      </didl:Statement>
    </didl:Descriptor>
    ...
```



```
</didl:Item>
<didl:Item> <!--one or many occurrences-->
  <didl:Descriptor>
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  ...
</didl:Item>
<didl:Item> <!-- zero or one occurrences -->
  <didl:Descriptor>
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dip:ObjectType>
info:eu-repo/semantics/humanStartPage</dip:ObjectType>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  ...
</didl:Item>
</didl:Item>
```

Az URI-k a kis- és nagybetűk megkülönböztetése nélkül kerülnek feldolgozásra. Ajánlott a camelCase írásmód használata. Rendkívül fontos a karakterek pontos kombinációinak használata, mert különben az automatikus feldolgozás nem működik majd. Az egyértelműség kedvéért - az alábbi URI-ket használtuk:

- info:eu-repo/semantics/descriptiveMetadata
(ez az Item legalább 1x előfordul)
- info:eu-repo/semantics/objectFile
(ez az Item legalább 1x előfordul)
- info:eu-repo/semantics/humanStartPage
(ez az Item legfeljebb 1x fordulhat elő)

Megjegyzések:

- Az info:eu-repo névtér szintaktikája a következő:
info:eu-repo/_type/_/identifier_

További információ:

<http://info-uri.info/registry/OAIHandler?verb=GetRecord&metadataPrefix=reg&identifier=info:eu-repo/>

- Az ObjectTypes szemantikája azt jelenti például, hogy ez az Item azt jelzi, hogy első al-egységben (sub-Item) található, vagy az Item maga tartalmaz leíró metaadatot (Descriptive Metadata).

ObjectType: metaadat elem

Az Item mező első ObjectType eleme a Resource-ban leírandó metaadatot tartalmazza. The metadata is put in a Resource element. Minden Resource-elem magában foglal egy, már alkalmazott metaadat-formátum névteret, így e formátum a szolgáltatók számára is beazonosítható lesz. Az OAI protokoll alapján az 'oai_dc' formátum használata kötelező. Az implementáció megkönnyítése érdekében metaadatként használható OAI_DC, mivel ez az OAI-PMH szabvány alapelvárása. A metaadatok Descriptor mezőjében azonban opcionálisan megadhatóak a metaadat saját Identifier és modified elemei:

	<pre><didl:Item></pre>
	<pre><didl:Descriptor> <didl:Statement mimeType="application/xml"> <dip:ObjectType> info:eu-repo/semantics/descriptiveMetadata</dip:ObjectType> </didl:Statement> </didl:Descriptor></pre>
1	<pre><didl:Descriptor> <!-- This metadata instance has its own ID number - -> <didl:Statement mimeType="application/xml"> <dii:Identifier>info:doi/10.1705/74836724783</dii:Identifier> </didl:Statement> </didl:Descriptor></pre>
2	<pre><didl:Descriptor> <!-- This record has its own Modification date --> <didl:Statement mimeType="application/xml"> <dcterms:modified>2006-12-20T10:29:12Z</dcterms:modified> </didl:Statement> </didl:Descriptor></pre>
	<pre><didl:Component></pre>
3	<pre><didl:Resource mimeType="application/xml"> <!-- the DC data --> <oai_dc:dc xmlns:oai_dc="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/" xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/" xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"</pre>

<pre>xsi:schemaLocation="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/ http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc.xsd"> <dc:creator>...</dc:creator> <dc:creator>...</dc:creator> <dc:title> ... </dc:title> ... </oai_dc:dc> </didl:Resource></pre>
<pre></didl:Component></pre>
<pre></didl:Item></pre>

Megjegyzések:

1. (Kötelező, ha alkalmazható) A jövőbeli könnyebb kereshetőség (referencia), ill. összegyűjtés/válogatás/újrastrukturálás/listázás megkönnyítése érdekében ajánlott minden különböző alkotóelem beazonosítása. Ez a metaadat-halmaz saját azonosítóval rendelkezik, mely NEM azonos a DIDL azonosítóval.
2. Ha a metaadat dátuma (date) megváltozik, a szülőszintű Item mező módosítás időpontját is át kell írni ennek megfelelően.
3. Deklarálja a dc névteret a Dublin Core-nak megfelelően felépülő Resource mező kezdőelemében.

ObjectType: az Item elem által hivatkozott objektum

A második Item ObjectType elem egy digitális objektumra mutató linket tartalmaz. Metaadat-átviteli célok esetén, a fájl méret mérséklése érdekében a linkelés mindig hivatkozás alapján ("by-reference") történik (a tartalomfüggő "by-value" hivatkozás is lehetséges, ez azonban amellet, hogy növeli a fájl méretet, és tulajdonjogi kérdéseket feszeget, base64 kódolást használ, melyet itt nem részletezünk), és az Item elem `info:eu-repo/semantics/objectFile` URI-t leíró ObjectType definíciót tartalmaz. Egy objectFile Item akár többször is alkalmazható, ahogyan a példa mutatja:

```
<didl:Item>
...
<!-- Below this line one can find links to one or more digital objects
-->
<didl:Item> <!-- First Item for a File/Bitstream -->
<didl:Descriptor>
<didl:Statement mimeType="application/xml">
```



```
<dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
</didl:Statement>
</didl:Descriptor>
...
<didl:Component>
<didl:Resource mimeType="application/pdf"
ref="http://my.server.nl/report.pdf"/></didl:Component>
</didl:Item>
```

```
<didl:Item> <!-- Second Item for a File/Bitstream -->
<didl:Descriptor>
<didl:Statement mimeType="application/xml">
<dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
</didl:Statement>
</didl:Descriptor>
...
<didl:Component>
<didl:Resource mimeType="application/pdf"
ref="http://my.server.nl/appendix.pdf"/></didl:Component>
</didl:Item>
```

```
<didl:Item> <!-- Third Item for a File/Bitstream -->
<didl:Descriptor>
<didl:Statement mimeType="application/xml">
<dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
</didl:Statement>
</didl:Descriptor>
...
<didl:Component>
<didl:Resource mimeType="application/pdf"
ref="http://my.server.nl/datasheets.xls"/></didl:Component>
</didl:Item>
```

```
</didl:Item>
```

Amint ez a fenti példában látható, a Resource location definíciók nem egy Item mező különböző szakaszaiban kerülnek meghatározásra, hanem minden egyes Resource location egységet külön Item mező ír le. Ennek oka, hogy minden fájl adatfolyam rendelkezhet saját Identifier elemmel. A metaadatot tartalmazó Item felépítéséhez hasonlóan a példában “...” karaktersorozat jelzi azt a helyet, ahova az Identifier és modified jelölők kerülhetnek.

Megjegyzések:

1. Az objektumdefiniáló komponensek sorrendje az olvasási sorrendet kell hogy kövesse,

azaz az 1. fejezetet leíró Item egység után a következő, a 2. fejezetet tartalmazó testvér-elem kell hogy következzen, stb.... ezáltal a szolgáltató magasabb szintű anyagismertetésre lesz képes / nyújthat. A specifikáció következő verziója részletezi a sorrend explicit - sorszámokkal történő - meghatározását.

2. Ha a Resource elemben lényeges módosítási időpontok vannak, jelezze ezeket egy fentebbi szinten, a módosítást tartalmazó gyerek Item elemet magában foglaló szülő Item szakaszok szintjén kívül.
3. Csak akkor adjon meg Identifier elemet, ha ténylegesen létezik ilyen adat.
4. Ha az Item ObjectType elemében nem szerepel Identifier elem, a szolgáltató a DIDL Identifier elemét használja.
5. Modified vagy Identifier elem megadásához a <Descriptor> <Statement> szerkezetet használja.
6. Gyakorlatban alkalmazott szabály az, hogy az adatfolyamok ill. fájlok saját azonosítóval rendelkeznek, egy-egy Item elembe ágyazva. A forrás helyének megadásakor az Item elemet használjuk alapértelmezetten annak érdekében, hogy az adatfolyam rendelkezhessen Identifier elemmel.

ObjectType: az ugróoldal (Jump-off-page) Item elem

A harmadik ObjectType Item elem egy ugróoldalt vagy egyéb közvetítő szerepet játszó oldalt tartalmaz. Mindez az Object Item elem megadásához hasonlóan történik. Jelenleg a definíció azonban csak egy ilyen típusú elem megadására korlátozott; nem szerepelnek sem Identifier (azonosító) elemek, sem pedig modification date (módosítási időpont) elemek. Az alábbi Item elem megadása opcionális:

```
didl:Item>
...
<!-- Below this line; an Item with a link to one optional Intermediate
page -->
<didl:Item>
<didl:Descriptor>
<didl:Statement
                                     mimeType="application/xml">
<dip:ObjectType>
info:eu-repo/semantics/humanStartPage
</dip:ObjectType>
</didl:Statement>
</didl:Descriptor>
...
```


DRIVER Irányelvek 2.0

```
<didl:Component>
<didl:Resource                               mimeType="application/html"
ref="http://my.server.nl/mypub.html"/></didl:Component>
</didl:Item>
</didl:Item>
```

Példa OAI-PMH-ba beágyazott DIDL-re

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
<?xml-stylesheet type="text/xsl" href="DIDL_documentHTML.xsl"?>
<OAI-PMH
xmlns="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/"
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
xsi:schemaLocation="
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/ http://www.openarchives.org/OAI/2.0/OAI-PMH.xsd">
  <responseDate>2006-12-20T10:29:11Z</responseDate>
  <request identifier="oai:dspace.library.uu.nl:1874/15290" metadataPrefix="didl"
verb="GetRecord">
    http://dspace.library.uu.nl:8080/dspace-oai/request
  </request>
  <GetRecord>
    <record>
      <header>
        <identifier>oai:dspace.library.uu.nl:1874/15290</identifier>
        <datestamp>2006-12-06T19:00:49Z</datestamp>
        <setSpec>hdl_1874_69</setSpec>
        <setSpec>hdl_1874_12233</setSpec>
      </header>
      <metadata>
        <!-- Introducing the DIDL document. -->
        <!-- Implementation Version 2.3. used in the SURFshare (nl) and DRIVER (eu) context-->
      >
        <!--
          <didl:DIDL> is the wrapper or container that can be seen as an autonomous entity
          that can exist outside the OAI-PMH context.
          The DIDLDocumentId attribute (optional) is the DIDL identifier
          and it CAN be the same as the record Identifier!
          Leave it out if you have no dedicated DIDL identifier.
        -->
        <didl:DIDL DIDLDocumentId="urn:NBN:nl:ui:10-6748398729821"
xmlns:didl="urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS"
xmlns:dii="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS"
xmlns:dip="urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DIP-NS"
xmlns:dcterms="http://purl.org/dc/terms/"
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance" xsi:schemaLocation="
urn:mpeg:mpeg21:2002:02-DIDL-NS
http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-21\_schema\_files/did/didl.xsd
urn:mpeg:mpeg21:2002:01-DII-NS
http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-21\_schema\_files/dii/dii.xsd
urn:mpeg:mpeg21:2005:01-DIP-NS
http://standards.iso.org/ittf/PubliclyAvailableStandards/MPEG-21\_schema\_files/dip/dip.xsd">
        <!-- The Item is the autonomous compound complex entity that is a representation of a
work-->
        <didl:Item>
          <didl:Descriptor>
            <didl:Statement mimeType="application/xml">
              <dii:Identifier>urn:NBN:nl:ui:10-6748398729821</dii:Identifier>
            </didl:Statement>
          </didl:Descriptor>
          <didl:Descriptor>
            <didl:Statement mimeType="application/xml">
              <dcterms:modified>2006-12-20T10:29:12Z</dcterms:modified>
            </didl:Statement>
```



```
</didl:Descriptor>
<didl:Component>

  <!-- Actual resource of Item; Location of the DIDL document -->
  <didl:Resource mimeType="application/xml"
    ref="http://dSPACE.library.uu.nl:8080/dspace-oai/request?verb=GetRecord
&metadataPrefix=didl&identifier=oai%3AdSPACE.library.uu.nl%3A1874%2F15290"/>
  </didl:Component>
  <!-- Introducing the area for metadata -->
  <didl:Item>
    <didl:Descriptor>
      <!-- ObjectType of Item -->
      <didl:Statement mimeType="application/xml">
        <dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/descriptiveMetadata</dip:ObjectType>

        </didl:Statement>
      </didl:Descriptor>
      <didl:Component>
        <!-- Actual resource of Item -->
        <didl:Resource mimeType="application/xml">
          <oai_dc:dc xmlns="http://www.w3.org/2001/XMLSchema"
xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
xmlns:oai_dc="http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/"
xmlns:dc="http://purl.org/dc/elements/1.1/" xsi:schemaLocation="
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc/
http://www.openarchives.org/OAI/2.0/oai_dc.xsd
http://purl.org/dc/elements/1.1/
http://dublincore.org/schemas/xmls/simpledc20021212.xsd">
          <dc:title>Neonatal Glucocorticoid Treatment and Predisposition
to Cardiovascular Disease in Rats</dc:title>
          <dc:creator>Bal, M.P.</dc:creator>

          <dc:subject>Geneeskunde</dc:subject>
          <dc:subject>glucocorticoid</dc:subject>
          <dc:subject>dexamethasone</dc:subject>
          <dc:subject>
            <!--etc...-->
          </dc:subject>
          <dc:subject>cellular hypertrophy</dc:subject>

          <dc:subject>contractile proteins</dc:subject>
          <dc:description>The present thesis describes the issue of
&quot;neonatal glucocorticoid
treatment and predisposition to cardiovascular disease in rats&quot;.
</dc:description>

          <dc:publisher>Utrecht University</dc:publisher>
          <dc:date>2006-12-12</dc:date>
          <dc:type>Doctoral thesis</dc:type>

          <dc:format>image/jpeg</dc:format>
          <dc:format>image/pdf</dc:format>
          <dc:format>image/pdf</dc:format>
          <dc:format>
            <!--etc...-->
          </dc:format>
          <dc:identifier>
            http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2006-1206-
200250/UUindex.html
          </dc:identifier>

          <dc:language>en</dc:language>
          <dc:rights>(c) Bal, M.P., 2006</dc:rights>
        </oai_dc:dc>
      </didl:Resource>
    </didl:Component>
  </didl:Item>
  <!-- Introducing the area for MODS metadata -->
  <didl:Item>

    <didl:Descriptor>
      <!-- ObjectType of Item -->
      <didl:Statement mimeType="application/xml">
```



```
<dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/descriptiveMetadata</dip:ObjectType>
</didl:Statement>
</didl:Descriptor>
<didl:Component>
  <didl:Resource mimeType="application/xml">

    <mods version="3.2"
      xmlns="http://www.loc.gov/mods/v3"
      xmlns:xsi="http://www.w3.org/2001/XMLSchema-instance"
      xsi:schemaLocation="http://www.loc.gov/mods/v3
http://www.loc.gov/standards/mods/v3/mods-3-2.xsd">
      <titleInfo xml:lang="en">
        <title> Neonatal Glucocorticoid Treatment and Predisposition
          to Cardiovascular Disease in Rats </title>
      </titleInfo>
      <name type="personal" ID="n1">
        <namePart type="family"> Bal </namePart>
        <namePart type="given">M.P.</namePart>

        <role>
          <roleTerm authority="marcrelator" type="code">aut</roleTerm>
        </role>
      </name>
      <name type="personal" ID="n2">
        <namePart type="family">Winter, de</namePart>
        <namePart type="given">R.J.</namePart>

        <role>
          <roleTerm authority="marcrelator" type="code">aut</roleTerm>
        </role>
      </name>
      <extension>
        <daiList xmlns:dai="info:eu-repo/dai" xsi:schemaLocation="info:eu-
repo/dai
extension.xsd">
          <identifier IDref="n2" authority="info:eu-
repo/dai/nl">157455590</identifier>
          <identifier IDref="n1" authority="info:eu-
repo/dai/nl">123456678</identifier>
        </daiList>
      </extension>
    </mods>
  </didl:Resource>
</didl:Component>
</didl:Item>
<!-- Introducing the area for digital fulltext objects -->
<!--Bitstream no: [0] -->
<didl:Item>

  <didl:Descriptor>
    <!-- ObjectType of Item -->
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  <didl:Component>
    <!-- Actual resource of Item -->

    <didl:Resource mimeType="text/html"
ref="https://dspace.library.uu.nl:8443/bitstream/1874/15290/18/index.htm" />
  </didl:Component>
</didl:Item>
<!--Bitstream no: [1] -->
<didl:Item>
  <didl:Descriptor>
    <!-- ObjectType of Item -->
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
</didl:Item>
```



```
<didl:Component>
  <!-- Actual resource of Item -->
  <didl:Resource mimeType="image/jpeg"
    ref="https://dspace.library.uu.nl:8443/bitstream/1874/15290/16/b
al.jpg"/>
</didl:Component>
</didl:Item>
<!--Bitstream no: [2] -->
<didl:Item>

  <didl:Descriptor>
    <!-- ObjectType of Item -->
    <didl:Statement mimeType="application/xml">
      <dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>
    </didl:Statement>
  </didl:Descriptor>
  <didl:Component>
    <!-- Actual resource of Item -->

    <didl:Resource mimeType="application/pdf"
      ref="https://dspace.library.uu.nl:8443/bitstream/1874/15290/15/c
1.pdf"/>
    </didl:Component>
  </didl:Item>
  <!--Bitstream no: [3] -->
  <didl:Item>
    <didl:Descriptor>
      <!-- ObjectType of Item -->
      <didl:Statement mimeType="application/xml">
        <dip:ObjectType>info:eu-repo/semantics/objectFile</dip:ObjectType>

      </didl:Statement>
    </didl:Descriptor>
    <didl:Component>
      <!-- Actual resource of Item -->
      <didl:Resource mimeType="application/pdf"
        ref="https://dspace.library.uu.nl:8443/bitstream/1874/15290/14/c
2.pdf"/>
      </didl:Component>
    </didl:Item>
    <!--Bitstream no: [etc...] -->
    <!-- Introducing the intermediate page -->

    <didl:Item>
      <didl:Descriptor>
        <!-- ObjectType of Item -->
        <didl:Statement mimeType="application/xml">
          <dip:ObjectType>info:eu-
repo/semantics/humanStartPage</dip:ObjectType>
        </didl:Statement>
      </didl:Descriptor>
      <didl:Component>

        <!-- Actual resource of Item -->
        <didl:Resource mimeType="text/html"
          ref="http://igitur-archive.library.uu.nl/dissertations/2006-1206-
200250/UUindex.html"/>
        </didl:Component>
      </didl:Item>
    </didl:Item>
  </didl:DIDL>
</metadata>
</record>
</GetRecord>
</OAI-PMH>
```


A szótárak és a szemantika használata

info:eu-repo – Névtér URI hozzárendelésére az URI-mentes sémákhoz és azonosítókhoz

Az info:eu-repo az következő címen került regisztrálásra: <http://info-uri.info>

Ez a névtér szemantikai kifejezések, szabályozott szótárak és azonosítók irányadó tárhelye.

E névtér használata esetén az összes kifejezésnek van "webes létezése". Ez azt jelenti, hogy nem tetszőleges karaktersorozatok csupán, hanem jelentést hordoznak. Ez a fajta használat biztosítja a jövőre való felkészültséget is.

A szerző azonosítása

(ez az információ az európai NEEO projektből származik, annak módosított változata¹⁶)

A szerzők szerinti dinamikus publikációs listák elkészítéséhez feltétlenül szükséges, hogy a szerzők egyértelműen azonosíthatóak legyenek. Ezt legkönnyebben úgy lehet elérni, ha minden munka szerzőjéhez egyedi azonosítót rendelünk. Egy ilyen szerzőazonosító neve a DAI (Digital Author Identifier, digitális szerzőazonosító).

¹⁶ Network of European Economists Online (NEEO), Európai Online Közgazdász Hálózat: a projektről bővebben:

<http://www.nereus4economics.info/neo.html>. A DAI információkhoz lásd a specifikációt:

<http://homepages.ulb.ac.be/~bpauwels/NEEO/WP5/WP5%20Technical%20guidelines.pdf>

A DAI-k kiosztása történhet nemzeti szinten (mint Hollandiában, ahol minden szerző a METIS rendszerben kap egy azonosítót), vagy az intézmények szintjén. Minden IR felelős azért, hogy a szerzőket a DAI-k segítségével azonosítsa, és a DAI-k egy IR-en belül egyediek legyenek.

A DAI lehetséges formátumai

Mindegyik IR tetszőleges formában szolgáltathatja a DAI, amíg a hitelesítő fél, aki a Registrarion Agency (regisztrációs ügynök) szerepét játssza, megtalálható a sémában. Azonban ajánlott az ISNI¹⁷ (International Standard for Name Identification, Nemzetközi Szabvány a Név-azonosításra) használata. Minden egyes DAI-nak globálisan egyedinek KELL lennie. Ez oly módon érhető el, hogy a DAI-t kombináljuk az kiállító szervezet megnevezésével (az authority attribútum értéke az Identifier elembe), vagy eleve olyan URI-t használunk, amely egyedi. Néhány lehetséges példa a DAI kódolására:

```
info:eu-repo/dai/nl/12456454
http://staff.university.eu/19262
urn:isni:1234567-2
```

A DAI-k hosszú távú elérhetősége

A DAI-knak hosszú távon állandóknak kell lenniük: egy szerző DAI-jának megváltozása a szolgáltatók számára ellentmondásos találatokat és nem teljes találati listákat eredményezhet. Például a publikációs lista egy része az X DAI-hoz rendelődne, míg a másik része az Y DAI-hoz, pedig X és Y ugyanazon szerzőt jelenti. A szerzőkre vetített letöltési statisztika is helytelenné válna. Ha egy intézménynek meg kell változtatnia a szerzőinek a DAI-ját, az IR egy teljes,

globális szintű újragyűjtését kell elvégeznie az összes szolgáltatóknak és link-feloldónak, hogy a publikációs listák újra helyreálljanak. A használati statisztikákban megjelenő hibákat valószínűleg lehetetlen lenne korrigálni. A helyes viselkedés egyértelműen az, ha nem változtatjuk a DAI-kat, miután azok a szerzőkhöz hozzá lettek rendelve.

Téma szerinti osztályozás

Az OAI-PMH által visszaadott metaadatok témamegjelölések és osztályozási információk széles skáláját tartalmazzák. A használt témabesorolási és osztályozási rendszerek ill. a prezentációs

¹⁷ (ISNI): fejlesztés alatt álló szabvány, eddig még nincs regisztrációs ügynök (Registration Agencies) felállítva. A projekt 2009-ben ér véget. A DAI számok Hollandiában megfelelnek az ISNI-nek az OCLC-ben való részvétel miatt. <http://www.collectionscanada.gc.ca/iso/tc46sc9/docs/sc9n429.pdf>

formátumok igen változatosak lehetnek. A legtöbb esetben ez az információ a subject elembe található, dc formátumban. Az osztályozási információkat gyakran arra használjuk, hogy a repositóriumokat tudományágak szerinti csoportokba soroljuk. Emiatt az ilyen információk gyakran az OAI setSpec elembe jelennek meg. az EPrints repositóriumok (LoC osztályozás) és a DINI-képesített repositóriumok (DDC) jó példák erre a megközelítésre.

Az OAI kontextben használt leggyakoribb osztályozási sémák:

- Library of Congress Classification (Kongresszusi Könyvtár Osztályozás)¹⁸
- Dewey Decimal Classification (DDC, Dewey Decimális Osztályozás)¹⁹
- Universal Decimal Classification (Univerzális Decimális Osztályozás)²⁰

Az OAI kontextben használt leggyakoribb témafejlécek:

- Library of Congress Subject Headings (LCSH, Kongresszusi Könyvtár Témafejlécek)
- Schlagwortnormdatei (SWD)

A fentiek mellett az OAI metaadat további sémák tudományág szerinti osztályozási kódjait is tartalmazhatja, pl. Mathematics Subject Classification (MSC) és a Medical Subject Heading (MeSH), de akár egyéb osztályozási információkat is.

Jelenleg az erre az információra építő szolgáltatások komoly gondokkal küzdenek az információ megfelelő módon történő visszaadásának tekintetében. A helyzet javításának érdekében megtett első lépésnek a szolgáltató számára transzparens technika és osztályozási séma bevezetésének kell lennie.

A DRIVER ajánlás szerint az osztályozási és témabesorolási információknak az azonosítási válasz (Identify response) description elemében kell szerepelniük. Amikor az osztályozást a repositórium halmazok szerinti strukturálására használjuk, az osztályozásra vonatkozó részt meg kell ismételni a subject elembe is.

A legjobb gyakorlat az osztályozásnak a subject elembe URI-ként történő megadása, valamely hiteles névteret alkalmazva az osztályozási séma felismerésének támogatására.

Ennek az információnak a segítségével a szolgáltatók olyan szolgáltatásokat nyújthatnak, mint

18 <http://www.loc.gov/catdir/cpsol/lcco/>

19 <http://www.oclc.org/dewey/>

20 <http://www.udcc.org/>

például az osztályozás szerinti böngészés. Ez az osztályozási kódok angol kifejezésekre történő cseréjét, a kifejezések idegen nyelvre történő fordítását, vagy akár az osztályozási kódok leképezések által történő csoportosítását is jelentheti.

Amikor osztályozási sémákat vagy ellenőrzött szótárakat használunk, javasolt az URI-k használata, különösen a DDC vagy UDC sémák esetében. A szolgáltatók könnyebben felismerhetik a kódolási sémákat, amennyiben azok valamely kiállító szervezet névtére alapján URI formában vannak megadva. Amikor az osztályozási séma kódként van megadva, szerepeltessük a kódolt elem ember által is olvasható alakját a következő elemben, lehetőség szerint angol nyelven.

Például:

```
<dc:subject>info:eu-repo/classification/ddc/641</dc:subject>  
<dc:subject>Anatomy</dc:subject>
```

Ha nem használunk külön osztályozási sémát, a Dewey Decimal Classification (DDC, Dewey Decimális Osztályozás) alkalmazását javasoljuk. Az első 1000 kifejezés, melyek neve Dewey Decimal Classification Summary (Dewey Decimális Osztályozás Összefoglalója), az következő címről letölthető: <http://www.oclc.org/dewey/resources/summaries/> if one agrees with the following terms and conditions: <http://www.oclc.org/research/researchworks/ddc/terms.htm>

Publikációtípusok szótára

A lent felsorolt publikációtípusok hosszú történetre tekinthetnek vissza az európai repozitóriumi közösségekben. Az eredmény a DARE által a DC irányelvekből használt típusok, a DINI tanúsítványban használt típusok és az e-Print publikációs típusok kombinációja²¹. Ezen mérvadó irányelvek alapján továbbfejlesztett irányelvek készültek a DRIVER számára a "A MODS használata az intézményi repozitóriumokban²²", melyek összhangban vannak az olyan elfogadott jelenlegi kutatási információs rendszerek (CRIS) publikációtípusaival, mint a METIS. Ez a dokumentum volt a lent felsorolt publikációs lista alapja.

21 Vocabulary of the Eprints Application Profile (Scholarly Works Application Profile - SWAP)
http://www.ukoln.ac.uk/repositories/digirep/index/Eprints_Type_Vocabulary_Encoding_Scheme

22 <https://www.surfgroepen.nl/sites/oai/metadata/Shared%20Documents/Use%20of%20MODS%20for%20institutional%20repositories-version%201.doc>

A lenti publikációtípusok erősen az adatcsere céllal működő európai együttműködést segítő repozitóriumokra fókuszálnak. A publikációtípusok használatának célja, hogy a közös alapot teremtsünk, melyekkel a szemantikai rések lezárhatók, és jelentést rendeljünk az egyes típusokhoz. A kifejezések és a magyarázatok oly módon lettek megválasztva, hogy lefedjék a tudományos kommunikációkban használatos típusokat, elegendően sokszínűen ahhoz, hogy különbséget tehesünk a tudományos kommunikáció különböző típusai között, de egyúttal elegendően általánosan ahhoz, hogy a repozitóriumok tulajdonosai elvégezhesék az összerendeléseket, és nem túlságosan specifikusan, nehogy csak egyetlen közösségben legyenek alkalmazhatóak.

Megjegyzés: a lenti publikációtípusok a tudományos kommunikációban részt venni kívánó szolgáltatók közötti metaadatok cseréjére jöttek létre, és nem a repozitóriumokon belüli belső használatra. A belső publikációtípusokat a lenti lista elemeinek kell megfeleltetni. A leírások nagy odafigyeléssel lettek megfogalmazva, metaadat-szakértők és repozitórium-adminisztrátorok együttműködésével. Ezek a leírások a helyi repozitórium összerendelési folyamatát hivatottak segíteni.

Ahhoz, hogy a gépek és az emberek egyaránt felismerjék a használt szótárat, egy speciális névtérrel használunk a publikációtípusok megadására. Ez a névtér az "info:eu-repo/semantics/" namespace (lásd a következő táblázat első oszlopát). Az URI-t a publikációtípust reprezentáló kifejezés prefixeként alkalmazzuk. Például a cikkek URI-ja az "info:eu-repo/semantics/article". A harmadik oszlop a publikációtípusok leírását tartalmazza. Ez megkönnyíti az összerendelésre vonatkozó döntéseket a helyi repozitóriumok szintjén. A második oszlop a dokumentum állapotát leíró verziót tartalmazza.

Ez úgy teszi lehetővé a publikációtípus megadását, hogy nem keveri a verzióra és állapotra vonatkozó kifejezéseket. A "PeerReviewedArticle" (kollegiális lektoráláson átesett cikk) kifejezés például az info:eu-repo/semantics/article és az info:eu-repo/semantics/accepted kifejezésekre bomlik.

info:eu-repo/semantics/	Státusz	Leírás
<i>article</i>	accepted / published / updated	Folyóiratban publikált cikk vagy vezércikk (editorial)
<i>bachelorThesis</i>	accepted /	Legalacsonyabb szintű dolgozat, szakdolgozat

	published / updated	(általában 3 évi tanulmány után). Lásd: http://en.wikipedia.org/wiki/Diplom
<i>masterThesis</i>	accepted / published / updated	Középes szintű dolgozat, diplomamunka (általában 4 vagy 5 év tanulmány után). Lásd: http://en.wikipedia.org/wiki/Diplom Ez a Bolognai rendszer előtti azon dolgozatokra is vonatkozik, melyek ma a mesterfokozat néven ismertek.
<i>doctoralThesis</i>	accepted / published / updated	Legmagasabb szintű dolgozat, doktori disszertáció, általában több mint 4 vagy 5 évnyi tanulmány után. Lásd: http://en.wikipedia.org/wiki/Diplom Minden más olyan doktori disszertációval megegyező vagy annál magasabb szintű dolgozat, mely nem követi a "Bolognai konvenciót", a <i>doctoralThesis</i> kategóriába kerül. Egy szabadszöveges mező segítségével később ezeket tovább lehet finomítani.
<i>book</i>	accepted / published / updated	Könyv vagy monográfia (tanulmány)
<i>bookPart</i>	accepted / published / updated	Egy könyv része vagy fejezete
<i>review</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Könyv vagy cikk szemléje, ismertetője
<i>conferenceObject</i>	draft / submitted / accepted /	Minden olyan dokumentum, mely egy konferenciához kapcsolható, pl.: konferencia papírok, konferencia jelentések, konferencia

	published / updated	leckék, konferenciai eljárás alatt publikált papírok, konferenciai felszólalások, konferencia papírok kivonataiból készült jelentések, konferencia posztterek
<i>lecture</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Akadémiai esemény alatt bemutatott előadás vagy prezentáció, pl. megnyitó beszéd A konferencia előadás nem tartozik ide (lásd conferenceltem).
<i>workingPaper</i>	draft / submitted	előzetes tudományos vagy technikai dokumentum, mely azon intézményekben kerül publikálásra, ahol a kutatás folyik. Kutatási dokumentum, kutatási feljegyzés vagy vitadokumentum néven is ismert. A preprint-től az különbözteti meg, hogy a workingPaper már kiadásra került intézmények egy sorozatában. Példák: munkadokumentumok, kutatási dokumentumok, kutatási feljegyzések és vitadokumentumok
<i>preprint</i>	draft / submitted	a workingPaper-höz hasonlóan ez is egy előzetes tudományos vagy technikai dokumentum, de ez még nem került publikálásra intézmények egy sorozatában. A dokumentumot egy tudományos folyóiratban vagy egy könyv fejezeteként szándékozzák publikálni
<i>report</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Ez többé-kevésbé az "egyéb" kategória, és ide tartoznak a bizottsági jelentések, feljegyzések, külső kutatási jelentések, belső jelentések, statisztikai jelentések, költségvetési szerveknek szóló jelentések, technikai dokumentációk, projektek elvárt eredményei, stb. A konferenciajelentések nem tartoznak ide (lásd conferenceltem).

DRIVER Irányelvek 2.0

<i>annotation</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Jogi döntés jegyzete
<i>contributionToPeriodical</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Újságban, heti magazinban vagy egyéb nem akadémiai folyóiratban való közreműködés.
<i>patent</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Szabadalom
<i>other</i>	draft / submitted / accepted / published / updated	Különösképpen a nem publikáció jellegű adatokra alkalmazzuk, pl. kutatási adat, audiovizuális anyagok, animációk, stb.

Származtatás:

- az e-print típuszótár: <http://purl.org/eprint/type/>

Példák a használatra az info:eu-repo URI-t is tartalmazó teljes karakterláncokkal:

```
<dc:type>info:eu-repo/semantics/article</dc:type>  
<dc:type>info:eu-repo/semantics/accepted</dc:type>
```

Az "info:eu-repo" karakterláncot minden esetben hozzá kell illeszteni a kifejezéshez. Ily módon megadjuk a szabályozott szótár használati körét.

Az info:eu-repo névtér a következő címen van regisztrálva: <http://info-uri.info>

A DC:type és a verziómegadás használatáról bővebben olvashatunk "Az OAI_DC metaadat használata" bekezdésben a 68. oldalon.

Verziószótár

Ez a szakasz azokról a verziómegjelölésekről szól, melyek egy dokumentum állapotát írják le. A verzióinformációk bevezetése azért történt, hogy a publikáció típusát és a verzió- ill. állapotinformációkat a kifejezések keveredése nélkül adhassuk meg. Például a "PeerReviewedArticle" (kollegiális lektoráláson átesett cikk) kifejezés például az info:eu repo/semantics/article és az info:eu repo/semantics/accepted kifejezésekre bontható.

A verziószótár a <http://www.lse.ac.uk/library/versions/> anyagból származik, amely egy JISC által finanszírozott, VERSIONS néven futó projekt (Versions of Eprints – a user Requirements Study and Investigation Of the Need for Standards). A projekt a digitális repozitóriumokban fellelhető akadémiai dokumentumok verzióihoz kapcsolódó bizonytalanságok felszámolását célozza. A VERSIONS célja, hogy az érintettek körében bizalmat építsen a nyílt hozzáférésű repozitóriumokkal kapcsolatban, és létrehozott egy eszköztárat, mely az alábbi címen érhető el: http://www.lse.ac.uk/library/versions/VERSIONS_Toolkit_v1_final.pdf

info:eu-repo/semantics	Leírás
draft	Korai verzió, mely még folyamatban lévő munkaként terjed
submittedVersion	Kollegiális lektorálásra valamely folyóiratba beküldött verzió
acceptedVersion	Azon szerzői verzió, mely bírálói megjegyzéseket is tartalmaz, és publikálásra elfogadásra került.
publishedVersion	A publikáló által készített kiadott változat.
updatedVersion	A publikálása óta frissítésre került változat

Kódolási séma

A DRIVER Irányelvek az alábbi kódolási sémákat alkalmazzák:

Név	Mező	Séma
Szerző	dc:creator	APA bibliográfiai stílus, mint a referencialistában. Szintaktika: családnév, kezdőbetűk (keresztnev) [http://en.wikipedia.org/wiki/Apa_style#Reference_list]
Munkatárs	dc:contributor	APA bibliográfiai stílus, mint a referencialistában. Szintaktika: családnév, kezdőbetűk (keresztnev) [http://en.wikipedia.org/wiki/Apa_style#Reference_list]
Nyelvek	dc:language	ISO 639-3 Szintaktika: 3 karakter [http://www.sil.org/ISO639-3/codes.asp]
Dátumok	dc:date	ISO 8601 [W3CDTF] Syntax: YYYY-MM-DD , MM and DD are optional [http://www.w3.org/QA/Tips/iso-date]
Formátumok	dc:format	Internetes médiatípusok IANA regisztrált listája (MIME típusok) [http://www.iana.org/assignments/media-types/]
Körzet	dc:coverage	ISO 3166 (Országok) [http://www.iso.ch/iso/en/prods-services/iso3166ma/02iso-3166-code-lists/index.html]
Terület	dc:coverage	Terület [http://dublincore.org/documents/dcmi-box/]
Földrajzi nevek	dc:coverage	TGN [http://www.getty.edu/research/tools/vocabulary/tgn/]
Időtartomány	dc:coverage	DCMI tartomány [http://dublincore.org/documents/2000/07/28/dcmi-period/]
Idézet-információk	dc:source	Irányelvek a Dublin Core Metadata-ban a Bibliográfiai Idézetek Kódolására [http://dublincore.org/documents/dc-citation-guidelines/] , lásd: dcterms:bibliographicCitation

Az Európai Kutatás Digitális Repoitórium
Infrastruktúra Vízioja DRIVER Irányelvek szakértői
csoport

Függelék: A jövőben érdeklődésre számot tartó témák

Függelék: Minőségcímkek használata

A DRIVER Irányelvek 2.0-ás verziója alapvető információkat nyújt a minőség és az átjárhatóság fontosságával kapcsolatban. A minőségcímkek használatával stabil és megbízható repozitóriumok kialakítására nyílik mód, melyek a hírverés elmúltával is megmaradnak, és amelyek archiválási célokat is szolgálnak Hosszútávú Megőrzéshez.

Lehetséges példák a minőség címkekre: a [Data Seal of Approval](#) és a [DINI tanúsítvány](#).

Függelék: Állandó azonosítók használata

Webes források esetén az állandó azonosítókra a stabil és megbízható infrastruktúra kialakítása miatt van szükség. Ez nem érint technikai részleteket, alapvetően szervezeti szintű megállapodásokról van szó.

A DRIVER Irányelvekben javaslatok is szerepelhetnének a repozitórium vezetői számára a repozitórium megvalósításával kapcsolatban. Ennek alapját [a PILIN projektben használt állandó azonosítókról szóló jelentés](#) képezi.

Az alábbiakban egy megvalósítási terv olvasható.

Tisztázni kell, hogy ez hogyan illeszkedik az oai_dc metaadat forgalmazáshoz.

A papíralapú dokumentumok korában kifejlesztették az egyedi, számjegyekből álló, kereskedelmi célú Nemzetközi Szabványos Könyv Azonosítót (ISBN). A könyvek minden kiadása és változata (kivéve az újranyomást) saját ISBN számot kapott. A digitális kor eljöttével egyre nagyobb igény mutatkozik egy ilyen egyedi, számjegyekből álló azonosítóra a digitális publikációk számára. Sőt, nem csak publikációk számára, hanem mindenféle digitális objektum számára.

Az interneten az URL tekinthető a digitális objektumok azonosítójának. Azonban az is gyakran előfordul, hogy egyes URL hivatkozásokon keresztül tartósan nem elérhetők a hivatkozott weboldalak.

Az URL cím az idők folyamán változhat is szerver átmozgatások és egyéb technikai okok miatt.

Ez nem kívánatos következményekkel járhat a tudományos kommunikációban használt

hivatkozások és idézetek kapcsán.

Éppen ezért egy "állandó azonosítóra" van szükség, mellyel a digitális objektum minden körülmények között azonosítható. Ez az állandó azonosító mindig arra a digitális objektumra hivatkozik, amelyhez hozzá lett rendelve, függetlenül a dokumentum tényleges helyét meghatározó technológiától (jelenleg ezek webcímek; a jövőben azonban az objektumok helye teljesen eltérő lehet).

Ilyen állandó azonosítók megvalósításához több országban saját rendszereket hoztak létre, melyekhez szintén saját "nemzeti hivatkozásfeloldókat" állítottak be. A hivatkozásfeloldó rendszer átalakítási és átirányítási szolgáltatást végez, mely egy karaktersorozatot egy URL-re alakít át és amelyet egy nemzeti szervezet működtet. A tudományos kommunikációban gyakran használt azonosítókra példa a DOI, a Handle és az URN:NBN. A DOI és a Handle esetében a hivatkozásfeloldási mechanizmus az USA-ban a [CNRI](#)²³-nál található. A URN:NBN esetében a hivatkozásfeloldási mechanizmus működtetése egy nemzeti szervezet kezében van, ezt a funkciót gyakran a Nemzeti Könyvtár látja el.

Minden digitális objektumhoz egy számot rendelnek, mely inentől örökké ezt az objektumot azonosítja. Ugyan a technológiai fejlődés továbbhalad, ennek ellenére a nemzeti szervezet biztosítja, hogy a dokumentumok továbbra is olvashatók maradjanak. Azonban a dokumentumoknak elérhetőnek is kell maradniuk. az állandó azonosító biztosítja, hogy a hivatkozott dokumentum fellelhető maradjon. A stabil információ infrastruktúra a forrásidézést sokkal megbízhatóbbá teszi.

Jelenleg az URN:NBN és a Handle a legnépszerűbb állandó azonosítók. Mivel az URN:NBN névterek terjesztése ellenőrzött módon történik, nem megalapozatlan elvárás, hogy ugyan olyan megbízható hírnévnek örvendjen a jövőben mint DOI.

A állandó azonosítók közötti különbségekről részletek Hans-Werner Hilse és Jochen Kothe a "[Állandó Azonosítók Megvalósítása](#)"²⁴ leírásában olvashatók. Az Ariadne 56. számában Emma Tonkin-től is olvasható egy cikk "[Állandó Azonosítók: A lehetőségek számbavétele](#)"²⁵ címmel.

A állandó azonosítók használata azonban azzal a kötelezettséggel jár a repozitóriumok számára,

23 CNRI: <http://www.cnri.reston.va.us/>

24 Hilse, H., Kothe, J., *Állandó azonosítók megvalósítása*, KNAW, <http://www.knaw.nl/ecpa/publ/pdf/2732.pdf>

25 Tonkin, E., *Persistent Identifiers: Considering the Options*, Ariadne, issue 56, <http://www.ariadne.ac.uk/issue56/tonkin/>

hogy az azonosítókat hosszú ideig fenntartják! Ez a fajta hosszú távú elérhetőség úgynevezett "megbízható repozitóriumokkal" garantálható, melyek rendelkeznek a megfelelő tanúsítvánnyal. Lásd a Függelék fejezetben a Minőségcímkék használata részt a 113. oldalon.

További információkért lásd: <http://www.persistent-identifier.de> és <https://www.pilin.net.au/>

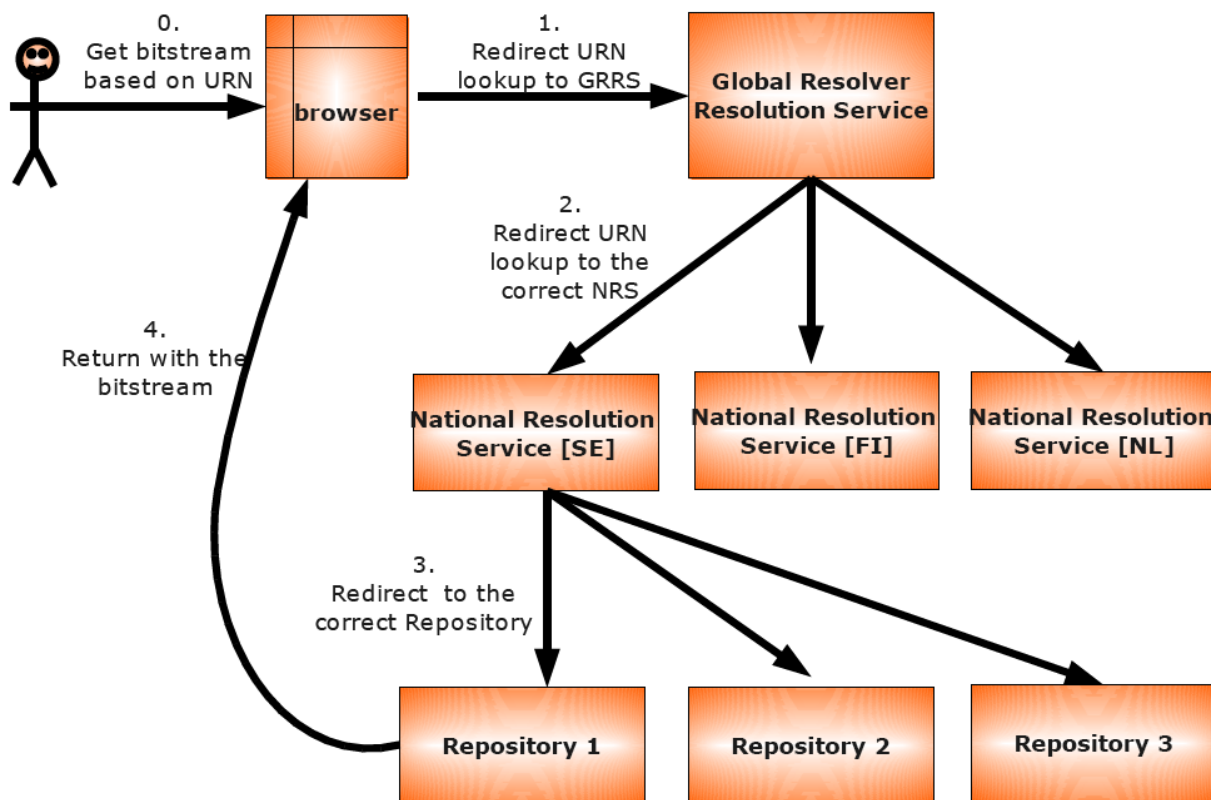
A skandináv országok, Németország, Csehország és Hollandia URN:NBN azonosítókat használ. Az URN használatának legfőbb oka az, hogy ez egy internet szabvány, mely így várhatóan a jövőben is elérhető lesz. Jelenleg ennek egyetlen hátránya, hogy az URN nem hivatkozható közvetlenül, http feloldó prefix használata nélkül. További erőfeszítéseket igényel [az URN integrálása a DNS rendszerbe](#)²⁶ a VOIP telefonhívásoknál is használt [NAPTR rekordok](#)²⁷ használatával.

Napjainkban Norvégia, Svédország, Finnország és Hollandia jutott el ígéretes megoldás előterjesztésekhez állandó azonosítók (URN:NBN) globális feloldásának témakörében. A Hopkins és a Berkeley (USA) egyetemekkel történő együttműködésben kifejlesztésre került egy globális hivatkozásfeloldó (GRRS) [rendszer működő prototípusa](#)²⁸. Ez a globális hivatkozásfeloldó (GRRS) rendszer négy különböző nemzeti szintű feloldó szolgáltatást fog össze egyetlen globális feloldó rendszerbe. A GRRS (n2t.info) egy böngésző beépülő moduljától kapja meg az azonosítót, mely ezután átirányítja a böngészőt a megfelelő nemzeti szintű hivatkozásfeloldóhoz, ahol aztán a böngésző újra átirányítása kerül a webes forrás jelenlegi helyéhez. Ennek a több résztvevős rendszernek a felépítése az alábbi ábrán látható.<FIG-128>

26 DNS-URN integration <http://www.persistent-identifier.de/english/335-project-proposal.php#URNscope>

27 NAPTR Record: http://en.wikipedia.org/wiki/NAPTR_record

28 Global Resolution Proof of Concept:
<http://www.surfgroepen/sites/surfshare/public/software/pihandler>

Megvalósítási terv az URN:NBN állandó azonosítók használatához

Mindenek előtt szeretnénk leszögezni, hogy az állandó azonosítók és webes források megvalósítása nem az alkalmazott technológiákon múlik, hanem szervezeti és fenntartható üzleti modelleken. További információkat olvashatunk az állandó azonosítókkal kapcsolatos irányelvekről az [ARROW³⁰](#) projekt részét képező ausztrál [Kapcsolódó Állandó Azonosítók \(PILIN\)²⁹](#) projektben.

A következő lépések szükségesek állandó azonosítók [Nemzeti Bibliográfiai Azonosítók \(NBN\)](#) alapján történő használatának beindításához és a szükséges hivatkozásfeloldó működtetéséhez:

1. **Munkacsoport:** hozzunk létre egy munkacsoportot, mely kezeli a projekt technikai és szervezeti kérdéseit. Meg kell állapodni a használandó jelölésrendszerben is. Például urn:nbn:{ország}:{alnévtér}:{repozitórium azonosító}-{helyi azonosító}. Az ország az ország rövidített neve legyen, az alnévtér határozza meg a repositóriumokból jövő webes forrásokat, a repositórium azonosító két számjeggyel azonosítja a repositóriumot, a helyi azonosító pedig a

30 ARROW project: <http://www.arrow.edu.au/>

29 Persistent Identifier Linking Infrastructure project: <https://www.pilin.net.au/>

repozitórium szintjén generált azonosító. Ez például egy publikáció esetén a következő azonosítót jelentheti: urn:nbn:ie:ui:21-1234/5678.

2. **Ügyintézés:** Mivel az urn:nbn:ie névtér alap esetben a Nemzeti Könyvtár használatában van, ezért mielőtt azt saját célra kezdenénk el használni, kapcsolatba kell lépni és a saját alnévtérről meg kell állapodni a Nemzeti Könyvtárral. Ennek az alnévtérnek rövidnek kell lennie, mely nem bír jelentéssel. Például urn:nbn:ie:ui, vagy urn:nbn:ie:oa, vagy urn:nbn:ie:sp.

3. **Registration Agency:** Hozzunk létre egy jegyzéket, melyben a repositóriumokhoz nyilvántartunk egy kétjegyű, véletlenszerű kiosztott számot. Ez a szám egy olyan alnévteret jelent a repositórium számára, melyben más repositóriumoktól függetlenül oszthat ki állandó azonosítókat a publikációinak. Például a Trinity College Dublin (TCD) a 21-es számmal rendelkezik. A TCD az urn:nbn:ie:ui:21 névtéren belül dolgozik.

4. **Helyi megvalósítás:** Minden repositóriumnak a számára biztosított névtérén belüli állandó azonosítókat kell generálnia minden egyes publikációja számára, mely azonosítókat adatbázisban kell tárolnia. Például a TCD felhasználhatja a már meglévő azonosítóit kötőjellel hozzáfűzve azokat a névtérének neve után. Ha a TCD leltári számokat használ, egy ilyen publikáció azonosítója például a következőképpen nézhet ki: urn:nbn:ie:ui:21-1234/5678. Ha a TCD adatbázisbeli azonosítókat használ, akkor pedig így: urn:nbn:ie:ui:21-15874. (Fontos hangsúlyozni, hogy az azonosítókat mindig le kell tárolni, soha sem szabad menet közben generálni, ugyanis ezek a generált számok egy jövőbeli adatbázis migráció során megváltozhatnak, és akkor oda az azonosítók perzisztenciája.)

5. **Az azonosítók átadása és az URL-ek:** Minden repositóriumnak generálnia kell egy olyan DIDL csomagot, melyben az URN-je és az URL-je benne van. Lásd az MPEG-21 DIDL részt a jelentésben.

6. **Nemzeti Hivatkozásfeloldó Szolgáltatás:** Egy nemzeti hivatkozásfeloldó szolgáltatás megvalósítása nem más, mint a DIDL csomagoknak az összes repositóriumból történő begyűjtése, majd azokból az URL és az URL kötések kinyerése és tárolása. Létre kell hozni egy olyan webes szolgáltatást, mely alkalmas azonosítók névfeloldására emberi vagy gépi felhasználók számára. Erre példa a <http://resolver.ie> web cím, ahol a felhasználó megadhat egy azonosítót, melyhez megkapja a webes forrás aktuális helyét.

Például a <http://resolver.ie/urn:nbn:ie:ui:21-1234/5678> név a következő webcímre mutat: <http://repository.tcd.ie/1234/5678>

Függelék: Használati statisztikák megosztása

Ez a fejezet nem jelenik meg a DRIVER Guidelines 2.0 végső kiadásában. Ennek a fejezetnek az alapját a repozitóriumokból COUNTER riportokat összegyűjtő két európai projekt tapasztalatai és bevált gyakorlatai képezik, melyek célja aggregált statisztikák előállítása.

PIRUS: Publikáló és Intézeti Repozitórium Használati Statisztikák

"A projekt célja a COUNTER szabályainak megfelelő, cikk szintű használati statisztikai riportokat előállító rendszer létrehozása, melynek megvalósítása egy olyan entitás (kiadó, aggregátor, IR stb.) segítségével válik lehetővé, mely az online cikkeket szolgáltatja és lehetővé teszi a keresésekkel kapcsolatban tárolt információk felhasználását és azok globális szinten történő szabványokon alapuló konszolidálását."

Az idézet forrása: <http://www.jisc.ac.uk/whatwedo/programmes/pals3/pirus.aspx>

A projekt kapcsolattartója: Peter Sheperd at pshepherd@projectcounter.org

OA-Statistik

"A nyílt hozzáférésű (Open Access) források használatakor tapasztalt egyszerű hozzáférés, mely nélkülöz mindenféle azonosítást, pénzügyi tranzakciót és személyazonosság ellenőrzést, sokkal egyszerűbbé teszi a tudományos közösségen belüli, megfelelő szintű elismertség elérését. Ez az ilyesfajta feltevések tapasztalati úton ellenőrizhetők.

1. Milyen adatokat kell összegyűjteni?
2. Hogyan lehet eljuttatni azokat a statisztikai szolgáltatójához?

A Nyílt Hozzáférésű Statisztikák (Open-Access-Statistics, OA-S) egy olyan közös projekt, mely ezen kérdések megválaszolását célozza meg. A szabványos módszerek alapján összegyűjtött heterogén webszerver napló adatok számára 2008 júliusától infrastruktúra kiépítése kezdődik meg, mely az intézményi repozitóriumokra koncentrál. A Nyílt Hozzáférésű Repozitórium Hálózattal (Network of Open Access Repositories, OA-N) történő szoros együttműködés révén a felhasználók különféle többlet szolgáltatásokat fognak kapni.”

Az idézet forrása: <http://www.dini.de/projekte/oa-statistik/>

A projekt kapcsolattartója: Nils K. Windisch at windisch@sub.uni-goettingen.de

Az OA-Statistik projekt legfőbb eredményei

Az OA-Statistics céljai

A cél érvényes és megbízható dokumentum felhasználási statisztikák biztosítása tisztán a HTTP rétegben gyűjtött információk alapján.

A két problémakör, amelyet a szükséges statisztikai korrekciók legnagyobb tömegét adó meglévő szabványok megoldanak:

- a nem ember által kezdeményezett hozzáférés felismerése
- a többszöri klikkelés okozta számlálási hiba korrekciója

Mindemellett olyan mennyiségű adat olyan alapossággal kerül átvizsgálásra, mely lehetővé teszi a kattintás sorozatok elemzésével előállított, összetett statisztikák létrehozását a titoktartási törvények megsértése nélkül. A lap alján egy összehasonlító táblázat található az összes említett szabvány felsorolásával. Az OA-S részletes leírása megtalálható itt: <http://www.dini.de/projekte/oa-statistik/#c1203>

A felhasználási statisztikák - és az esetleg még fontosabb nyers, felhasználással kapcsolatos adatok - leírása a kivonat szintjén kell hogy megjelenjen. Nem megvalósítható az Apache Access Log naplófájlból kiindulni, mivel rengeteg különféle szoftver termék van használatban a teljes szöveges forrásokat tartalmazó repozitóriumok működtetésére. Sokfelé még csak naplófájl sem keletkezik, nemhogy az Apache Server szoftvert használják.

A COUNTER, LogEc és IFABC létrehozásához szükséges információk

Megjegyzés: a mezőnevek még könnyen változhatnak a projekt előrehaladtával.

OA-S- mezőnév	Leírás	COUNTER	LogEc	IFABC -
Dokumentum azonosító	egyértelmű címke, mely a teljes szöveget azonosítja	kötelező	kötelező	kötelező -
Fájl formátum	A szerver válaszüzenetének fájlformátuma (pl HTML vagy PDF)	kötelező	kötelező	kötelező -
A szolgáltatás típusa	a szerver válaszüzenetének fajtája (pl. teljes szöveg, kivonat)	kötelező	kötelező	- -
A kérés ideje	A kérés feldolgozásának ideje másodperc pontossággal	kötelező	kötelező	kötelező -
IP	A felhasználó (kliens) IP címe	kötelező	kötelező	HA munkamenet azonosító nem áll rendelkezésre: kötelező -
Munkamenet azonosító	A szerver által generált egyértelmű munkamenetet/látogatást azonosító címke	nem kötelező	-	Ha az IP cím nem áll rendelkezésre: kötelező -
Felhasználó azonosító	A kliens felhasználó azonosító karakter sorozata	kötelező	kötelező	Ha a munkamenet azonosító nem áll rendelkezésre: kötelező -
HTTP státusz kód	A HTTP kérés szerver státusz kódja	kötelező	kötelező	kötelező -
Elküldött bájtok száma	a szerver válaszána mérete	-	-	Ha a fájl formátum nem HTML: kötelező

Az OpenURL Context Objects-nek megfelelő további információk

A következő mezők kezdetektől történő megadása fontos a sajátos kutatási igényeink érdekében.

Hivatkozó	azon szerver egyértelmű azonosítója, mely a kontextus objektumot (ContextObject -) létrehozta
Hivatkozó entitás	a forrás eredeti objektumát egyértelműen azonosító címke (pl. a kivonat oldala, mely a teljes szöveget tartalmazó fájlra tartalmaz hivatkozást)

További javaslatok

A repozitórium szoftver állapotát és jellemzőit a rendelkezésre álló adatok alapján kell szolgáltatni.

Példák:

- Fókusz oldal a találati eredmények oldalain
- Az aktuális dokumentum azonosítója (ID)
- Keresési feltételek és az eredmény megjelenítésére vonatkozó beállítások
- Kivonat kontra teljes szöveget megjelenítő oldal
- Adminisztrációs műveletek
- Dokumentum feltöltés
- Metaadat elhelyezkedés

Megbízható információra van szükség a kliensről (azaz a hivatkozóról). Például meg kell tudni állapítani, hogy a kliens a fájlt a nyitóoldalon keresztül vagy pedig a repozitórium RSS csatornáján található valamely hivatkozáson keresztül érte el.

Több szerver naplófájl használata esetén minden érintett repozitórium szerveren kötelező a rendszeridő szinkronizálása.

A webes látogató számlálási szabványok táblázata

A szolgáltatás URL-je	A számlálás alapja	A többszöri kattintás időkorlátja	Felhasználó azonosítás	Automata feldolgozás	Automaták azonosítása	Automata feldolgozások számának megjelenése riportokon
Counter Code of Practice Draft 3	200-as vagy 304-as HTTP státusz kód	HTML esetén 10 mp; PDF esetén 30 mp	legalább IP, de lehetőleg Session	robots, prefetches, caching, federated searches(n.a.)	Black-List, kliens HTTP headers	külön riporton
About LogEc	200-as, 206-os, 301-es, 302-es vagy 304-es HTTP státusz kód.	egy naptári hónap	IP	robots, automatikus letöltések (wget)	A robots.txt alapján; a lekérések száma 10,000 darab havonta; C-osztályú hozzáférés az összes lekérés 10%-a ; ismert robot Domain/IP-k	külön oszlop a riportban
Interoperable Repository Statistics	A kivonat vagy a teljes szöveg oldalán 200-as HTTP státusz kód	24 óra	IP	search engine crawlers + automated A WStats' black list discarded		
AWStats	Alapértelmezett: 200-as és 304-es HTTP állapot kódok	Alapértelmezett: 1 óra	IP	search engine crawlers	Black-List	külön oszlop a riportban
IFABC	HTML: nyomkövetéshez használt pixel; Egyéb: a fájl méret 95%-ának letöltése	Minden megtekintés látogatósonként egynek számít. Egy látogatás egy adott IP-cím/Session-ID-ről indított, 30 percen belüli kattintás sorozat.	IP+User-Agent; Cookie-Session, Login-Session	search engine crawlers; automated downloads (optional)	saját Blacklist	nincs

A Szellemi Tulajdonjogok (Intellectual Property Rights, IPR) alkalmazása

Ez a fejezet a szellemi tulajdon felhasználásának és az elhelyezésének fontos kérdésével foglalkozik. Ezt a gyakorlatban mindenképp meg kell valósítani. A DRIVER Irányelvekben szükséges megemlíteni, hogyan kell elhelyezni és megformázni a használati jogokat leíró szövegrészt a metaadatokban.

E fejezet alapját SURFfoundation által kifejlesztett Copyright Toolbox és a Zwolle alapelveket követő JISC képezi.

További információkért lásd: <http://copyrighttoolbox.surf.nl/copyrighttoolbox/>

A szerzői jogokkal kapcsolatban, valamint a használat, újrafelhasználással és elhelyezéssel kapcsolatos licenc információkhoz lásd:

<http://www.surffoundation.nl/smartsite.dws?ch=AHO&id=13591>

A Nyílt Hozzáférés (Open Access) használata mellett elengedhetetlen a Szellemi Tulajdonjogok (Intellectual Property Rights) megfelelő kezelése. Annak ellenére, hogy egy dokumentum Nyílt Hozzáférésű, a szerzői jogok korlátozhatják a megtalált forrás használatát. A Creative Commons ingyenes eszközöket biztosít a szerzők, tudósok, művészek és oktatók számára, hogy könnyedén megjelölhessék saját kreatív munkájuk igényük szerinti szabad felhasználásának szintjét. A Creative Commons használható a "Minden jog fenntartva" (All Rights Reserved) típusú szerzői jogi feltételek lecseréléséhez a "Bizonyos jogok fenntartva" (Some Rights Reserved) feltételekre.

A tudományos életben a tudás tulajdonjog elvesztése nélküli lehető legszabadabb terjesztéséhez mindenki a saját lakóhelyén érvényes jogszabályi keretek igazodó [Creative Commons BY-SA](#) licencet használhatja.

Ez a következőket jelenti

- SA (Share Alike) - Mindenki számára elérhető: bárki használhatja a forrásanyagot, akár kereskedelmi célra is
 - Egyes számú megjegyzés: minden felhasználónak ugyan azt a licencet kell használnia a forrás felhasználásával létrehozott saját munkájához, legyen az kereskedelmi vagy nem kereskedelmi felhasználás. Ennek eredménye, hogy a tudás elérhető marad, senki sem sajátítja ki.
 - Kettes számú megjegyzés: mindezek ellenére az innováció sebessége lassulhat, mivel bizonyos felhasználók nem kívánják majd ugyan azt a licenc modellt használni a forrást felhasználó, saját munkájukhoz.
- BY: a forrás minden felhasználója, minden esetben köteles megnevezni az eredeti szerzőt (így az minden esetben szerepel a forrást felhasználó munka létrehozói között).

Amennyiben copyright típusú szerzői jogok mellett döntünk, érdemes a felhasználás feltételeit részletesen leírni. Például <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/nl/>

Az Unqualified Dublin Core rendszerben a licencek gépi feldolgozás mellett is olvashatók maradnak az alábbiak használatával:

```
<dc:rights>http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/uk/</dc:rights>  
<dc:rights>cc-by-sa, Andrew Smith</dc:rights>
```

A teljes technikai áttekintéshez lásd a Jogok fejezetet a 73. oldalon.

További információk található az alábbi helyeken:

- <http://copyrighttoolbox.surf.nl/copyrighttoolbox/>
- <http://sciencecommons.org/projects/publishing/>
- <http://creativecommons.org>
- <http://www.surffoundation.nl/smartsite.dws?ch=AHO&id=13591>